การจัดการกากอุตสาหกรรม กรณีผลกระทบการกำหนดนโยบายห้ามนำเข้าเศษพลาสติกของรัฐบาล

โดย

นายบรรจง สุกรีฑา
รองอธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม
กรมโรงงานอุตสาหกรรม
กระทรวงอุตสาหกรรม

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๑
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๑ – ๒๕๖๒

หนังสือรับรอง

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้อนุมัติให้เอกสารวิจัย เรื่อง “การจัดการกากอุตสาหกรรม กรณีผลกระทบการกำหนดนโยบายห้ามนำเข้าเศษพลาสติกของรัฐบาล” ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ ของ นายบรรจง สุกรีฑา เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๑ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๑-๒๕๖๒

พลโท

(ขจรฤทธิ์ นิลกำแหง)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

บทคัดย่อ

เรื่อง การจัดการกากอุตสาหกรรม กรณีผลกระทบการกำหนดนโยบายห้ามนำเข้าเศษพลาสติกของรัฐบาล

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

ผู้วิจัย นายบรรจง สุกรีฑา **หลักสูตร** วปอ. **รุ่นที่** ๖๑

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการนำเข้าหรือส่งออกขยะรีไซเคิลของประเทศต่างๆ ที่เป็นผลให้รัฐบาลจีนได้ประกาศนโยบายห้ามนำเข้าขยะ ๒๔ ชนิด ทำให้การนำเข้าเศษพลาสติกของประเทศไทยมีปริมาณสูงกว่าปีก่อนหน้าเป็นอย่างมาก อีกทั้งมีการตรวจพบการกระทำที่ผิดกฎหมายในการนำเข้าเศษพลาสติกอย่างไรก็ตามหากเลิกนำเข้าขยะเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อบรรดาผู้ประกอบกิจการภายในประเทศได้งานวิจัยนี้ได้เน้นศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีและแนวคิดในการจัดการกากอุตสาหกรรมที่เหมาะสม เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายการจัดการนำเข้าเศษพลาสติกเพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรม โดยวิเคราะห์ผลกระทบจากการกำหนดนโยบายการนำเข้าเศษพลาสติกเพื่อนำเสนอเป็นข้อสรุปและข้อเสนอแนะ ที่ผ่านมาประเทศไทยได้อนุญาตให้นำเข้าเศษพลาสติกมารีไซเคิลโดยไม่มีการตรวจสอบที่เข้มงวด ส่งผลให้เศษพลาสติกที่ผ่านเข้ามาไม่ได้รับการคัดกรองคัดแยกให้ถูกต้องตามแนวโยบายที่กระทรวงอุตสาหกรรมกำหนดไว้ อีกทั้งยังเป็นช่องทางให้ผู้ประกอบการนำเข้าสินค้าที่ไม่ตรงตามที่ได้รับอนุญาตด้วย ดังนั้นภาครัฐต้องเริ่มเข้มงวดการนำเข้าเศษพลาสติกอย่างจริงจัง โดยการบูรณาการร่วมกันของหลายหน่วยงาน เริ่มจากการร่วมมือกันระหว่างกรมโรงงานอุตสาหกรรมและกรมศุลกากรในการตรวจตู้สินค้าเศษพลาสติกทุกตู้ โดยมีอุตสาหกรรมจังหวัดและคณะทำงานของจังหวัดตรวจการนำเข้าสินค้าเศษพลาสติกที่ผ่านด่านศุลกากร แล้วให้นำไปใช้ในโรงงานที่ได้รับอนุญาตปลายทาง โดยมีระบบอิเล็กทรอนิกส์ส่งต่อข้อมูล การพิจารณาเพิกถอนใบอนุญาตสำหรับผู้กระทำความผิดและปรับลดโควตาเท่าที่มีความจำเป็น เพื่อไม่ให้ผู้ประกอบการที่สุจริตเดือดร้อน โดยกรมโรงงานอุตสาหกรรมได้ออกประกาศเพื่อชะลอการพิจารณาการนำเข้ามาในราชอาณาจักร และส่งเรื่องให้กระทรวงพาณิชย์ทบทวนการอนุญาตดังกล่าว เพื่อให้ตอบสนองนโยบายการปรับลดโควตา และสุดท้ายเพื่อการบรรลุเป้าหมายห้ามนำเข้าในปี ๒๕๖๔ ให้มีการสนับสนุนการคัดแยกขยะพลาสติกจากที่มีขยะพลาสติกสะสมอยู่ในประเทศให้เข้าระบบรีไซเคิลและกำจัดอย่างถูกวิธีเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจการกำหนดนโยบายการจัดการขยะพลาสติกในประเทศเป็นโจทย์สำคัญที่ต้องรณรงค์ให้เป็นรูปธรรม ทั้งนี้งานวิจัยนี้ยังได้สำรวจความเห็นของผู้ประกอบการ นักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญด้านพลาสติกของไทย รวมทั้งได้ทำการวิเคราะห์ผลกระทบและแนวทางการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการการใช้เศษพลาสติกในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อใช้สำหรับการกำหนดนโยบายการจัดการการใช้เศษพลาสติกเพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทยให้มีความเหมาะสม อีกทั้งเพื่อส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนของประเทศด้วย

Abstract

Title Industrial Waste Management - The Case of Government Policy Impact on the Import Ban of Plastic Scrap

Field Economics

Name Mr. Banjong Sukreeta **Course** NDC **Class** 61

Background and important problem of the recyclable waste which import or export through many countries caused the Chinese government decision on the import restrictions for the 24 types of recyclable waste.Consequently, the plastic scraps were importing to Thailand higher than the past. Also, illegal importing of the plastic scrap was detected. However, Thai's entrepreneur will be affected if the government ban to import those plastic scraps.

This research aimed for the suitable industrial waste management policy by applying theories and concepts to formulate the plastic scrap importing policy as raw materials for industry, and then analyzed the policy outcome to present as conclusion and suggestion.

Generally, Thailand plastic scrap importing permission without an intensive inspection causing deficient screening of the imported plastic scrap in accordance with the Ministry of Industry's import policy, and become an unauthorized product importing channel.Government needs to strictly oversee the plastic scrap importing. Cooperating among departments, starting from the Department of Industrial Works together with the Customs Department to inspect all plastic waste containers, to the Provincial Industrial Officers and theirs working group to inspect the imported plastic scrap passed from customs to be used in factory as the authorized destination conduct via the electronic data communication system.

In order to prevent the honest operator from suffering, apply the license withdrawal and quota dropping to offender as necessary. By the Department of Industrial Works Notification to suspend the importing approval into the Kingdom and forwarding of the authorization revision for quota reduction to the Ministry of Commerce, it aims to achieve the import ban in B.E. 2564, backing with the separation of domestic accumulated plastic waste to enter the proper recycling and treatment systems, intended for the increasing economic value. Determining of the plastic waste management policy for the country is an important problem that a concrete campaign is necessary.

This research also explores the opinions of Thai entrepreneur, academia and expert, including with impact analysis and decision guideline for the plastic waste management policy in various situations, to be used for plastic scrap policy formulation as raw materials appropriate for Thailand’s industrial sector, and to promote the Circular Economy concept for the country.

คำนำ

ท่ามกลางบริบทในปัจจุบันของปัญหาการนำเข้าหรือส่งออกขยะรีไซเคิลของประเทศต่างๆ ที่เป็นผลให้รัฐบาลจีนได้ประกาศนโยบายห้ามนำเข้าขยะ ๒๔ ชนิด ทำให้การนำเข้าเศษพลาสติกของประเทศไทยมีปริมาณสูงกว่าปีก่อนหน้าเป็นอย่างมาก อีกทั้งมีการตรวจพบการกระทำที่ผิดกฎหมายในการนำเข้าเศษพลาสติกอย่างไรก็ตามรัฐบาลจะส่งเสริมการรีไซเคิลใช้แล้วจากแหล่งชุมชน ซึ่งหากเลิกนำเข้าขยะเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อบรรดาผู้ประกอบกิจการภายในประเทศได้ ทั้งนี้ ภายหลังจากการที่รัฐบาลจีนห้ามนำเข้าขยะแล้ว พบว่าเมื่อสิ้นเดือนกรกฎาคมของปีพ.ศ. ๒๕๖๑ การนำเข้าเศษพลาสติกของประเทศไทยมีปริมาณสูงกว่า ๕๒๐,๐๐๐ ตัน ซึ่งทั้งปี พ.ศ. ๒๕๖๐ มีปริมาณ ๕๖๔,๕๕๔ ตัน นอกจากนั้นมูลค่าการนำเข้าก็สูงขึ้นด้วย โดย ๗ เดือนแรกของปีงบประมาณ ๒๕๖๑ (ตุลาคม ๒๕๖๐ - เมษายน ๒๕๖๑) มูลค่านำเข้าเศษพลาสติกสูงขึ้นกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อนถึง ๓ เท่า ซึ่งมีการพบการลักลอบนำเศษพลาสติกปนเปื้อนเข้ามาสู่ประเทศไทยสูงถึงร้อยละ ๙๕ จากการนำเข้าเศษพลาสติกของประเทศไทยหลังจากที่ได้มีการตรวจพบการกระทำที่ผิดกฎหมายในการนำเข้าเศษพลาสติกจำนวนมาก รัฐบาลจึงได้มีนโยบายที่จะลดและยกเลิกการนำเข้า (Phase out) โดยจำกัดปริมาณให้ลดลงตามลำดับในระยะเวลา ๒ ปี และรัฐบาลจะส่งเสริมการรีไซเคิลพลาสติกใช้แล้วจากแหล่งชุมชน ซึ่งหากเลิกนำเข้าขยะเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อบรรดาผู้ประกอบกิจการภายในประเทศได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเศรษฐกิจ แรงงาน การขนส่ง หรือแม้กระทั่งราคาสินค้าพลาสติกภายในประเทศ ดังนั้นจึงเป็นที่มาของการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการกากอุตสาหกรรม กรณีผลกระทบการกำหนดนโยบายห้ามนำเข้าเศษพลาสติกของรัฐบาล” ฉบับนี้ ที่มุ่งจะศึกษาผลกระทบที่จะเกิดขึ้นการกำหนดนโยบายห้ามนำเข้าเศษพลาสติกของรัฐบาลและหาแนวทางในการรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ในด้านความมั่นคง ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันและด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมีขอบเขตการศึกษาที่เน้นการศึกษาวิเคราะห์กระบวนการการจัดการกากอุตสาหกรรมรวมทั้งหลักการหรือการกำหนดแผนการจัดการ และศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลปริมาณการนำเข้าเศษพลาสติกของประเทศไทยในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ - พ.ศ. ๒๕๖๑จากโรงงานที่มีใบอนุญาตการนำเข้าเศษพลาสติก ซึ่งผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการศึกษาวิจัยจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐและผู้ประกอบการในการขับเคลื่อนประเทศให้มีการดำเนินงานเพื่อการส่งเสริมภาคการผลิตไปสู่ ๔.๐ (Factory 4.0) และการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืนต่อไป

(นายบรรจง สุกรีฑา)
นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๑
ผู้วิจัย

กิตติกรรมประกาศ

ผู้ศึกษาขอขอบคุณ นายทองชัย ชวลิตพิเชฐอธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรมที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมการเข้าร่วมอบรมหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (NDC) ขอบคุณการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และผู้บริหารหน่วยงานต่างๆ ของกรมโรงงานอุตสาหกรรม ได้แก่ กองบริหารจัดการวัตถุอันตราย กองบริหารจัดการกากอุตสาหกรรม กองส่งเสริมเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อมโรงงาน และศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมทั้งสถาบันพลาสติกซึ่งทำให้มีข้อมูลและสนับสนุนการดำเนินการของงานวิจัยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการวิเคราะห์ข้อมูลของรายงานฉบับนี้ รวมถึงสถานประกอบการด้านพลาสติก ผู้เชี่ยวชาญ และนักวิชาการด้านพลาสติกของไทยทั้ง ๔ รายได้แก่ คุณวชิรวิชญ์ กิตติ์เรืองพัชรบริษัท มหาชัย เทค จำกัด คุณเศรษฐการ ปภาคีรีบริษัท คิงส์ เอ็นเนอร์จี แอนด์เวซท์โซลูชั่นส์ จำกัด กรรมการกลุ่มอุตสาหกรรมการจัดการเพื่อสิ่งแวดล้อมผู้ไม่ประสงค์ออกนามจากสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และอาจารย์ ดร. เจนยุกต์ โล่ห์วัชรินทร์ ภาควิชาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความเห็นต่อเรื่อง การจัดการกากอุตสาหกรรม กรณีผลกระทบการกำหนดนโยบายห้ามนำเข้าเศษพลาสติกของรัฐบาลเป็นอย่างดี

ขอบคุณคุณศิรกาญจน์ เหลืองสกุล และคุณนัชพรนภัส สินธุสิทธิ์กองบริหารจัดการวัตถุอันตราย คุณกิตติพันธุ์ เทพารักษ์ษณากร กองส่งเสริมเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อมโรงงาน และคุณวัฒนชัย กลีบรัง กองส่งเสริมเทคโนโลยีความปลอดภัยโรงงาน กรมโรงงานอุตสาหกรรมที่ช่วยรวบรวมข้อมูลซึ่งทำให้สามารถศึกษาวิเคราะห์และหาข้อสรุปจนจัดทำรายงานฉบับนี้ได้เป็นผลสำเร็จ

สุดท้ายขอบคุณวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรที่ได้ให้โอกาสเข้ามาศึกษา ตลอดจนเพื่อนร่วมรุ่น วปอ.๖๑ และครอบครัวที่ให้กำลังใจเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา และความปรารถนาดีของทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง ขอขอบคุณไว้ในโอกาสนี้

(นายบรรจง สุกรีฑา)
นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๑
ผู้วิจัย

สารบัญ

		หน้า
บทคัดย่อ		**ก**
Abstract		**ข**
คำนำ		**ค**
กิตติกรรมประกาศ		**ง**
สารบัญ		**จ**
สารบัญตาราง		**ซ**
สารบัญแผนภาพ		**ฌ**
บทที่ ๑	**บทนำ**	**๑**
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒
	ขอบเขตของการวิจัย	๓
	วิธีดำเนินการวิจัย	๓
	ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๓
	คำจำกัดความ	๔
บทที่ ๒	**ทฤษฎีและแนวคิดในการจัดการกากอุตสาหกรรม**	**๕**
	กล่าวนำ	๕
	การจัดการกากอุตสาหกรรมในประเทศไทย	๕
	การจัดการเศษพลาสติกที่นำมาเป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทย	๘
	การจัดการเศษพลาสติกที่นำมาเป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรมของต่างชาติ	๑๑
	การกำหนดนโยบายการใช้เศษพลาสติกเพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทย	๑๔
	การกำหนดนโยบายการใช้เศษพลาสติกเพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรมของต่างชาติ	๑๕
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๒๑
	กรอบแนวคิดของการวิจัย	๒๒
	สรุป	๒๓

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
บทที่ ๓	**การกำหนดนโยบายการจัดการนำเข้าเศษพลาสติกเพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรม**	**๒๔**
	กล่าวนำ	๒๔
	สถานการณ์การนำเข้าเศษพลาสติกเพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทย	๓๑
	การกำหนดนโยบายการนำเข้าเศษพลาสติก	๓๗
	การวิเคราะห์ผลกระทบจากการกำหนดนโยบายการนำเข้าเศษพลาสติกในสถานการณ์ต่างๆ	๔๒
	สรุป	๔๕
บทที่ ๔	**วิเคราะห์ผลกระทบจากการกำหนดนโยบายการจัดการใช้เศษพลาสติก**	**๔๖**
	ความเห็นของผู้ประกอบการด้านพลาสติกของไทย	๔๖
	ความเห็นของนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านพลาสติกของไทย	๔๙
	แนวทางการกำหนดนโยบายการจัดการใช้เศษพลาสติกเพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทยให้มีความเหมาะสม	๕๓
	สรุป	๕๔
บทที่ ๕	**สรุปและข้อเสนอแนะ**	**๕๕**
	สรุป	๕๕
	ข้อเสนอแนะ	๕๗
บรรณานุกรม		**๖๐**
ภาคผนวก		**๖๒**
	ผนวก ก ประเภทของพลาสติกที่นิยมนำมาใช้ในการรีไซเคิล	๖๓
	ผนวก ข ภาพรวมของอุตสาหกรรมผลิตเม็ดพลาสติกรีไซเคิลและกระบวนการผลิต	๖๔
	ผนวก ค Annex 1of the Announcement No. 39 of 2017	๖๕
	ผนวก ง Annex 1and Annex 2of the Announcement No. 6 of 2018	๖๖
	ผนวก จ คำสั่งกระทรวงอุตสาหกรรม ที่ ๑๘๐/๒๕๖๑ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการแก้ไขปัญหากากอุตสาหกรรม	๖๗
	ผนวก ฉ ประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม เรื่อง ชะลอการพิจารณานำเข้ามาในราชอาณาจักร ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๑	๖๘

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ผนวก ช ประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม เรื่อง ยกเลิกหลักเกณฑ์ วิธีการเกี่ยวกับการอนุญาตให้นำเศษ เศษตัด และของที่ใช้ไม่ได้ซึ่งเป็นพลาสติกไม่ว่าใช้แล้วหรือไม่ก็ตามเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๖๑ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ๖๙

ผนวก ซ (ร่าง) ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดชนิดและแหล่งกำเนิดวัตถุดิบที่จะนำมาใช้ในโรงงาน พ.ศ. .... (กม.กรอ. ๖ ธันวาคม ๒๕๖๑) ๗๐

ผนวก ฌ การบริหารจัดการโรงงานอุตสาหกรรมและของเสีย ให้เป็นไปตามมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ๗๑

ผนวก ญ คำสั่งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ที่ ๑๕/๒๕๖๑ เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการบริหารจัดการขยะพลาสติก ๗๒

ผนวก ฎ รายงานการประชุม คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒วันศุกร์ที่ ๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา ๑๐.๐๐ น. ณ ห้องประชุม ๓๐๑ ชั้น ๓ ตึกบัญชาการทำเนียบรัฐบาล ๗๓

ผนวก ฏ สรุปผลการประชุมคณะรัฐมนตรีวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๖๒ เรื่อง (ร่าง) Roadmapการจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๗๓ ๗๗

ผนวก ฐ แบบสำรวจความเห็นของผู้ประกอบการ นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านพลาสติกของไทย ๗๙

ประวัติย่อผู้วิจัย **๘๐**

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

๒-๑ ลักษณะกิจการโรงงานในลำดับประเภท ๑๐๑ ๑๐๕ และ ๑๐๖ ๖

๒-๒ ข้อมูลชนิดของเสียที่เกิดขึ้นจากโรงงานอุตสาหกรรม ๑๐

๒-๓ ข้อมูลวิธีการจัดการของเสียอันตรายที่เกิดขึ้นจากโรงงานอุตสาหกรรม ๑๑

๓-๑ การดำเนินการด้านกฎระเบียบในการนำเข้าเศษพลาสติกของจีน ๒๕

๓-๒ ปริมาณการนำเข้าเศษพลาสติกของจีนระหว่างปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑ ๒๙

๓-๓ ตัวอย่างเศษและของที่ใช้ไม่ได้ ที่ไทยนำเข้าแต่ละปีตามพิกัดศุลกากร ๓๒

๓-๔ ข้อมูลการนำเข้า E-waste และ Used-E ตั้งแต่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ (หน่วย: ตัน) ๓๙

๓-๕ ข้อมูลโควตาการนำเข้าเศษพลาสติกณ วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒ ๔๐

๔-๑ จำนวนตู้สินค้าที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไข ๕๓

สารบัญแผนภาพ

หน้า

แผนภาพที่

๑-๑	การไหลของเศษพลาสติกก่อนและหลังประกาศนโยบายห้ามนำเข้าขยะของจีน	๑
๒-๑	โครงสร้างผู้ประกอบการพลาสติกไทยจำแนกตามประเภทกิจการ ปี ๒๕๖๐	๕
๒-๒	โครงสร้างอุตสาหกรรมจัดการกากอุตสาหกรรมในประเทศไทย	๗
๒-๓	ขั้นตอนการปฏิบัติงานของโรงงานจัดการกากอุตสาหกรรม	๘
๒-๔	ตัวอย่างกระบวนการคัดแยกของเสียประเภทต่างๆ	๙
๒-๕	สัดส่วนของการจัดการของเสียพลาสติกวิธีการต่างๆ ระหว่างปี ๒๕๒๓ - ๒๕๕๘	๑๒
๒-๖	ปริมาณการหมุนเวียนพลาสติกไปตามการจัดการวิธีต่างๆ รวมของทั้งโลกสะสม ในระหว่างปี ๒๔๙๓ – ๒๕๕๘	๑๓
๒-๗	ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy, CE)	๒๒
๓-๑	แสดงแหล่งที่มาของขยะพลาสติกที่จีนนำเข้าในปี ๒๕๕๙ และปริมาณขยะพลาสติกส่งออกสะสมระหว่างปี ๒๕๓๑ – ๒๕๕๙	๒๔
๓-๒	สภาพปัญหาในการจัดการขยะพลาสติกในสหรัฐฯ และสหราชอาณาจักร	๒๗
๓-๓	ข้อมูลเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงปริมาณการส่งออกขยะพลาสติกของสหรัฐฯ ไปยังจีน ฮ่องกง มาเลเซีย เวียดนามและไทยระหว่างปี ๒๕๕๖ ถึง ๖ เดือนแรกของปี ๒๕๖๑	๒๗
๓-๔	ปริมาณการส่งออกเศษพลาสติกของญี่ปุ่นไปยังประเทศในเอเชียตะวันออกและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	๒๘
๓-๕	ปริมาณขยะพลาสติกที่เกิดขึ้นและสัดส่วนในการจัดการของแต่ละประเทศ	๒๘
๓-๖	การตรวจสอบการนำเข้าเศษพลาสติกของเจ้าหน้าที่จีน	๓๐
๓-๗	สถานการณ์การนำเข้าและการจัดการ ขยะชิ้นส่วนอุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ อุปกรณ์และเครื่องใช้ไฟฟ้าใช้แล้วรวมทั้งเศษพลาสติก จากต่างประเทศ	๓๑
๓-๘	วิธีการและขั้นตอนการนำเข้าซากเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ใช้แล้ว	๓๓
๓-๙	แนวทางการแก้ไขสถานการณ์ปัญหาเรื่องซากอิเล็กทรอนิกส์/เศษพลาสติก	๓๓
๓-๑๐	ขั้นตอนการตรวจสอบตู้ Used-Electronics and Appliances	๓๘
๓-๑๑	แสดงปริมาณ (ตัน) มูลค่า (ล้านบาท) และจำนวนผู้ประกอบการ (บริษัท)ที่นำเข้าเศษพลาสติก ระหว่าง ๒๕๕๑ - ๒๕๖๑	๓๙
๓-๑๒	แนวทางการบริหารจัดการขยะพลาสติกในประเทศเพื่อส่งเสริม Circular Economy	๔๓
๔-๑	การสำรวจข้อมูลความเห็นของผู้ประกอบการ	๔๘
๕-๑	ทางเลือกในการจัดการการนำเข้าเศษพลาสติก	๕๖
๕-๒	การพัฒนาระบบการจัดการขยะเพื่อนำขยะในประเทศมาใช้รีไซเคิลโดยความร่วมมือของภาครัฐและเอกชน	๕๙

บทที่ ๑
บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีต สาธารณรัฐประชาชนจีนคือจุดหมายปลายทางหลักของการนำเข้าขยะหมุนเวียน (Recycle waste) จากประเทศต่างๆ นับเป็นปริมาณรวมถึงร้อยละ ๖๐ ของทั้งโลก แต่ในช่วงต้นปี พ.ศ. ๒๕๖๑ที่ผ่านมา รัฐบาลจีนได้ประกาศนโยบายห้ามนำเข้าขยะ ๒๔ ชนิด ซึ่งครอบคลุมถึงเศษพลาสติกและขยะอิเล็กทรอนิกส์ ส่งผลให้การนำเข้าขยะหมุนเวียนของสาธารณรัฐประชาชนจีนลดลงเหลือเพียงร้อยละ ๑๐ ของทั้งโลก โดยปริมาณขยะที่เคยถูกนำเข้าไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีนเริ่มกระจายเข้าสู่ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นจำนวนมากดังแสดงในแผนภาพที่ ๑-๑

แผนภาพที่ ๑-๑ การไหลของเศษพลาสติกก่อนและหลังประกาศนโยบายห้ามนำเข้าขยะจีน

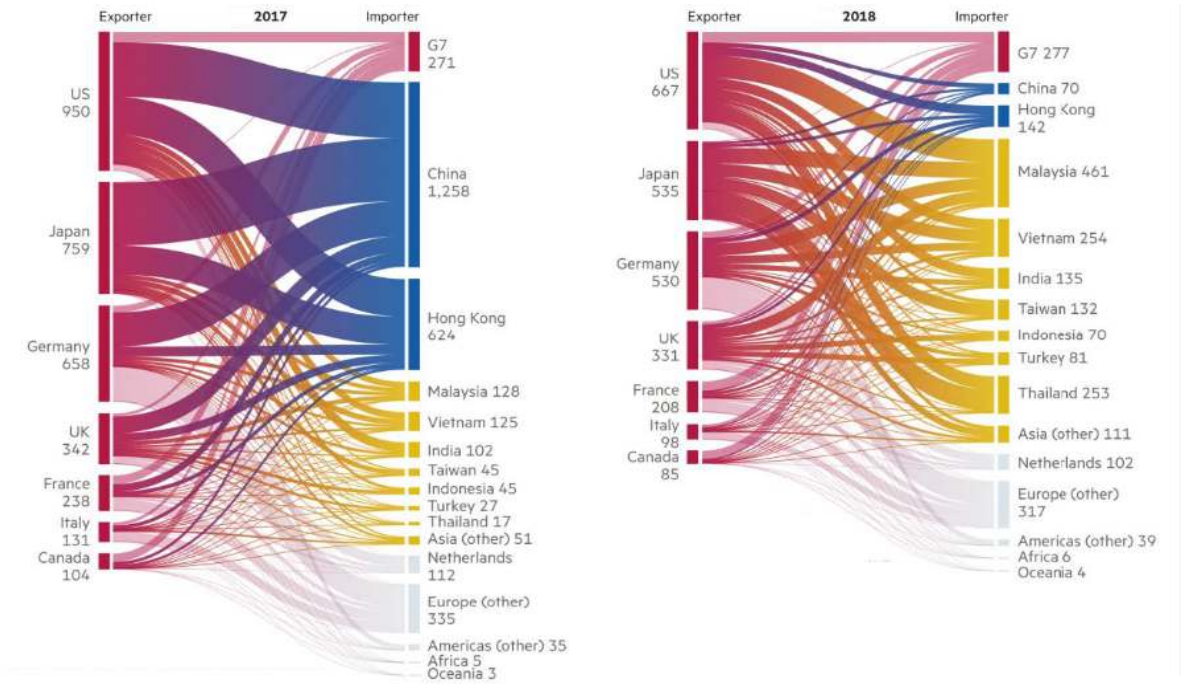

ที่มา: US Census Bureau;Japan e-stat;Eurostat;Statustucs Canada

ภายหลังจากประเทศจีนประกาศห้ามนำเข้าเศษพลาสติกอย่างเด็ดขาดตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่ผ่านมาประเทศไทยก็กลายเป็นหนึ่งในประเทศกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เป็นเป้าหมายใหม่สำหรับการนำเข้าเศษพลาสติกจากทั่วโลกซึ่งหลักเกณฑ์ที่ประเทศไทยยินยอมให้นำเข้าเศษพลาสติกได้จะต้องปฏิบัติตามประกาศ ๓ ฉบับ ได้แก่

๑. ประกาศกระทรวงพาณิชย์(พณ.) ว่าด้วยการนำสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักร (ฉบับที่ ๑๑๒) พ.ศ. ๒๕๓๙ พระราชบัญญัติ การส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. ๒๕๒๒

๒. ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม (อก.) เรื่อง หลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการอนุญาตนำเศษ เศษตัด และของที่ใช้ไม่ได้ซึ่งเป็นพลาสติกไม่ว่าใช้แล้วหรือไม่ก็ตามเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑

๓. ประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม (กรอ.) เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการเกี่ยวกับการอนุญาตให้นำเศษ เศษตัด และของที่ใช้ไม่ได้ซึ่งเป็นพลาสติกไม่ว่าใช้แล้วหรือไม่ก็ตามเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑

หลังจากที่รัฐบาลจีนประกาศนโยบายห้ามนำเข้าขยะเหล่านั้นแล้ว พบว่าเมื่อถึงสิ้นเดือนกรกฎาคมในปีพ.ศ. ๒๕๖๑ การนำเข้าเศษพลาสติกของประเทศไทยมีปริมาณสูงกว่า ๕๒๐,๐๐๐ ตัน ซึ่งแตกต่างจากปี พ.ศ. ๒๕๖๐ที่พบว่าปริมาณรวมของการนำเข้าเศษพลาสติกทั้งปีอยู่ที่ ๕๖๔,๕๕๔ ตัน อีกทั้งพบว่ามูลค่าการนำเข้าก็สูงขึ้นด้วย โดย ๗ เดือนแรกของปีงบประมาณ ๒๕๖๑ (ตุลาคม ๒๕๖๐ - เมษายน ๒๕๖๑) มูลค่านำเข้าเศษพลาสติกสูงขึ้นกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อนถึง ๓ เท่า โดยพบการลักลอบนำเศษพลาสติกปนเปื้อนเข้ามาสู่ประเทศไทยสูงถึงร้อยละ ๙๕ จากการนำเข้าเศษพลาสติกรวมของประเทศไทย

หลังจากที่ได้มีการตรวจพบการกระทำที่ผิดกฎหมายในการนำเข้าเศษพลาสติกจำนวนมาก รัฐบาลได้มีนโยบายที่จะลดและยกเลิกการนำเข้า (Phase out) โดยจำกัดปริมาณให้ลดลงตามลำดับภายในระยะเวลา ๒ ปี และส่งเสริมให้มีการนำพลาสติกใช้แล้วจากแหล่งชุมชนมารีไซเคิล ซึ่งหากยกเลิกการนำเข้าขยะเหล่านี้อาจส่งผลให้บรรดาผู้ประกอบกิจการภายในประเทศได้รับผลกระทบ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเศรษฐกิจ แรงงาน การขนส่ง หรือแม้กระทั่งราคาสินค้าพลาสติกภายในประเทศ ดังนั้นจึงเป็นที่มาของงานวิจัยฉบับนี้ ที่มุ่งศึกษาถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการกำหนดนโยบายห้ามนำเข้าเศษพลาสติกของรัฐบาลและหาแนวทางในการรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นนั้นโดยให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ทั้งในด้านความมั่นคง ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษา และวิเคราะห์ การกำหนดยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จากการศึกษาผลกระทบจากการกำหนดนโยบายห้ามนำเข้าเศษพลาสติก

๒. เพื่อศึกษาแนวทางในการกำหนดนโยบายในการใช้เศษพลาสติกเพื่อเป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรม

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา

๑.๑ การวิจัยนี้เน้นการศึกษาวิเคราะห์ กระบวนการการจัดการกากอุตสาหกรรมกรณีการนำเศษพลาสติกมาใช้เป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรมเท่านั้น

๑.๒ การวิจัยนี้เป็นการศึกษาแนวคิด/หลักการระดับยุทธศาสตร์ ซึ่งจะไม่ลงลึกในรายละเอียดการปฏิบัติ

๑.๓ การวิจัยจะเน้นเฉพาะหลักการหรือการกำหนดแผนการจัดการกากอุตสาหกรรมที่สามารถเปิดเผยได้เท่านั้น

๒. ขอบเขตด้านประชากร

๒.๑ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เน้นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลปริมาณการนำเข้าเศษพลาสติกของประเทศไทยในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ - พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาก่อนและหลังการประกาศนโยบายห้ามนำเข้าขยะของสาธารณรัฐประชาชนจีนที่ส่งผลต่อการสถานการณ์นำเข้าเศษพลาสติกของประเทศไทย

๒.๒ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เน้นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากจำนวนโรงงาน ๕๘ โรงงานที่มีใบอนุญาตการนำเข้าเศษพลาสติก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ร่วมกับใช้การวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ดังนี้

๑. การรวบรวมข้อมูล

๑.๑ ข้อมูลทุติยภูมิ ดำเนินการโดยการศึกษาจากตำราและเอกสารต่าง ๆ

๑.๒ ข้อมูลปฐมภูมิ ดำเนินการโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ประกอบการด้านพลาสติก นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านพลาสติก

๒. การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Context Analysis) และการวิเคราะห์ เปรียบเทียบ สังเคราะห์ข้อมูลจากรายงาน และแผนงานต่างๆ

๓. การนำเสนอข้อมูล นำเสนอข้อมูลแบบรายงานวิจัยเชิงพรรณนาและวิเคราะห์ นำเสนอแนวคิดใหม่ๆ จากการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ทำให้ทราบปัญหา อุปสรรค/ข้อขัดข้อง ความไม่สมบูรณ์ของการจัดการกากอุตสาหกรรมกรณีการนำเศษพลาสติกมาใช้เป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรม

๒. ทำให้ทราบแนวทางในการจัดการกากอุตสาหกรรมกรณีการนำเศษพลาสติกมาใช้เป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรมในประเทศไทย

๓. ผลการวิจัยจะสามารถเป็นแนวทางให้หน่วยงานภาครัฐ ใช้ในการจัดการกากอุตสาหกรรม ที่สมบูรณ์และสมดุลทั้งด้านเศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

บทที่ ๓
การกำหนดนโยบายการจัดการนำเข้าเศษพลาสติก เพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรม

กล่าวนำ

จีนมีการนำเข้าขยะมูลฝอยประเภทของแข็งมาใช้เป็นวัสดุตั้งต้นในการผลิตสิ่งต่างๆ ตั้งแต่ช่วงทศวรรษ ๑๙๘๐ จนกลายเป็นผู้นำเข้าขยะประเภทดังกล่าวรายใหญ่ที่สุดในโลก แต่ก็พบปัญหาความสามารถในการกำจัดขยะที่ไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์นอกจากนั้นบางบริษัทยังนำเข้าขยะจากต่างประเทศเพื่อสร้างผลกำไรอย่างผิดกฎหมาย ส่งผลกระทบและภัยคุกคามต่อสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุขด้วยเหตุนี้ รัฐบาลจีนจึงมีนโยบายและประกาศจะยุติการนำเข้าขยะมูลฝอยประเภทของแข็งให้ได้ภายในสิ้นปี พ.ศ. ๒๕๖๓(A.D. 2020) ยกเว้นขยะที่เป็นแหล่งวัสดุตั้งต้นที่ไม่สามารถมีสิ่งอื่นทดแทนได้ เพื่อส่งเสริมความตระหนักรู้ของประชาชน แก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมและผลักดันการพัฒนาสีเขียวของจีน(ผู้จัดการออนไลน์, ๒๕๖๒)

ช่วงระยะเวลาเพียงหนึ่งปี (พ.ศ. ๒๕๕๙)ประเทศทั่วโลกที่ส่งออกพลาสติกสำหรับการรีไซเคิลมีจำนวนถึง ๑๒๓ ประเทศคิดเป็นจำนวนรวม ๑๔.๑ ล้านตัน โดยประเทศจีนเป็นผู้นำเข้ามากสุดที่๗.๓๕ ล้านตัน จาก ๔๓ ประเทศจากการเก็บข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ทำให้ทราบว่าจีนนำเข้าขยะพลาสติกรคิดเป็นจำนวนกว่า ๑๐๖ ล้านตัน คิดเป็นปริมาณนำเข้าสะสมร้อยละ ๔๕.๑ ของทั้งโลก หรือคิดเป็นร้อยละ ๗๒.๔ หากนับรวมฮ่องกงด้วย ทั้งนี้ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ มีข้อมูลระบุว่าร้อยละ ๖๓ ของขยะพลาสติกที่ฮ่องกงนำเข้านั้นได้ถูกส่งต่อไปยังประเทศจีน (Brooks, Wang, Jambeck, 2018)โดยแหล่งที่มาของขยะพลาสติกที่จีนนำเข้า (PE, PS, PVC, PP และ PET) ในปี ๒๕๕๙ และปริมาณขยะพลาสติกส่งออกสะสม (PE, PS, PVC และอื่นๆ) ระหว่างปี ๒๕๓๑ – ๒๕๕๙แสดงดังแผนภาพที่๓-๑

แผนภาพที่๓-๑แสดงแหล่งที่มาของขยะพลาสติกที่จีนนำเข้าในปี ๒๕๕๙ และปริมาณขยะพลาสติกส่งออกสะสมระหว่างปี ๒๕๓๑ – ๒๕๕๙

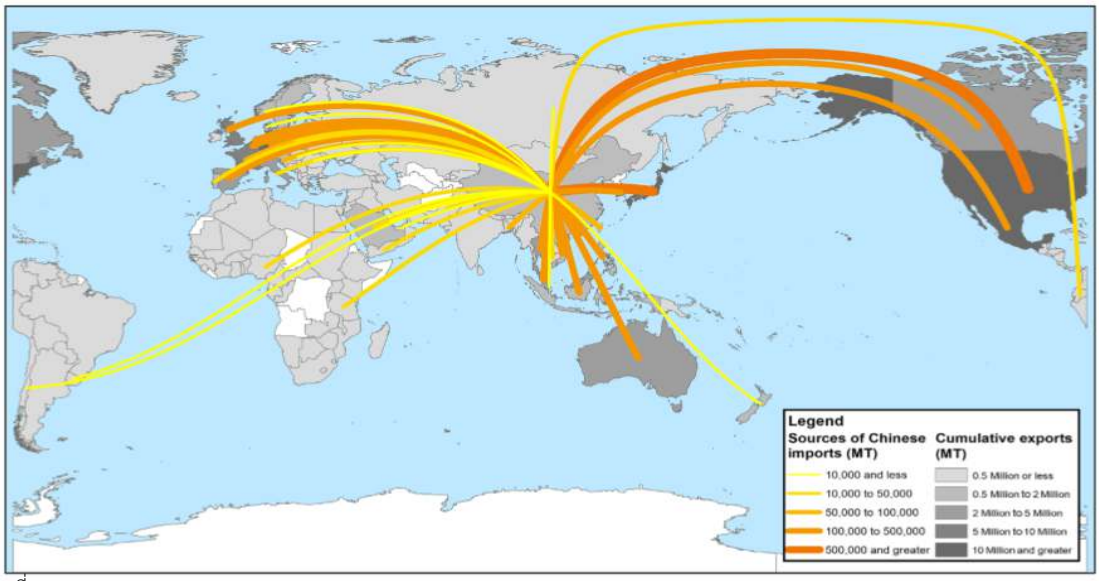

ที่มา **Sources of plastic waste imports into China in 2016 and cumulative plastic waste export tonnage (in million MT) in 1988–2016.** Countries with no reported exported plastic waste values are white. Cumulative exports represent by country exports of PE, PS, PVC, and other plastic [UN Comtrade data]. Quantities for sources of Chinese imports include PE, PS, PVC, PP, and PET.

วัตถุดิบสำหรับการผลิตเม็ดพลาสติกรีไซเคิลได้แก่พลาสติกเก่าที่ใช้งานแล้วซึ่งมีหลายชนิดโดยแบ่งตามคุณสมบัติที่แตกต่างกัน เช่น จุดหลอมเหลว ความหนาแน่น ความแข็ง ความนิ่ม ความใส เป็นต้น โดยประเภทของพลาสติกที่นิยมนำมาใช้ในการรีไซเคิล แสดงได้ดังภาคผนวก ก ทั้งนี้ ประเภทพลาสติกที่พบในขยะมูลฝอยส่วนใหญ่ได้แก่ พอลิโพรพิลีน (Polypropylene, PP) และพอลิเอทิลีนความหนาแน่นต่ำ (Low density polyethylene, LDPE) รองลงมาได้แก่ พอลิเอทิลีนเทเรฟทาเลต (Polyethylene terepthalate, PET) พอลิสไตรีน (Polystyrene, PS) และพอลิเอทิลีนความหนาแน่นสูง (High density polyethylene, HDPE) ซึ่งตลาดรีไซเคิลส่วนใหญ่จะมีการรีไซเคิลด้วยการนำไปผลิตเป็นเม็ด เพื่อป้อนเข้าสู่อุตสาหกรรมขึ้นรูปพลาสติกต่อไป (กรมโรงงานอุตสาหกรรม, ๒๕๖๑) ภาคผนวก ข แสดงภาพรวมของอุตสาหกรรมผลิตเม็ดพลาสติกรีไซเคิลและกระบวนการผลิต

เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐ที่ผ่านมา กระทรวงนิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อมแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน (Ministry of Ecology and Environment, MEE เดิมคือ Ministry of Environmental Protection, MEP) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Ministry of Commerce, National Development and Reform Commission, General Administration of Customs และ General Administration of Quality Supervision, Inspection and Quarantine) ได้ออกประกาศเกี่ยวกับการห้ามนำเข้าขยะ ๒๔ รายการ(aec10news.com, 2561 และ Announcement No. 39, 2017)ซึ่งประกอบด้วยเศษพลาสติกใช้แล้ว ๘ รายการ เศษกระดาษไม่ได้แยกชนิด ๑ รายการ เศษวัสดุประเภทสิ่งทอ ๑๑ รายการ และตะกรันโลหะที่มีองค์ประกอบของวาเนเดียม ๔ รายการ รายละเอียดดังแสดงในภาคผนวก คโดยเริ่มมีผลบังคับตั้งแต่ **๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐** ทั้งนี้รัฐบาลจีนได้มีหนังสือแจ้งองค์การการค้าโลก (GB 16487.2-13) เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๐ (Recycling Today Staff, 2017) เพื่อกำหนดมาตรฐานรายการสินค้าต่างๆ ที่เป็นวัสดุใช้แล้วหรือขยะสำหรับใช้เป็นวัตถุดิบในเบื้องต้นต้องมีการปนเปื้อนไม่เกินร้อยละ ๐.๓ โดยกำหนดให้มีผลบังคับตั้งแต่ **๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๑** (smelt slag 0.5%, wood 0.5%, paper 0.5%, ferrous 0.5%, nonferrous 1%, electric motors 0.5%,wires and cables 0.5%, metal and appliances 0.5%, vessels 0.05%, plastic 0.5% และ autos 0.3%)

ตารางที่ ๓-๑ การดำเนินการด้านกฎระเบียบในการนำเข้าเศษพลาสติกของจีน

Trends in China's import regulations for plastic scrap

Month/Year	Contents of Regulations
July/2017	Notification to WTO
	Ban on imports of solid waste, such as plastic scrap, until the end of December 2017
August/2017	Revision of "Catalogue of Banned Import Solid Waste"
	Ban on imports of plastic scrap from daily life from December 31, 2017
	Revision of "Catalogue of Solid Waste Used as Raw Materials under Restricted Import"
	Restrictions on imports of plastic scrap from industries from December 31, 2017
December/2017	Revision of "Environmental Protection Control Standard for Imported Solid Wastes as Raw Materials–Waste and Scrap of Plastics"
	Reduction in permitted level of contaminants contained in imported plastic scrap Stricter inspections at ports
April/2018	Announcement of "Administrative Catalogue of Waste Importation (revised version)"
	Ban on imports of plastic scrap from industries from December 31, 2018

ที่มา: Yoshinori M. andShiko H, 2018

รัฐบาลจีนได้มีการดำเนินการปรับปรุงกฎระเบียบการนำเข้าเศษพลาสติกมาเป็นลำดับ รายละเอียดแสดงดังตารางที่ ๓-๑ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้มีการออกประกาศ (Announcement No. 6 of 2018 - Announcement on Adjustment to the Catalogue for the Administration of Import Solid Waste) ขยายกฎหมายห้ามนำเข้าขยะรีไซเคิลเพิ่มอีก ๓๒ รายการ (Recycling Today Staff, 2018)(ภาคผนวก ง) ได้แก่

๑. บัญชีแนบท้ายที่ ๑ (Annex 1) ขยะ ๑๖ รายการ ประกอบด้วย metal scraps, scrap vessels, compressed piece of scrap automobile, smelt slag, and industrial waste and scrap of plastics ซึ่งอยู่ใน Catalogue of Solid Waste Used as Raw Materials under Restricted Import จะถูกปรับไปเป็นรายการใน Catalogue of Banned Import Solid Wasteโดยมีผลบังคับตั้งแต่ **๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๑**

๒. บัญชีแนบท้ายที่ ๒ (Annex 2) ขยะ ๑๖ รายการ ประกอบด้วย waste and scrap of stainless steel, titanium wastes and scraps, and wood waste and scrap ซึ่งอยู่ใน Catalogue of Solid Waste Used as Raw Materials under Restricted Import หรือ Catalogue of Solid Waste Used as Raw Materials under Non-Restricted Import จะถูกปรับไปเป็นรายการใน Catalogue of Banned Import Solid Waste โดยมีผลบังคับตั้งแต่ **๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒**

การห้ามนำเข้าขยะของจีนส่งผลกระทบมากมายต่อหลายประเทศ เช่นเมืองหนึ่งในออสเตรเลียต้องส่งขยะรีไซเคิลไปฝังกลบเพราะไม่มีงบประมาณจัดการรีไซเคิลได้ในสหราชอาณาจักร พลาสติกเกรดต่ำกองเต็มโกดังและท้ายสุดต้องถูกส่งไปเผา ขณะที่สถาบันอุตสาหกรรมเศษซากรีไซเคิล (Institute of Scrap Recycling Industries, ISRI) ของสหรัฐฯเตือนว่าการห้ามนำเข้าขยะของจีนส่งผลกระทบต่อซัพพลายเชนทั่วโลก และอาจเป็นการทำให้ผู้ผลิตหันมาใช้วัสดุใหม่มากกว่าที่จะใช้วัสดุรีไซเคิล แต่ผู้เชี่ยวชาญบางคนระบุว่า การห้ามนำเข้าขยะของจีนเหมือนเป็นการปลุกหลายให้ประเทศในโลกตื่นตัว ทั้งสหราชอาณาจักร สหรัฐฯ ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น และประเทศอื่นๆ ซึ่งที่ผ่านมาพึ่งพาจีนให้เป็นผู้ซื้อและจัดการกับขยะของพวกเขาเหล่านั้นโดยสถาบันอุตสาหกรรมเศษซากรีไซเคิลของสหรัฐฯระบุว่าในปี พ.ศ. ๒๕๖๐สหรัฐฯ ส่งออกเศษซากโภคภัณฑ์ไปจีนมากถึงร้อยละ ๓๑ ขณะที่สหราชอาณาจักรเคยส่งพลาสติกรีไซเคิลเกือบทั้งหมดไปที่จีนและฮ่องกงเพื่อเข้าสู่กระบวนการแปรรูป

สภาพปัญหาในการจัดการขยะพลาสติกในสหรัฐฯและสหราชอาณาจักร แสดงตัวอย่างได้ดังแผนภาพที่๓-๒ซึ่งแสดงถึงเศษซากพลาสติกที่ถูกฝนพัดพากระจัดกระจายลงสู่แม่น้ำและไหลไปติดตามต้นไม้ในสหรัฐฯ และกองขยะพลาสติกในสหราชอาณาจักรที่รอการนำไปดำเนินการเนื่องจากค่าใช้จ่ายในการนำไปรีไซเคิลที่สูงขึ้น ตามลำดับ ทั้งนี้ การส่งออกขยะพลาสติกของสหรัฐฯ ไปยังประเทศกำลังพัฒนาได้มีการเปลี่ยนแปลงไป สืบเนื่องมาจากการห้ามนำเข้าของจีน (Karen 2018 และ Sandra 2018) โดยข้อมูลจากการวิจัยพบว่าในหกเดือนแรกของปี พ.ศ. ๒๕๖๑นั้น เกือบครึ่งหนึ่งของขยะพลาสติกจากสหรัฐฯได้ถูกส่งออกไปยังประเทศไทย มาเลเซีย และเวียดนาม ทั้งที่ในปีก่อนหน้า สหรัฐฯส่งออกขยะพลาสติกไปยังจีนและฮ่องกงมากกว่าร้อยละ ๗๐ดังข้อมูลเปรียบเทียบในแผนภาพที่๓-๓

จากการที่จีนปิดประตูรับขยะจากต่างประเทศทั้งหมดในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ทำให้หลายประเทศรวมทั้งสหราชอาณาจักรเริ่มพูดคุยเกี่ยวกับการตั้งภาษีกับชิ้นส่วนพลาสติกเพื่อทำให้ประชาชนใช้วัสดุที่ผลิตจากพลาสติกน้อยลง ขณะที่ประเทศอื่นๆ เช่นออสเตรเลียได้ลงทุนนับสิบล้านดอลลาร์เพื่อช่วยเทศบาลท้องถิ่นในการจัดการกับวิกฤตขยะ ประธานเจ้าหน้าที่บริหารสมาคมรีไซเคิลในสหราชอาณาจักรได้

ระบุว่า การห้ามนำเข้าทำให้มีการลงทุนมากขึ้นในกลุ่มเทคโนโลยีรีไซเคิล เพราะจีนและประเทศอื่นๆ รวมทั้งประเทศในยุโรป จะยังซื้อเศษวัสดุคุณภาพสูงที่สามารถรีไซเคิลได้เข้ามา เนื่องจากในการผลิตชิ้นส่วนใหม่โดยใช้วัสดุเกรดต่ำจะสร้างมลภาวะมากขึ้นซึ่งจีนก็ไม่ต้องการ ขณะที่ประเทศอื่นๆ ทั้งอินเดีย อินโดนีเซีย เวียดนาม และเนเธอร์แลนด์ ก็ซื้อขยะจากสหราชอาณาจักร ถึงแม้จะซื้อในราคาต่ำกว่าและไม่ได้รับซื้อทั้งหมดก็ตามทั้งนี้ วัสดุเกรดต่ำบางชนิดโดยเฉพาะพลาสติกซึ่งเก็บจากข้างถนนในสหราชอาณาจักรเองนั้น ยังเป็นเรื่องยากที่จะจัดการ เพราะไม่มีตลาดที่จะรับซื้อไปทั้งหมดได้

แผนภาพที่๓-๒ สภาพปัญหาในการจัดการขยะพลาสติกในสหรัฐฯและสหราชอาณาจักร

ที่มา: Karen 2018 และ Sandra 2018

แผนภาพที่๓-๓ข้อมูลเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงปริมาณการส่งออกขยะพลาสติกของสหรัฐฯ ไปยังจีน ฮ่องกง มาเลเซีย เวียดนามและไทยระหว่างปี ๒๕๕๖ ถึง ๖ เดือนแรกของปี ๒๕๖๑

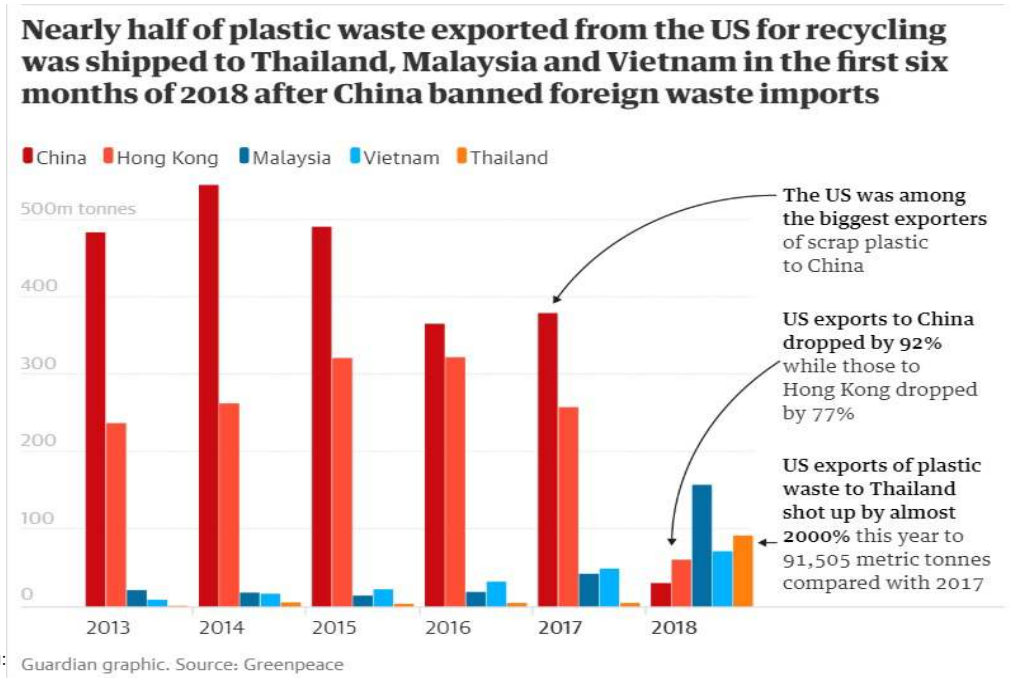

ที่มา:

สืบเนื่องจากการที่ประเทศจีนเปลี่ยนแปลงนโยบายการรับขยะพลาสติกจากต่างประเทศทำให้ประเทศผู้ส่งออกทั้งหลายเริ่มมีการเปลี่ยนผู้รับปลายทางทั้งจากจีนและฮ่องกงไปเป็นที่อื่น ดังในแผนภาพที่๓-๔แสดงปริมาณการส่งออกเศษพลาสติกพิกัดศุลกากร๓๙๑๕ของญี่ปุ่นไปยังประเทศในเอเชียตะวันออกและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ถึงสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่ามีปริมาณเพิ่มขึ้นมากโดยเฉพาะตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๑

แผนภาพที่๓-๔ปริมาณการส่งออกเศษพลาสติกของญี่ปุ่นไปยังประเทศในเอเชียตะวันออกและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

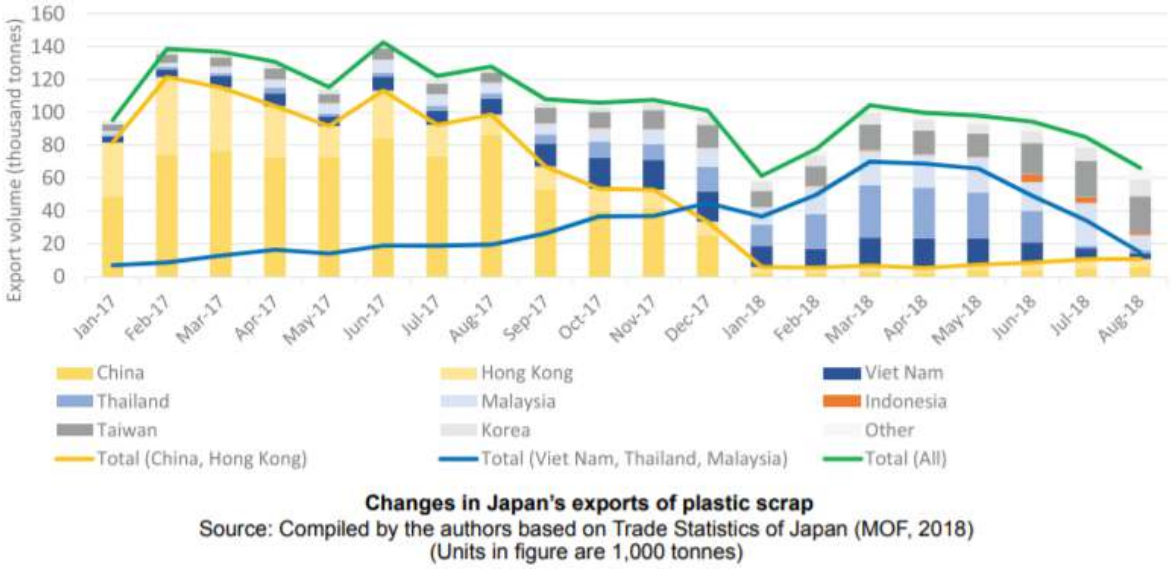

Changes in Japan's exports of plastic scrap
Source: Compiled by the authors based on Trade Statistics of Japan (MOF, 2018)
(Units in figure are 1,000 tonnes)

แผนภาพที่๓-๕ปริมาณขยะพลาสติกที่เกิดขึ้นและสัดส่วนในการจัดการของแต่ละประเทศ

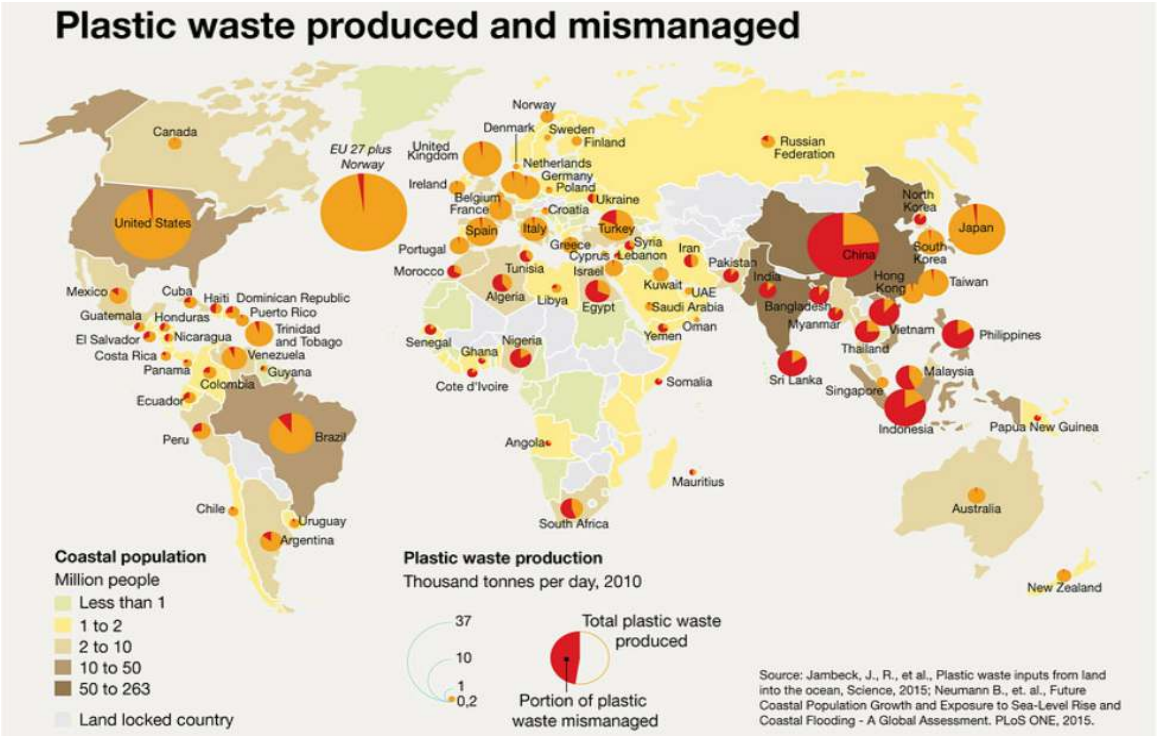

โลกมีการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างมากมายในช่วงครึ่งศตวรรษที่ผ่านมาทำให้เกิดผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม ปิโตรเคมี และพลาสติกหลากหลายประเภท อาจเรียกได้ว่าเป็นยุคของพลาสติกซึ่งมีปริมาณการผลิตและใช้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี เป็นเหตุให้เกิดปัญหาในการจัดการขยะพลาสติกเหล่านี้แผนภาพที่๓-๕ แสดงปริมาณขยะพลาสติกที่เกิดขึ้นในแต่ละวันของประเทศต่างๆตามขนาดของวงกลมรวมทั้งได้แสดงสัดส่วนของขยะพลาสติกที่มีการจัดการอย่างไม่เหมาะสม(ปี พ.ศ. ๒๕๕๓)และเห็นได้ชัดเจนว่าจีนมีปัญหาในการจัดการขยะพลาสติกสะสมปัญหามานานเมื่อเทียบกับประเทศ จึงนำมาซึ่งนโยบายยุติการนำเข้า

เมื่อแต่ละประเทศตระหนักว่าไม่สามารถส่งวัสดุสำหรับการรีไซเคิลที่มีคุณภาพต่ำไปที่จีนได้อีกต่อไป นั่นหมายความว่าอุตสาหกรรมรีไซเคิลต้องเริ่มมีการเปลี่ยนแปลง และประเทศต่างๆ จะทำตามอย่างจีน ทำให้วัสดุถูกพัฒนาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานและคุณภาพของวัสดุดีขึ้นด้วยกระบวนการรีไซเคิลที่ชะลอตัวลงทำให้หลายบริษัทผู้ผลิตผลิตภัณฑ์มีมาตรฐานสูงขึ้นและมีกระบวนการที่เข้มงวดมากขึ้น รวมถึงมีการลงทุนมากขึ้นทางด้านเทคโนโลยีอาจกล่าวได้ว่ากฎหมายห้ามนำเข้าขยะของจีนเป็นเรื่องที่ดี โดยสุดท้ายแล้วจะเป็นการบังคับให้ซัพพลายเชนทั่วโลกเกิดการเปลี่ยนแปลง ตั้งแต่การเริ่มต้นออกแบบผลิตภัณฑ์ ไปจนถึงหน่วยงานเก็บขยะในท้องถิ่น หรือบริษัทที่คัดแยกและรีไซเคิลขยะ

ข้อมูลในตารางที่ ๓-๒ แสดงปริมาณการนำเข้าเศษพลาสติกของจีนระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๐ มีจำนวนปีละหลายล้านตันก่อนที่จะมีนโยบายการประกาศห้ามนำเข้าขยะ ๒๔ รายการ ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อสิ้นปี พ.ศ. ๒๕๖๐ และการนำเข้าเหลือปริมาณเพียงเจ็ดหมื่นหกพันตันเศษในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ก่อนที่จะมีกฎหมายห้ามนำเข้าขยะรีไซเคิล (Solid Waste Used as Raw Materials under Restricted Import)เพิ่มเติมอีก ๑๖ รายการได้เริ่มมีผลใช้บังคับเมื่อต้นปี พ.ศ. ๒๕๖๒ (Guiyu Plastic, 2018)นโยบายห้ามนำเข้าขยะของจีนนี้ ส่งผลให้เกิดการจำกัดอุปทาน (constraints of supply) และเป็นแรงกดดันให้กิจการนำเข้าขยะต่างๆ ที่มีขนาดเล็กต้องปิดตัวลง เหลือเพียงบริษัทหรือกิจการขนาดใหญ่หลายแห่งที่ได้เคลื่อนย้ายกิจการไปต่างประเทศ และประสบความสำเร็จในการจัดตั้งหรือซื้อกิจการขนาดกลางและขนาดเล็กเพื่อดำเนินธุรกิจรีไซเคิลต่อไป ทั้งนี้การตรวจสอบการนำเข้าเศษพลาสติกของเจ้าหน้าที่จีน (South China Morning Post, 2019)แสดงได้ดังในแผนภาพที่๓-๖

ตารางที่ ๓-๒ปริมาณการนำเข้าเศษพลาสติกของจีนระหว่างปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑

ครั้งที่	ปี 2559 (ตัน)	ปี 2560 (ตัน)	ปี 2561 (ตัน)
1	4,029,252	3,856,114	9,335
2	792,278	1,027,410	4,453
3	1,078,677	500,840	-
4	247,447	364,590	1,270
5	298,185	113,410	6,284
6	199,992	262,020	3,002
7	137,985	227,000	2,207
8	291,931	108,500	18,207
9	183,112	141,780	1,923
10	191,645	152,238	1,708
11	167,650	296,660	4,007
12	382,988	-	3,066
13	261,765	-	-
14	140,730	-	2,765
15	453,158	-	-
16	300,577	-	212
17	537,669	-	444
18	291,950	-	4,193
19	237,230	-	3,649
20	247,500	-	-
21	257,327	-	305
22	209,833	-	203
23	74,789	-	1,929
24	-	-	2,245
25	-	-	4,630
26	-	-	-
รวม	11,013,670	7,050,562	76,037

ที่มา: Guiyu Plastic24 December 2018

แผนภาพที่๓-๖ การตรวจสอบการนำเข้าเศษพลาสติกของเจ้าหน้าที่จีน

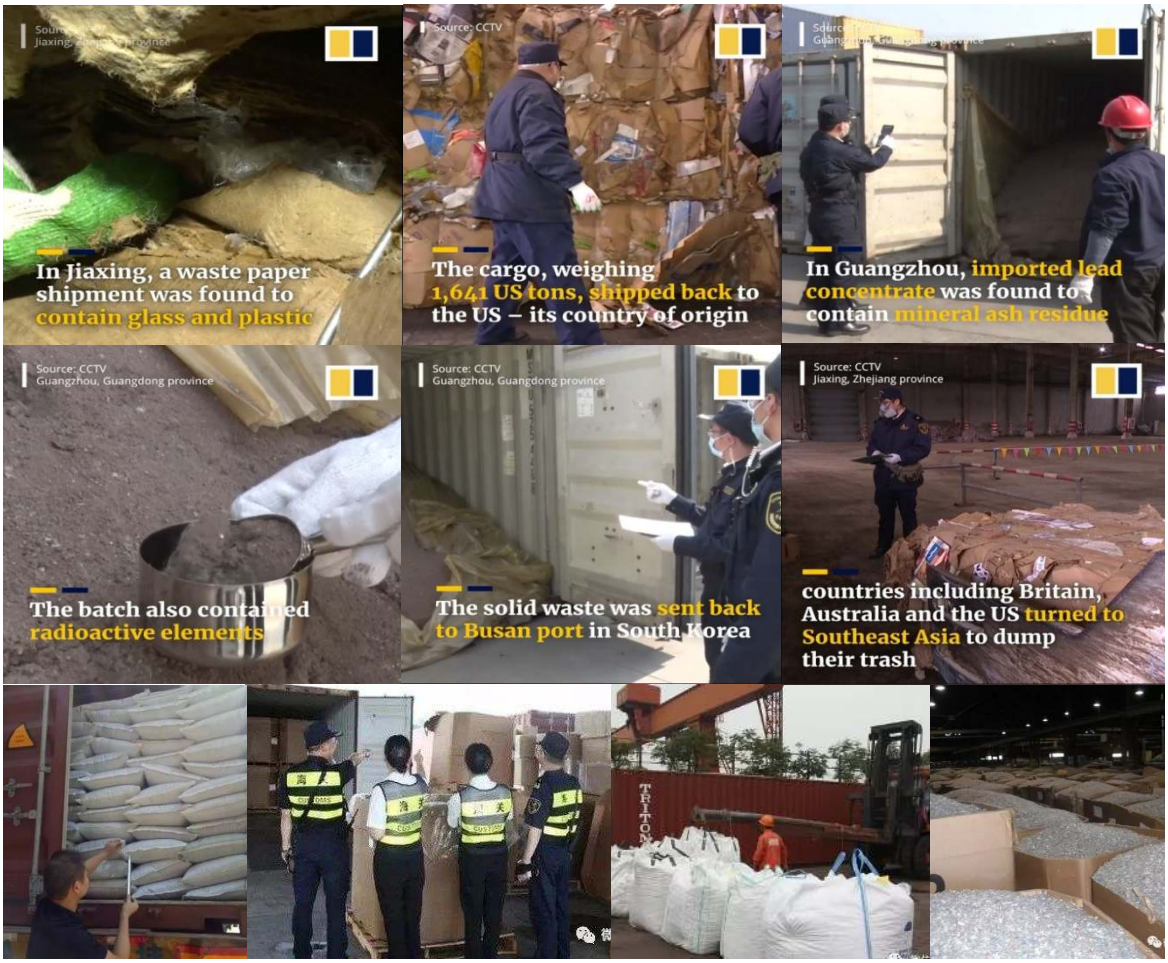

ที่มา: South China Morning Post, 2019และ Guiyu Plastic, 2018

เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลปริมาณการนำเข้าเศษพลาสติกของจีนตลอดปี พ.ศ. ๒๕๖๑และระยะเวลาแค่ครึ่งแรกของปี พ.ศ. ๒๕๖๐เรียกได้ว่าลดลงอย่างมาก โดยมีการนำเข้าเพียงร้อยละ ๑.๑ เท่านั้น ทั้งนี้ในต้นปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งจีนเริ่มมีการห้ามนำเข้าขยะรีไซเคิลเพิ่มอีก ๑๖ รายการนั้นมีผลให้ขยะจากกระบวนการผลิตพลาสติกและเศษผลิตภัณฑ์พลาสติกถูกห้ามนำเข้าทั้งหมด จึงเป็นการห้ามนำเข้าพลาสติกทั้งหมดอย่างแท้จริง

ในขณะเดียวกันมาเลเซียและอีกหลายประเทศได้เริ่มเข้มงวดเรื่องกฎเกณฑ์สำหรับการนำเข้าขยะพลาสติกรวมถึงการตรวจกำกับโรงงานรีไซเคิลภายในประเทศ ตั้งแต่ช่วงครึ่งหลังของปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ทำให้แหล่งที่จะรองรับการส่งออกและรีไซเคิลขยะพลาสติกมีจำนวนลดลง อย่างไรก็ตามภายในระยะเวลาประมาณหนึ่งปีซึ่งขยะพลาสติกที่นำเข้าลดจากหลายล้านตันเหลือแค่หลักหมื่นตันนั้น การปรับตัวเพื่อรองรับช่องว่างของตลาดที่มีขนาดถึง ๗ ล้านตันจึงเป็นทั้งเรื่องที่ท้าทายและโอกาสต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งมีผู้วิเคราะห์ว่าความปั่นป่วนที่เป็นผลมาจากขยะพลาสติกจะเป็นเรื่องน่ากังวลที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา

สถานการณ์การนำเข้าเศษพลาสติกเพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทย

หลังจากที่จีนประกาศห้ามนำขยะเข้าประเทศ(มีผลบังคับใช้เมื่อต้นปี พ.ศ. ๒๕๖๑) สื่อมวลชนทั้งต่างประเทศและในไทยได้มีการรายงานสถานการณ์ของขยะอุตสาหกรรมทะลักไปยังประเทศต่างๆ รวมถึงไทยอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังมีข่าวของนักธุรกิจจีนที่มาเปิดโรงงานกำจัดขยะอุตสาหกรรมในประเทศไทย ดังภาพประกอบข่าวแสดงเป็นตัวอย่างในแผนภาพที่๓-๗กระทรวงอุตสาหกรรมในฐานะหน่วยงานกำกับดูแลการประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรมให้ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ได้ประสานงานและร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อบริหารจัดการและดำเนินการแก้ไขปัญหากากอุตสาหกรรม ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการในเรื่องขยะอิเล็กทรอนิกส์และเศษพลาสติกมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันหลายส่วน รายงานฉบับนี้จึงจะกล่าวครอบคลุมถึงขยะอิเล็กทรอนิกส์ในส่วนที่เกี่ยวข้องด้วยโดยมีรายละเอียดการดำเนินการในช่วงเวลาต่างๆ ตามที่แสดงต่อไป

แผนภาพที่๓-๗ สถานการณ์การนำเข้าและการจัดการ ขยะชิ้นส่วนอุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ อุปกรณ์และเครื่องใช้ไฟฟ้าใช้แล้วรวมทั้งเศษพลาสติก จากต่างประเทศ

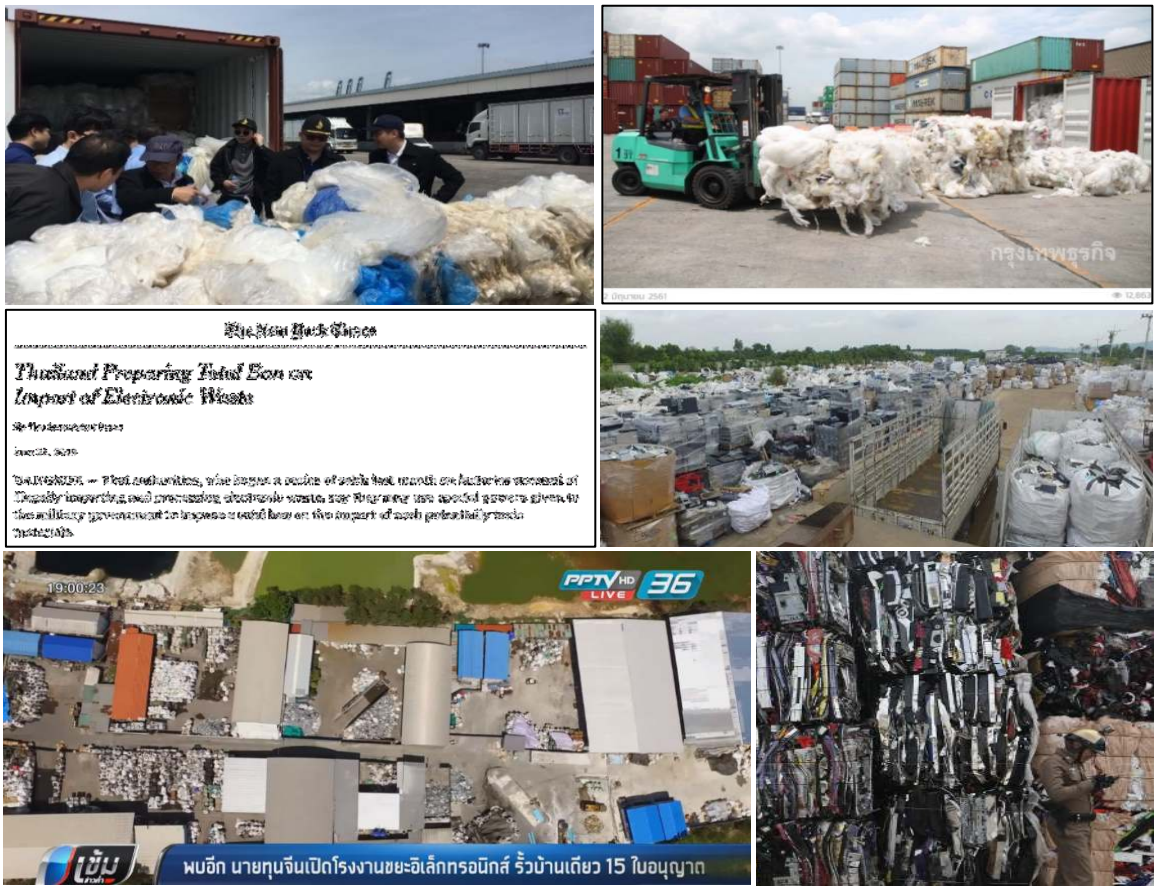

ที่มา: สื่อหนังสือพิมพ์และเวปไซต์ต่างๆ (กรุงเทพธุรกิจ PPTV และ The New York Times)

เมื่อวันที่**๑๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๑**กรมศุลกากรได้แถลงนโยบายการดำเนินการงานด้านประชาสัมพันธ์เชิงรุก (ข่าวศุลกากร, ๒๕๖๑) เพื่อสร้างความรับรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในประเด็นที่เกิดขึ้น ตลอดจนนโยบายและโครงการต่างๆ ทั้งนี้ประเด็นที่ประชาชนสนใจได้แก่กรณีสถานการณ์และมาตรการการนำเข้า-ส่งออก เศษอิเล็กทรอนิกส์และเศษพลาสติก ซึ่งจากรายละเอียดข้อมูลสถิติตามใบขนส่งที่มีการขออนุญาตจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม พบว่าสถิติการนำเข้าเศษพลาสติก พิกัดศุลกากรที่๓๙๑๕ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ มีปริมาณการนำเข้า จำนวน ๑๔๕,๗๖๔.๙๘ ตัน และในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ตั้งแต่เดือนมกราคม-พฤษภาคม พบว่ามีปริมาณการนำเข้า จำนวน ๒๑๒,๐๕๑.๗๒ ตัน ในส่วนของสถิติการนำเข้าเศษอิเล็กทรอนิกส์ พิกัดศุลกากรที่๘๔ และ ๘๕ พบว่าในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ มีปริมาณการนำเข้า จำนวน ๖๔,๔๓๖.๗๑ ตัน และในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ตั้งแต่เดือนมกราคม-พฤษภาคม พบว่ามีปริมาณการนำเข้า จำนวน ๕๒,๒๒๑.๔๖ ตัน

จากสถิติการนำเข้าของประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๐ดังตัวอย่างแสดงในตารางที่ ๓-๓(สำนักข่าวออนไลน์ไทยพับลิก้า, ๒๕๖๑)พบว่าเริ่มมีการนำเข้าทั้งของเสียอิเล็กทรอนิกส์ภายใต้อนุสัญญาบาเซลและเศษพลาสติกเพิ่มปริมาณมากขึ้น อันเป็นผลสืบเนื่องจากในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ประเทศจีนประกาศห้ามนำเข้าขยะซึ่งมีผลบังคับใช้ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ทำให้เกิดกรณีการนำเข้าขยะอิเล็กทรอนิกส์ทั้งโดยสำแดงเท็จและลักลอบขนจากต่างประเทศมากำจัดในไทยเป็นจำนวนมากจนเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีสัดส่วนการนำเข้าและการจับกุมการกระทำความผิดปริมาณมากที่สำนักงานศุลกากรท่าเรือแหลมฉบัง (สทบ.) สำนักงานศุลกากรท่าเรือกรุงเทพ (สทก.) สำนักงานศุลกากรกรุงเทพ (สกท.) และสำนักงานตรวจสินค้าลาดกระบัง (สสล.) ตามลำดับ ทั้งนี้สินค้าดังกล่าวเป็นสินค้าที่ต้องปฏิบัติตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมกรรม และต้องมีใบอนุญาตนำเข้าจากกรมโรงงานอุตสาหกรรมซึ่งแผนภาพที่๓-๘ได้แสดงวิธีการและขั้นตอนการนำเข้าซากเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ใช้แล้วและแผนภาพที่๓-๙ แสดงแนวทางการแก้ไขสถานการณ์ปัญหาเรื่องซากอิเล็กทรอนิกส์/เศษพลาสติกตามลำดับ โดยกระทรวงอุตสาหกรรมได้มีคำสั่งที่ ๑๘๐/๒๕๖๑ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการแก้ไขปัญหากากอุตสาหกรรม รวมทั้งได้ตั้งศูนย์ปฏิบัติการการบริหารจัดการแก้ไขปัญหากากอุตสาหกรรม (Industrial Waste Warroom) เมื่อวันที่ **๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๑**เพื่อการกำหนดมาตรการและแนวทางการบริหารจัดการ รวมทั้งจัดทำแผนและข้อมูล และบูรณาการการทำงานในเรื่องนี้ ดังแสดงในภาคผนวก จ

ตารางที่ ๓-๓ ตัวอย่างเศษและของที่ใช้ไม่ได้ ที่ไทยนำเข้าแต่ละปีตามพิกัดศุลกากร

รายการสินค้าตามพิกัดศุลกากร	ปริมาณการนำเข้าของประเทศไทย, หน่วย: ตัน ประเทศที่มีสัดส่วนปริมาณส่งออกสูงสุด (สัดส่วนของมูลค่า)			
	พ.ศ. 2557	พ.ศ. 2558	พ.ศ. 2559	พ.ศ. 2560
พิกัดศุลกากร 39.15 **เศษ เศษตัดและของที่ใช้ไม่ได้ ที่เป็นพลาสติก**	75,343.685 ตัน ออสเตรเลีย (26.03%)	56,212.660 ตัน ออสเตรเลีย (20.52%)	69,506.145 ตัน ญี่ปุ่น (31.61%)	152,737.452 ตัน ญี่ปุ่น (35.62%)
พิกัดศุลกากร 85.48 **เศษและของที่ใช้ไม่ได้ ของเซลปฐมภูมิ, แบตเตอรี่ปฐมภูมิและหม้อสะสมไฟฟ้า เซลปฐมภูมิที่ใช้แล้ว แบตเตอรี่ปฐมภูมิที่ใช้แล้ว และหม้อสะสมไฟฟ้าที่ใช้แล้ว รวมทั้งส่วนประกอบทางไฟฟ้าของเครื่องจักรหรือเครื่องอุปกรณ์ที่ไม่ได้ระบุ หรือรวมไว้ในที่อื่นในตอนนี้**	1,928.295 ตัน จีน (65.44%)	1,855.656 ตัน จีน (55.42%)	2,210.660 ตัน จีน (50.16%)	2,824.255 ตัน จีน (36.44%)

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

แผนภาพที่๓-๘วิธีการและขั้นตอนการนำเข้าซากเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ใช้แล้ว

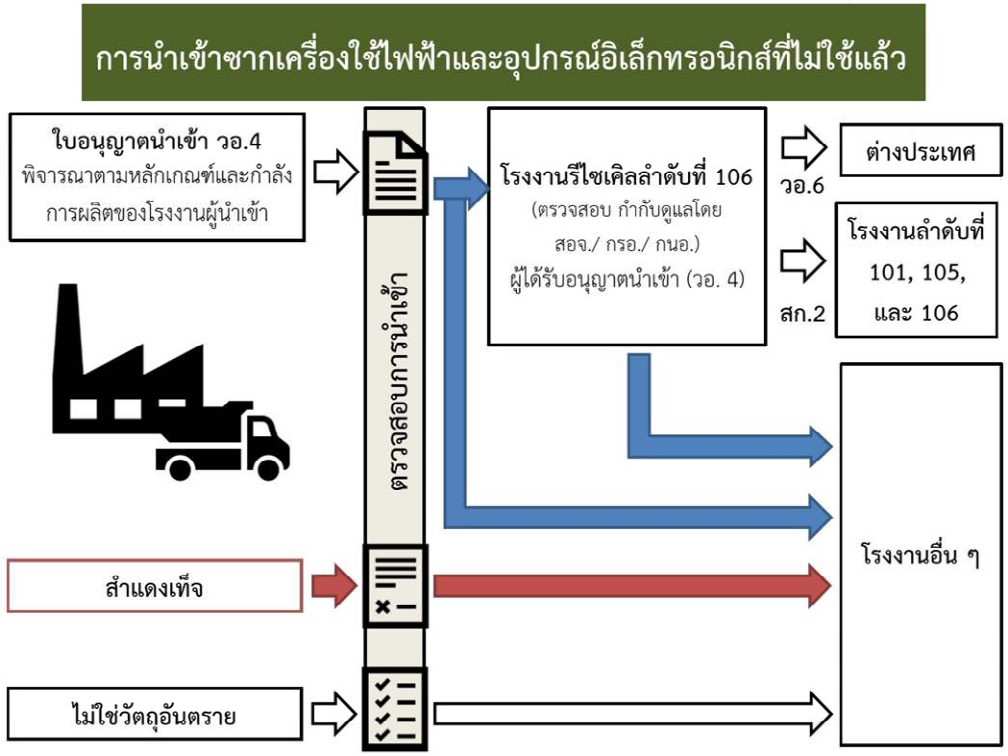

แบบ วอ./อก.1 และ แบบ วอ./อก.4 การขึนทะเบียน และ การต่ออายุวัตถุอันตราย http://oaep.diw.go.th/haz/wp-content/uploads/2018/06/handbook1.pdf

แบบ วอ./อก. 6 การแจ้งข้อเท็จจริงการนำเข้า-ส่งออกวัตถุอันตราย http://oaep.diw.go.th/haz/wp-content/uploads/2016/11/06-haz6.pdf

แผนภาพที่๓-๙แนวทางการแก้ไขสถานการณ์ปัญหาเรื่องซากอิเล็กทรอนิกส์/เศษพลาสติก

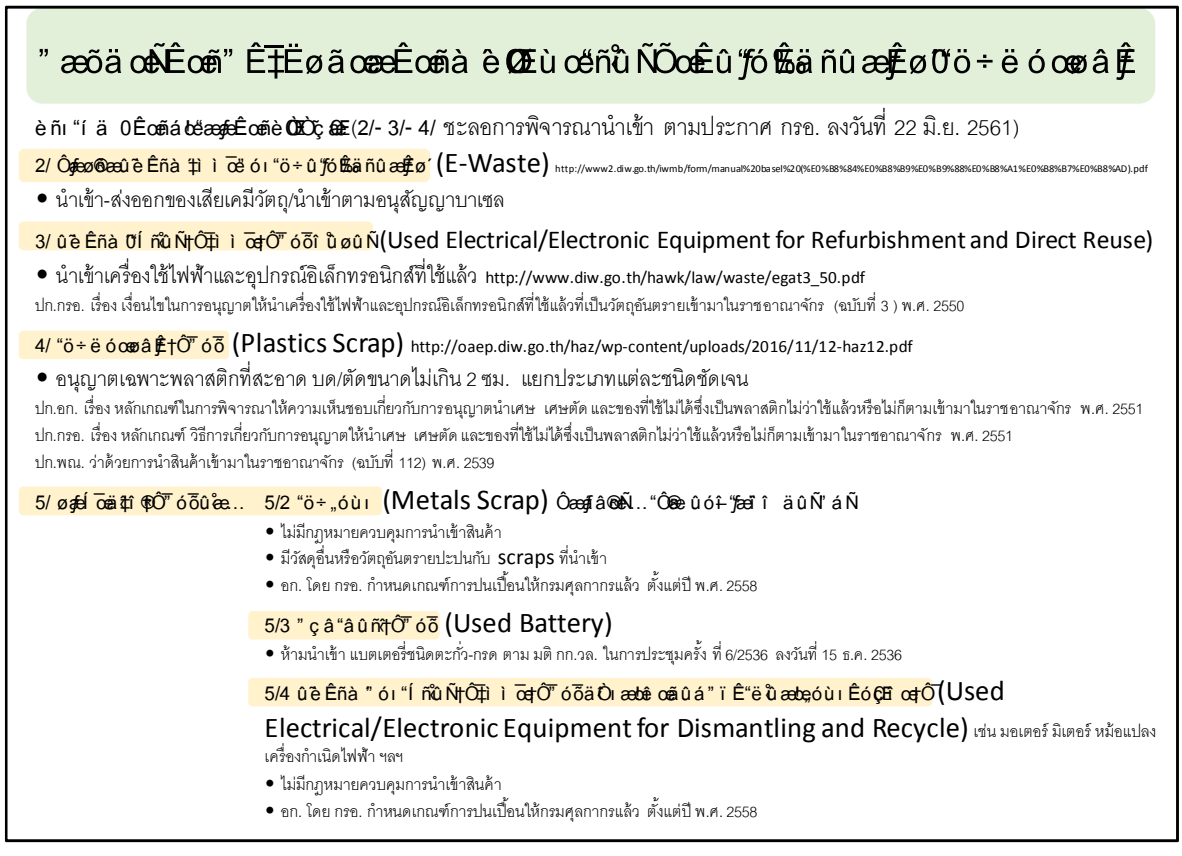

ทั้งนี้ เมื่อวันจันทร์ที่ **๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๑** อธิบดีกรมศุลกากร กระทรวงการคลัง และอธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม พร้อมคณะได้ประชุมหารือการทำงานร่วมกันเกี่ยวกับประเด็นปัญหาการนำเข้า-ส่งออก เศษอิเล็กทรอนิกส์และเศษพลาสติก สรุปสาระสำคัญดังนี้

๑. จัดทำฐานข้อมูลร่วมกันระหว่างกรมศุลกากรและกรมโรงงานอุตสาหกรรม (Big Data) เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล และนำมาวิเคราะห์บริหารความเสี่ยง (Risk Management)

๒. กรมศุลกากรจะนำระบบควบคุมทางศุลกากร โดยใช้ระบบเอกซ์เรย์ เข้ามาตรวจสอบตู้สินค้าทุกตู้ ซึ่งเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรและเจ้าหน้าที่กรมโรงงานอุตสาหกรรม จะทำงานร่วมกันโดยจะทำการเปิดตรวจตู้สินค้าดังกล่าว ซึ่งหากท่าหรือที่ที่มีการนำเข้าหรือส่งออกสินค้าเศษอิเล็กทรอนิกส์และเศษพลาสติกในปริมาณมาก กรมโรงงานอุตสาหกรรมจะจัดส่งเจ้าหน้าที่ไปประจำ ณ ท่าหรือที่ดังกล่าว (Contact Person/Contact Point) อาทิ สำนักงานศุลกากรท่าเรือแหลมฉบัง สำนักงานศุลกากรกรุงเทพ สำนักงานศุลกากรตรวจสินค้าลาดกระบัง เป็นต้น

๓. เมื่อพบการกระทำความผิดจะทำการผลักดันสินค้าเศษอิเล็กทรอนิกส์และเศษพลาสติกออกไปและให้ผู้นำเข้ารับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด

๔. ทำการตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability) สำหรับบริษัทที่ได้รับใบอนุญาตในการนำเข้า เมื่อผ่านพิธีการศุลกากรตรวจปล่อยของออกจากอารักขาของศุลกากรแล้ว กรมศุลกากรจะทำการแจ้งไปยังกรมโรงงานอุตสาหกรรมให้ไปตรวจสอบ ณ โรงงานต่อไป

๕. ตั้งคณะทำงานร่วมกันระหว่างกรมศุลกากรและกรมโรงงานอุตสาหกรรม ในประเด็นข้อกฎหมาย เพื่อกำหนดมาตรการอุดช่องโหว่ ในการนำเข้า นำส่ง นำผ่านไปยังปลายทาง และกำหนดมาตรการเพิ่มโทษในกรณีที่มีการกระทำความผิด

๖. กรณีบริษัทกระทำความผิด กรมศุลกากรจะส่งข้อมูลให้กรมโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อยกเลิกใบอนุญาตต่อไป

ต่อมาเมื่อวันที่ **๒๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๑**ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม (นายพสุ โลหารชุน) แถลงข่าวณ ห้องประชุมชุณหะวัณ ชั้น ๓ สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม (สำนักข่าวออนไลน์ไทยพับลิก้า, ๒๕๖๑)ถึงแนวทางการจัดการซากอิเล็กทรอนิกส์ ตามที่ พล.อ.ประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรี ประธานที่ประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนและปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน คณะที่ ๕ครั้งที่ ๕/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๑ได้มีข้อสั่งการ “ห้ามการนำเข้าซากอิเล็กทรอนิกส์และเศษพลาสติก”ซึ่งกระทรวงอุตสาหกรรมเตรียมยกร่างคำสั่งห้ามใช้วัตถุดิบประเภทซากอิเล็กทรอนิกส์ที่นำเข้าจากต่างประเทศ โดยอาศัยอำนาจ ตามพระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) โรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๒(๒) ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ความมั่นคง ความปลอดภัยของประเทศ หรือสาธารณชน (ภาคผนวก ฉ และภาคผนวก ช)

ส่วนกรณีของการนำเข้าเศษพลาสติกนั้นอยู่ภายใต้ พ.ร.บ.การส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. ๒๕๒๒ ของกระทรวงพาณิชย์ แต่ได้มอบหมายให้กรมโรงงานอุตสาหกรรมดำเนินการออกใบอนุญาตนำเข้า ในส่วนนี้ทางกรมโรงงานอุตสาหกรรมจะใช้วิธีการออกคำสั่งกรมฯ เพื่อระงับการพิจารณาการออกใบอนุญาตแก่ผู้นำเข้า (ภาคผนวกฉ และภาคผนวกช)

ที่ผ่านมา กระทรวงอุตสาหกรรมได้ดำเนินมาตรการเร่งด่วน ตามมติที่ประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนฯ แล้ว ๓ แนวทาง คือ

๑. ระงับการอนุญาตนำเข้าซากอิเล็กทรอนิกส์ของโรงงานที่ปฏิบัติไม่ถูกต้องตามอนุสัญญาบาเซลจำนวน ๕ ราย เป็นเวลา ๑ ปี ตามโทษสูงสุดที่กฎหมายกำหนด

๒. ผลักดันให้นำซากอิเล็กทรอนิกส์ส่งกลับโรงงานต้นทาง

๓. กรณีนำเข้าซากอิเล็กทรอนิกส์และเศษพลาสติกส่งต่อไปยังโรงงานที่ไม่ถูกต้องตามใบอนุญาต กรณีนี้หากตรวจพบให้ส่งกลับโรงงานที่ได้รับอนุญาต รวมทั้งสั่งให้ผู้ประกอบการติดตั้งระบบ GPS และจัดส่งบันทึกเส้นทางการเดินรถ ตั้งแต่ต้นทางจนถึงบริษัทผู้นำเข้า เพื่อป้องกันการลักลอบทิ้งระหว่างทางขนส่งอย่างเข้มงวด รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นไปตามข้อสั่งการของคณะกรรมการต่อไป

อนึ่ง อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม (นายมงคล พฤกษ์วัฒนา) ได้กล่าวว่า การสั่งห้ามนำเข้าซากอิเล็กทรอนิกส์และเศษพลาสติกครั้งนี้เป็นมาตรการถาวรตามนโยบายรัฐบาลประกอบด้วย๒ ส่วน คือ หนึ่งในส่วนของกรมโรงงานอุตสาหกรรม จะออกประกาศระงับการพิจารณาขอใบอนุญาตนำเข้า ทั้งซากอิเล็กทรอนิกส์และเศษพลาสติก และ ส่วนที่สองเป็นประกาศกระทรวง ห้ามใช้วัตถุดิบ ซากอิเล็กทรอนิกส์และเศษพลาสติกที่นำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งกรมโรงงานอุตสาหกรรมต้องยกร่างประกาศดังกล่าวส่งให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม (นายอุตตม สาวนายน) เสนอต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรี (ครม.) เพื่อพิจารณา

จากการดำเนินการที่ผ่านมามีผู้ประกอบการได้รับอนุญาตจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม ให้นำเข้าซากอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมด ๗ ราย ในจำนวนนี้ถูกพักใช้ใบอนุญาตนำเข้าไปแล้ว ๕ ราย ส่วนที่เหลืออีก ๒ ราย เป็นผู้ประกอบการที่ดำเนินการถูกต้องตามระเบียบและเงื่อนไข ในจำนวนนี้มีเพียง๑ ราย ที่นำเข้าซากอิเล็กทรอนิกส์ครบตามโควตาแล้ว และอีก ๑ ราย คือ บริษัท ฟูจิ จีร็อกซ์ อีโค-แมนูแฟคเจอริ่ง จำกัด ซึ่งยังมีโควตานำเข้าเหลืออีก ๒,๔๐๐ ตัน กรณีนี้หากยันยืนว่าจะนำเข้า ทางกรมโรงงานอุตสาหกรรมจะทำเรื่องเสนอคณะอนุกรรมการเพื่อบูรณาการการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่นำเข้าจากต่างประเทศอย่างเป็นระบบที่มี พล.อ.สุรศักดิ์ กาญจนรัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นประธาน เป็นผู้พิจารณาต่อไป

อนึ่ง เมื่อวันที่ **๒๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๑**เวลา ๑๔.๐๐ น. นางสาวเพ็ญโฉม แซ่ตั้ง ผู้อำนวยการมูลนิธิบูรณะนิเวศ พร้อมกับตัวแทนภาคประชาชน ๗ จังหวัดที่ได้รับความเดือดร้อน เช่น ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง สมุทรสาคร เพชรบุรี ราชบุรี และสระบุรี ได้เดินทางไปยื่นหนังสือถึง พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) โดยขอให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาการนำเข้าขยะอิเล็กทรอนิกส์ และขยะพิษ ตามมาตรการดังนี้

ก. มาตรการระยะสั้น

๑. ขอให้ยกเลิกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๔/๒๕๕๙ เรื่อง ยกเว้นการบังคับใช้กฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวม สำหรับการประกอบกิจการบางประเภท เนื่องจากคำสั่งดังกล่าวทำให้โรงงานหรือกิจการเกี่ยวกับการกำจัด คัดแยก และจัดการขยะทั้งอันตรายและไม่อันตราย ได้แก่ โรงงานลำดับที่ ๑๐๑ สำหรับการบำบัดของเสียรวม โรงงานลำดับที่ ๑๐๕ สำหรับกิจการคัดแยกและฝังกลบ โรงงานลำดับที่ ๑๐๖ สำหรับกิจการแปรรูปของเสีย รวมถึงโรงงานลำดับที่ ๘๘ สำหรับกิจการไฟฟ้าต่างๆ สามารถตั้งโรงงานในพื้นที่สีเขียว พื้นที่เกษตรกรรม และพื้นที่ที่ควรรักษาไว้เพื่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งเคยได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายผังเมืองรวม สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ ของพื้นที่เหล่านี้ จึงตกอยู่ในภาวะเสี่ยงที่จะได้รับความเสียงหายอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะแหล่งน้ำใต้ดิน หากปนเปื้อนสารอันตรายจากกิจการเหล่านี้แล้ว อาจไม่สามารถฟื้นฟูกลับคืนมาได้

๒. ขอให้เร่งออกประกาศห้ามนำเข้าขยะเล็กทรอนิกส์ ขยะมูลฝอย หรือ วัสดุใช้แล้ว ๔ ประเภท ได้แก่พลาสติก ตะกรันวาเนเดียม ขยะที่ไม่จัดประเภท และขยะประเภทสิ่งทอบางชนิด

เช่นเดียวกับที่กระทรวงคุ้มครองสิ่งแวดล้อมจีน (MEP) ได้ประกาศนโยบายและข้อบังคับเมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๐เนื่องจากพบว่าขยะประเภทนี้มีสารอันตรายเป็นส่วนผสมหรือปนเปื้อนอยู่ และยังพบว่าโรงงานแปรรูปของเสียหรือโรงงานรีไซเคิลส่วนใหญ่มักทำผิดกฎหมาย ฝ่าฝืนการปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ดังนั้นรัฐบาลไทยควรเร่งประกาศนโยบายห้ามนำเข้าขยะเหล่านี้ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ และยกเลิกใบอนุญาตนำเข้า ใบอนุญาตตั้งโรงงานที่เกี่ยวข้องกับสินค้ากลุ่มนี้ เพื่อป้องกันไม่ให้ประเทศไทยตกเป็นแหล่งรองรับขยะอันตรายจากประเทศจีน และประเทศอื่นๆที่เคยส่งออกขยะเหล่านี้ไปจัดการในประเทศจีน

๓. ให้สอบสวนใบอนุญาตนำเข้า และใบอนุญาตการประกอบกิจการโรงงานลำดับที่ ๑๐๕,๑๐๖ และโรงงานที่เกี่ยวกับการรีไซเคิลของเสียว่าเหมาะสมหรือไม่ รวมถึงการสอบสวนและเอาผิดกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการได้รับผลประโยชน์อันมิชอบด้วย

ข. มาตรการระยะยาว

๑. ให้ทบทวน แก้ไข หรือยกเลิก ประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม กฎกระทรวง ที่เอื้อต่อการประกอบกิจการโรงงานลำดับที่ ๑๐๑,๑๐๕ และ๑๐๖โดยได้รับยกเว้นให้ไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายหรือมาตรการกำกับดูแลต่างๆ รวมถึงการพิจารณาแยกประเภทกิจการบางอย่างออกจากกันได้แก่

๑.๑ปรับปรุงโรงงานลำดับที่ ๑๐๑ สำหรับกิจการบำบัดของเสียรวม โดยแยกลำดับกิจการเตาเผาและกิจการบำบัดน้ำเสียออกจากกัน

๑.๒ปรับปรุงโรงงานลำดับที่ ๑๐๕ สำหรับกิจการคัดแยกและฝังกลบ โดยแยกลำดับโรงงานออกเป็น ๓ ประเภท คือ การคัดแยกของเสียไม่อันตราย การฝังกลบของเสียไม่อันตรายและการฝังกลบของเสียอันตราย สำหรับกิจการคัดแยกของเสียไม่อันตราย ไม่ควรรวมการคัดแยกชิ้นส่วนเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

๑.๓ปรับปรุงโรงงานลำดับที่ ๑๐๖ สำหรับกิจการรีไซเคิล โดยควรมีการปรับปรุงหลักเกณฑ์การอนุญาตตั้งโรงงานตามประเภทของเสียและวัสดุที่ไม่ใช้แล้วให้ชัดเจน เนื่องจากการพิจารณาออกใบอนุญาตสำหรับตั้งโรงงานลำดับ ๑๐๖ คลอบคลุมของเสียหลากหลายประเภท ทั้งของเสียที่อันตรายและไม่อันตราย จึงควรแยกประเภทโรงงานรีไซเคิลระหว่างขยะอุตสาหกรรมที่อันตรายและวัสดุไม่ใช้แล้ว รวมถึงการคัดแยก และรีไซเคิลชิ้นส่วนเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ให้เป็นโรงงานลำดับที่ต่างกัน

๑.๔กำหนดให้โรงงานลำดับ ๑๐๑,๑๐๕ และ ๑๐๖ เป็นประเภทกิจการที่ต้องจัดทำการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EIA/EHIA) ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒. ยกเลิก พ.ร.บ.โรงงานฉบับปัจจุบัน ที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการตั้งโรงงานและรวบรัดขั้นตอนการอนุญาตต่างๆ ให้รวดเร็ว จนอาจส่งผลเสียหายต่อประเทศในระยะยาว จึงควรมีการยกร่างกฎหมายขึ้นมาใหม่ และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆ โดยเฉพาะการปรับปรุงและเพิ่มเติมมาตรการในร่างกฎหมาย มีสาระสำคัญดังนี้

๒.๑ปรับปรุงโครงสร้างอำนาจของกระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยโอนอำนาจการกำกับดูแลมาตรการด้านสิ่งแวดล้อม และการ

ตรวจสอบมลพิษทั้งภายในและภายนอก ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีอำนาจหน้าที่โดยตรง

๒.๒ ปรับปรุง และเพิ่มเติมมาตรการเพื่อนำไปสู่การป้องกันการกระทำผิดของโรงงานให้รัดกุมมากขึ้น รวมถึงกำหนดบทลงโทษทั้งทางแพ่งและอาญาตามระดับความรุนแรงของการกระทำความผิดต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอกขอบเขตโรงงาน

๓. ทบทวนและดำเนินการเพิ่มให้มีการปรับปรุงแก้ไขความตกลงการค้าเสรี หรือความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่ทำไว้ประเทศหรือกลุ่มประเทศต่างๆ ที่มีการยอมรับขยะหลากหลายประเภทในฐานะสินค้าที่มีการให้สิทธิประโยชน์ในการค้าขายแลกเปลี่ยนกัน เพื่อห้ามนำเข้าสินค้าประเภทขยะอันตรายบางรายการ

ทั้งนี้ ประเด็นที่มูลนิธิบูรณะนิเวศและตัวแทนภาคประชาชนได้ยื่นหนังสือถึงนายกรัฐมนตรีนั้นมีทั้งเรื่องที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการสามารถปฏิบัติได้ตาม พ.ร.บ.โรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ฉบับปัจจุบันรวมถึงกฎระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ในการบริหารจัดการกิจการที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม สรุปได้ดังภาคผนวก ฌ และบางประเด็นอยู่ระหว่างการดำเนินการของผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งรวมทั้งการปรับปรุง พ.ร.บ.โรงงาน และส่วนที่เป็นภารกิจของหน่วยงานอื่น

การกำหนดนโยบายการนำเข้าเศษพลาสติก

ช่วงระยะที่ผ่านมากรมโรงงานอุตสาหกรรมได้มีนโยบาย มาตรการ แผนงาน การบริหารจัดการและการดำเนินการเพื่อแก้ไขสถานการณ์ปัญหาทั้งในเรื่องซากอิเล็กทรอนิกส์และเศษพลาสติกมาเป็นลำดับสรุปได้ดังนี้

๑.มาตรการด้านกฎหมาย

๑.๑ ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด (พักใช้ใบอนุญาตฯ และดำเนินคดีความผิดฐานนำเข้าโดยไม่ได้รับอนุญาต)

๑.๒ ออกประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เพื่อกำหนดชนิดและแหล่งกำเนิดวัตถุดิบที่จะนำมาใช้ในโรงงาน โดยห้ามโรงงานใช้ E-waste จากการนำเข้า มาเป็นวัตถุดิบในโรงงาน ตามมาตรา ๓๒(๒) แห่ง พ.ร.บ.โรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕

๑.๓ ปรับปรุงเงื่อนไขการนำเข้าเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เข้ามาในราชอาณาจักร โดยการจำกัดประเภทและชนิดของเครื่องใช้ไฟฟ้าฯ ที่อนุญาตให้นำเข้า โดยเหตุผลตามความจำเป็นเฉพาะในกิจการของตนเอง และเป็นอุปกรณ์ที่มีการใช้งานยาวนาน

๒. มาตรการด้านการกำกับ ดูแล และการตรวจติดตาม

จัดทำระบบการตรวจติดตาม E-waste และ Used-E (Used Electrical /Electronic Equipment for Refurbishment and Direct Reuse) ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยประสานสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด(สอจ.) และการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย(กนอ.) ร่วมตรวจปล่อยสินค้าโดยขั้นตอนการตรวจสอบตู้ Used-Electronics and Appliances แสดงได้ดังแผนภาพตามแผนภาพที่๓-๑๐

๓. ข้อมูลการนำเข้า E-waste และ Used-E ตั้งแต่วันที่คณะอนุกรรมการเพื่อการบูรณาการการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์และเศษพลาสติกที่นำเข้าจากต่างประเทศอย่างเป็นระบบ ในคราวประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๑อนุญาตให้นำเข้า ได้แสดงไว้ในตารางที่ ๓-๔

แผนภาพที่๓-๑๐ขั้นตอนการตรวจสอบตู้ Used-Electronics and Appliances

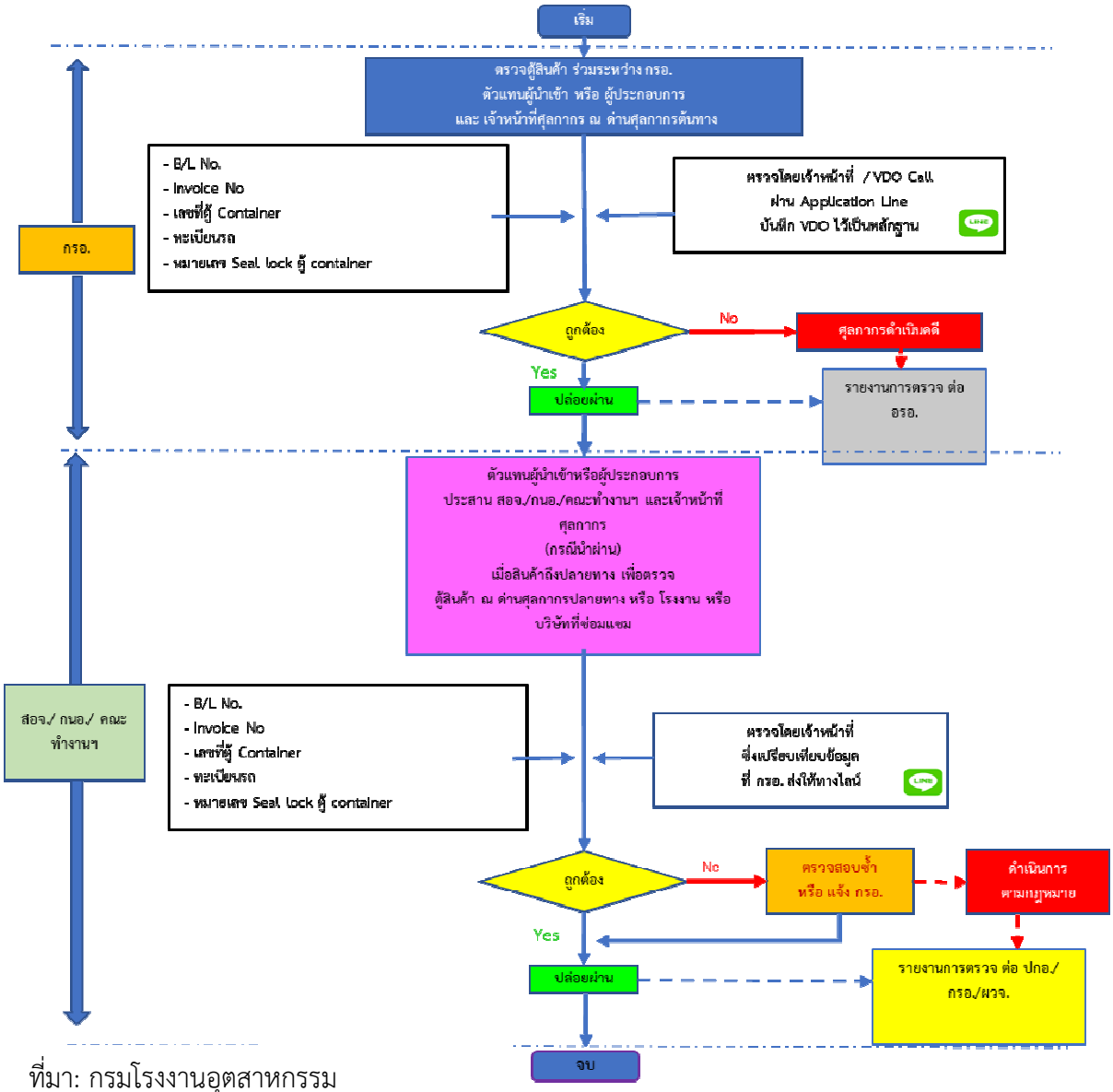

ที่มา: กรมโรงงานอุตสาหกรรม

ตารางที่ ๓-๔ข้อมูลการนำเข้า E-waste และ Used-Eตั้งแต่๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๑(หน่วย: ตัน)

ประเภทใบอนุญาต	15 ส.ค. - 30 ก.ย. 2561**	ต.ค.-61	พ.ย.-61	ธ.ค.-61	ม.ค.-62	ก.พ.-62
1. ใบอนุญาตนำเข้า E-waste	88.852*	145.735*	737.221*	-	-	-
2. ใบอนุญาตส่งออก E-waste	430.5	505.53	165.66	489.4224	571.244	450.472
3. ใบอนุญาตนำเข้า Used-E	162.74	160.55	130.938	263.512	245.7	296.411

หมายเหตุ * ใบอนุญาตนำเข้าฯ ของ บจก.ฟูจิ ซีร็อกซ์ฯ ที่ได้รับสิทธิตามเดิม / ไม่มีการออกใบอนุญาตใหม่

** อนุญาตให้นำเข้า ตั้งแต่วันที่คณะอนุกรรมการเพื่อการบูรณการการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์และเศษพลาสติกที่นำเข้าจากต่างประเทศอย่างเป็นระบบ ในคราวประชุมครั้งที่ 2/2561 เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2561

ที่มา: กรมโรงงานอุตสาหกรรม

๔.การบริหารจัดการการนำเข้าเศษพลาสติก (Plastic scrap)

๔.๑ ข้อมูลแนวโน้มสถานการณ์ที่แสดงปริมาณ (ตัน) มูลค่า (ล้านบาท) และจำนวนผู้ประกอบการ (บริษัท) ที่นำเข้าเศษพลาสติกระหว่างปีพ.ศ. ๒๕๕๑ - ๒๕๖๑ และข้อมูลโควตาการนำเข้าเศษพลาสติกณ วันที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ซึ่งยังมีใบอนุญาตที่มีผลอยู่ ๓๒ รายแสดงได้ตามแผนภาพที่ ๓-๑๑และตารางที่ ๓-๕ ตามลำดับ

แผนภาพที่๓-๑๑แสดงปริมาณ (ตัน) มูลค่า (ล้านบาท) และจำนวนผู้ประกอบการ (บริษัท)ที่นำเข้าเศษพลาสติก ระหว่าง ๒๕๕๑ - ๒๕๖๑

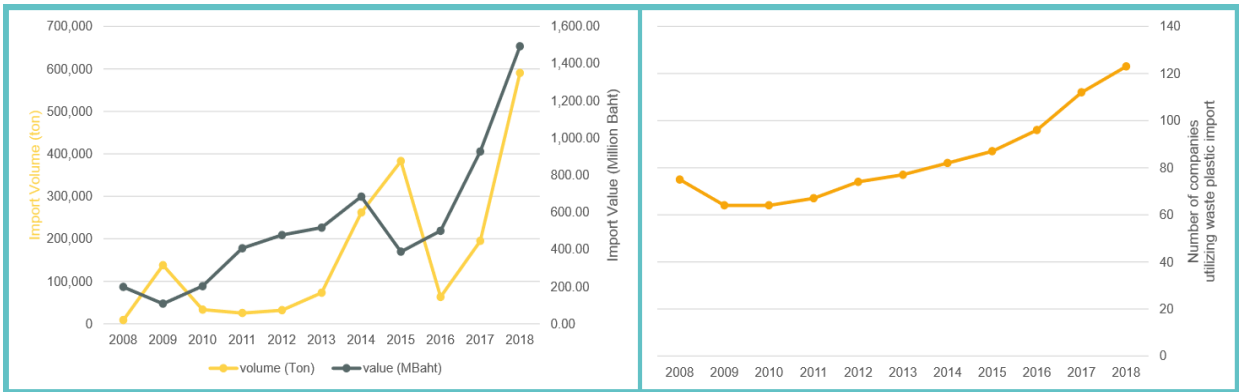

Information source – DIW database, 2018

ตารางที่ ๓-๕ ข้อมูลโควตาการนำเข้าเศษพลาสติกณ วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๒

ปี พ.ศ.	กำลังการผลิต (ตัน/ปี)	ปริมาณโควตา (ตัน/ปี)	ปริมาณนำเข้า (ตัน/ปี)	โควตาที่เหลือ (ตัน)	ปริมาณโควตาที่ไม่ได้ใช้ (ตัน)
2561	564,989	742,240	291,738.84	0	450,501.16
2562	564,989	478,059	76,941.31	358,487.50	42,630.19
2563	564,989	225,040	-	225,040.00	

๔.๒มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑รับทราบมาตรการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์และเศษพลาสติกนำเข้าจากต่างประเทศ โดยจำกัดปริมาณการนำเข้าเท่าที่จำเป็นและเพียงพอสำหรับอุตสาหกรรมรีไซเคิลพลาสติกที่ใช้แล้ว และจะจำกัดปริมาณให้ลดลงตามลำดับในระยะเวลา ๒ ปีทั้งนี้ให้ดำเนินการให้ถูกต้องเหมาะสม โดยไม่เกิดผลกระทบกับผู้ประกอบการที่ดำเนินกิจการอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

๔.๓คณะอนุกรรมการเพื่อบูรณาการการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์และเศษพลาสติกที่นำเข้าจากต่างประเทศอย่างเป็นระบบ กำหนดโควตาการนำเข้าเศษพลาสติกจากต่างประเทศ โดยทยอยปรับลดการนำเข้าให้หมดใน ๒ ปี ดังนี้

ปีที่ ๑ กำหนดโควตานำเข้าไม่เกิน ๗๐,๐๐๐ ตัน (PET ๕๐,๐๐๐ตัน และอื่นๆ ๒๐,๐๐๐ตัน) และให้ใช้พลาสติกภายในประเทศร่วมด้วย ≥ ร้อยละ ๓๐

ปีที่ ๒ กำหนดโควตานำเข้าไม่เกิน ๔๐,๐๐๐ตัน และให้ใช้พลาสติกภายในประเทศร่วมด้วย ≥ ร้อยละ ๖๐

ปีที่ ๓ ห้ามนำเข้าเศษพลาสติกจากต่างประเทศ

๔.๔สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีหนังสือที่ นร๐๑๐๕.๐๔/๔๐๖๒ ลงวันที่ ๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ขอให้ทบทวนนโยบายชะลอหรือระงับการนำเข้าเศษพลาสติกจากต่างประเทศ เนื่องด้วยกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจผลิตสินค้าจากการรีไซเคิลเศษพลาสติกเก่าได้รับผลกระทบจากนโยบายชะลอหรือระงับการนำเข้าเศษพลาสติกเก่าจากต่างประเทศ ขาดแคลนเศษพลาสติกซึ่งเป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้า

๔.๕ผู้ประกอบการ ยื่นความประสงค์จะขอให้พิจารณาอนุญาตการนำเข้าเศษพลาสติกและแจ้งผลกระทบจากการชะลอการนำเข้า จำนวน ๑๕ ราย

๕.การดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาการนำเข้าเศษพลาสติก(Plastic scrap)

๕.๑ จัดเจ้าหน้าที่สนับสนุนการตรวจปล่อยเศษพลาสติกร่วมกับกรมศุลการ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๑ จนถึงปัจจุบัน

๕.๒ แต่งตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจในการสนับสนุนภารกิจการตรวจปล่อยเศษพลาสติกที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรออกจากด่านศุลกากร เมื่อ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาระบบการบันทึกการตรวจสอบการนำเข้าเศษพลาสติกเข้ามาในราชอาณาจักร ให้การสนับสนุนการตรวจปล่อยเศษพลาสติกที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรออกจากด่านศุลกากรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด และรายงานผลการตรวจปล่อยเศษพลาสติกที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร

๕.๓ พัฒนาระบบกำกับดูแลการนำเข้าเศษพลาสติกผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยให้ผู้ประกอบการแจ้งข้อมูลการนำเข้าผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ คณะทำงานเฉพาะกิจร่วมตรวจสอบตู้สินค้ากับกรมศุลกากร และถ่ายรูปยืนยันสินค้าลงระบบแจ้งอัตโนมัติให้เจ้าหน้าที่สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด(สอจ.) ตรวจสอบตู้สินค้ายังโรงงานปลายทาง เพื่อยืนยันความถูกต้องครบถ้วน เป็นการอำนวยความสะดวกและบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนของผู้ประกอบการที่นำเข้าเศษพลาสติกถูกต้องเข้ามาใช้เป็นวัตถุดิบโรงงาน

๕.๔ แจ้งหลักเกณฑ์ และแนวทางในการดำเนินการนำเข้าเศษพลาสติกพร้อมกำหนดเป็นเงื่อนไขในใบอนุญาตนำเข้า เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ และเชิญผู้ประกอบการเข้าร่วมประชุมชี้แจงแนวทางการปฏิบัติในการนำเข้าสินค้า (เศษพลาสติก) เข้ามาในราชอาณาจักร เมื่อวันที่ ๑๘มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อกำชับให้ผู้ประกอบการปฏิบัติตามกฎหมาย และเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

๕.๕ เงื่อนไขการนำเข้าสินค้า (เศษพลาสติก)

๕.๕.๑เศษพลาสติกต่างชนิดกันต้องแยกไม่ปะปนกัน และสามารถเข้ากระบวนการผลิตโดยไม่ผ่านกระบวนการทำความสะอาด

๕.๕.๒เศษพลาสติกต้องไม่สกปรก หรือปนเปื้อนสารอินทรีย์ จนทำให้มีสีหรือกลิ่นอันพึงรังเกียจ หรือมีกลิ่นเหม็นเน่า

๕.๕.๓เศษพลาสติกต้องไม่สกปรก หรือมีสารอนินทรีย์ปะปน จนทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้โดยตรง เช่น มีเศษอิฐ หิน ดิน ทราย หรือโลหะปะปน จนทำให้ต้องนำไปผ่านกระบวนการคัดแยก หรือล้างทำความสะอาดก่อนนำไปใช้ประโยชน์

๖.แนวทางการดำเนินงานต่อไปของกรมโรงงานอุตสาหกรรม ในเรื่องการบริหารจัดการการนำเข้าเศษพลาสติก

๖.๑ สำนักงานกฤษฎีกามีหนังสือด่วนที่สุด ที่ นร๐๙๑๑/๖๐ ลงวันที่ **๑๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๒** ตั้งข้อสังเกตว่า

๖.๖.๑การมอบหมายให้กระทรวงอุตสาหกรรมเป็นหน่วยงานที่ออกใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกเป็นเพียงให้อำนาจในการออกใบอนุญาตที่เป็นคำสั่งทางปกครองเท่านั้น มิทำให้มีอำนาจในการออกกฎ ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นควรให้ดำเนินการให้ถูกต้องต่อไป

๖.๖.๒การกำหนดคุณสมบัติของผู้ขออนุญาต หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขหรือเอกสารหรือหลักฐาน ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงพาณิชย์กำหนด

แนวทางการดำเนินงาน

๑.ประสานกระทรวงพาณิชย์ โดยกรมการค้าต่างประเทศ จัดทำระเบียบกระทรวงพาณิชย์ ว่าด้วยการกำหนดคุณสมบัติของผู้ขออนุญาต หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขหรือเอกสารหรือหลักฐาน ในการอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติก

๒.ดำเนินการเพิกถอนใบอนุญาต กรณีผู้นำเข้าไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการอนุญาตโดยใช้ พ.ร.บ.วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

๖.๒ แนวทางการถอนเจ้าหน้าที่สนับสนุนการตรวจปล่อยตู้สินค้าเศษพลาสติก

แนวทางที่ ๑ การทำระบบ Self-declare โดยให้ผู้ประกอบการแจ้งลักษณะสินค้าเศษพลาสติกและรับรองตู้สินค้าตั้งแต่ต้นทาง จนถึงยืนยันการส่งสินค้าถึงโรงงานปลายทาง โดยผ่านระบบสารสนเทศของกรมโรงงานอุตสาหกรรม และเชื่อมโยงข้อมูลผ่านระบบ National Single Window (NSW) ไปให้กรมศุลกากรตรวจสอบและปล่อยตู้สินค้า

แนวทางที่ ๒ การตรวจปล่อยตู้สินค้าโดยกรมศุลกากรที่ผ่านการอบรมลักษณะเศษพลาสติกที่สามารถอนุญาตให้นำเข้าได้ และกำหนดให้ต้องสแกน (x-ray) ทุกตู้สินค้าพลาสติกโดยให้กรมศุลกากรดำเนินการเปิดตรวจตู้สินค้าที่พบความผิดปกติ และส่งข้อมูลการนำเข้าเศษพลาสติกให้กรมโรงงานอุตสาหกรรมเป็นประจำทุกเดือน เพื่อตรวจสอบกับรายงานของผู้นำเข้า และกรมโรงงานอุตสาหกรรมใช้วิธีการสุ่มตรวจสอบตู้สินค้าของผู้ได้รับใบอนุญาตนำเข้า

แนวทางการดำเนินงาน ประสานกรมศุลกากรหารือเพื่อหาข้อสรุปในรายละเอียดระบบการตรวจปล่อยสินค้าเศษพลาสติก

การวิเคราะห์ผลกระทบจากการกำหนดนโยบายการนำเข้าเศษพลาสติกของรัฐบาลในสถานการณ์ต่างๆ

สืบเนื่องจากปี พ.ศ. ๒๕๓๙ กระทรวงพาณิชย์ได้ออกประกาศกำหนดให้เศษ เศษตัดและของที่ใช้ไม่ได้ซึ่งเป็นพลาสติกไม่ว่าใช้แล้วหรือไม่ก็ตามเป็นสินค้าที่ต้องขออนุญาตในการนำเข้าในราชอาณาจักร และให้การอนุญาตให้นำเข้าสินค้าดังกล่าวอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงอุตสาหกรรมกระทรวงอุตสาหกรรมจึงได้กำหนดหลักเกณฑ์ที่จะเห็นชอบให้นำเศษพลาสติกเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อการรีไซเคิลใช้เป็นวัตถุดิบในโรงงานอุตสาหกรรมเท่านั้น โดยไม่อนุญาตให้นำเข้ามาเพื่อขายหรือจำหน่ายหรือวัตถุประสงค์อื่นใดทั้งสิ้น วัตถุประสงค์เพื่อให้อุตสาหกรรมพลาสติกมีวัตถุดิบรีไซเคิลใช้ทดแทนการใช้เม็ดพลาสติกที่ผลิตขึ้นใหม่จากกระบวนการทางปิโตรเคมี

การรีไซเคิลเศษพลาสติกเป็นวิธีการที่ดีที่สุดสำหรับการจัดการขยะพลาสติก เนื่องจากขยะพลาสติกไม่ย่อยสลายในสิ่งแวดล้อม หากทิ้งในหลุมฝังกลบจะอยู่ไปอีกนับชั่วอายุคน และเมื่อเผาทำลายจะเกิดมลพิษทางอากาศ หากเผาในเตาเผาที่ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอเศษพลาสติกที่จะรีไซเคิลได้ต้องเป็นประเภท

เทอร์โมพลาสติก ตัวอย่างเช่น พอลิเอทิลีน ที่ใช้ทำถุงต่างๆ พอลิโพรพิลีน ที่ใช้ทำโต๊ะ เก้าอี้ พรม ชิ้นส่วนรถยนต์ พอลิเอสเทอร์และไนลอน ที่ใช้ในเส้นใยผ้าต่างๆ เป็นต้นปัจจุบันเศษพลาสติกประเภทที่มีการนำเข้ามารีไซเคิลมากที่สุดคือ ขวด PET (Polyethylene Terephthalate) ซึ่งสามารถนำมาทำเป็นพอลิเอสเทอร์ชนิดหนึ่ง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าการรีไซเคิลเศษพลาสติกเป็นประโยชน์ต่อการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งเป็นการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจกระทรวงอุตสาหกรรมโดยกรมโรงงานอุตสาหกรรม จึงอนุญาตให้นำเข้าเศษพลาสติกเพื่อรีไซเคิลใช้เป็นวัตถุดิบในโรงงานมาโดยตลอด ประกอบกับข้อมูลจากสถาบันพลาสติก (แผนภาพที่๓-๑๒) ได้นำเสนอแนวทางการบริหารจัดการขยะพลาสติกในประเทศเพื่อส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน(Circular Economy)ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ประเทศไทยมีความสามารถผลิตเม็ดพลาสติก ๘.๕ ล้านตันต่อปี มีการส่งออกเม็ดพลาสติก ๕.๒ ล้านตันต่อปี เหลือบริโภครวมภายในประเทศ ๓.๓ ล้านตันนำเข้าเม็ดพลาสติก ๑.๙ ล้านตันต่อปี ทำให้มีการบริโภครวมถึงนำเม็ดพลาสติกมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ได้ ๕.๒ ล้านตันต่อปี และส่งออกในรูปแบบสินค้าต่างๆ ประมาณ ๓ ล้านตันต่อปี ทั้งนี้ ประเทศไทยมีพลาสติกในขยะชุมชนประมาณ ๒ ล้านตันต่อปี แต่สามารถนำเข้าสู่ระบบรีไซเคิลประมาณ ๕๐๐,๐๐๐ ตันต่อปี โดยส่วนใหญ่เป็นขวดพลาสติกที่เหลือขยะพลาสติกในประเทศอีก ๑.๕ ล้านตันต่อปี ประกอบด้วยถุงพลาสติกประมาณ ๑.๒ ล้านตัน ที่เหลือเป็นพลาสติกอื่นๆ เช่น แก้ว กล่องถาด ขวด ฝาจุก ฯลฯ จะเห็นได้ว่าหากเราสามารถคัดแยกขยะพลาสติกในประเทศเพิ่มขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ถ้าเป็นไปได้สูงสุดถึง ๕๐๐,๐๐๐ ตันต่อปี เมื่อนำมารีไซเคิลจะมีมูลค่าประมาณ ๗,๕๐๐ ล้านบาท ก็ไม่มีความจำเป็นต้องนำเข้าเศษพลาสติกจากต่างประเทศมารีไซเคิลอีกต่อไป

แผนภาพที่๓-๑๒แนวทางการบริหารจัดการขยะพลาสติกในประเทศเพื่อส่งเสริม Circular Economy

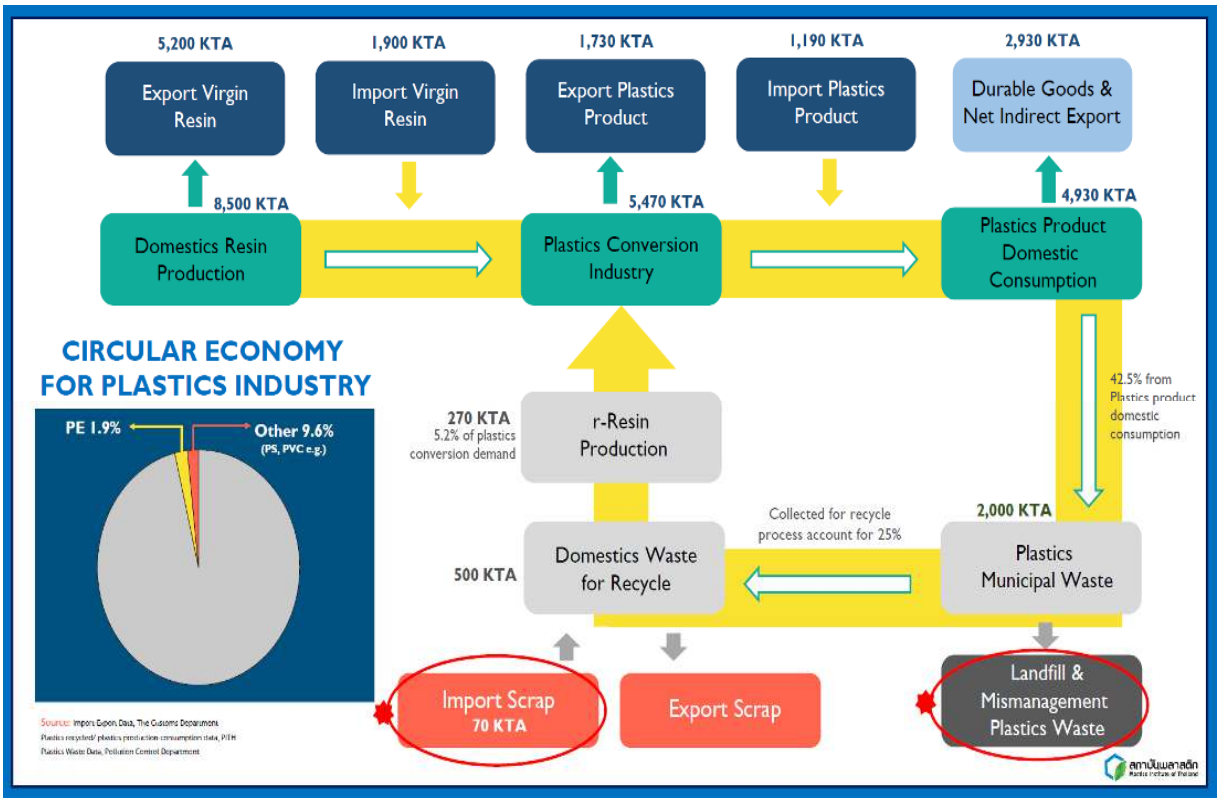

ที่มา: สถาบันพลาสติก

อนึ่งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (กก.วล.) ได้มีการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ **๔ มกราคมพ.ศ. ๒๕๖๒**โดยมีวาระเรื่องเสนอเพื่อทราบ๓.๕ผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ตามแผนปฏิบัติการภายใต้ยุทธศาสตร์การจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เชิงบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๗ – ๒๕๖๔และการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ฯปีงบประมาณ ๒๕๖๑และวาระเรื่องอื่นๆ เพื่อพิจารณา ๕.๑ ผลการประชุมคณะอนุกรรมการบริหารจัดการขยะพลาสติก(ภาคผนวก ญ แสดงคำสั่ง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการฯ) ซึ่งได้มีการยกร่าง แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑–๒๕๘๐) โดยภาคผนวก ฎได้แสดงรายงานการประชุมตามวาระดังกล่าวข้างต้น

ทั้งนี้เมื่อวันที่ **๑๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๒**ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบ(ร่าง) Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๗๓ (ภาคผนวก ฏ) ซึ่ง พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี มีข้อสั่งการให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมลดการใช้วัสดุพลาสติกเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม โดยกระทรวงทรัพยากรฯ จัดทำ (ร่าง) Roadmapหรือแผนที่นำทางดังกล่าวเพื่อใช้เป็นกรอบนโยบายการบริหารจัดการขยะพลาสติกในภาพรวมของประเทศ เพื่อเป็นแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติกแบบบูรณาการของหน่วยงานสำหรับกลไกการจัดการ มี ๔ กลไก คือ

๑. สร้างความรู้ความเข้าใจแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินการ

๒. รณรงค์ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์

๓. ใช้เครื่องมือและกลไกที่เหมาะสมเช่นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทุกภาคส่วน เร่งออกกฎหมาย

๔.การจัดทำฐานข้อมูลขยะพลาสติกของประเทศ

โดยผลที่จะได้รับจากแผนที่นำทางดังกล่าว คาดว่าจะลดปริมาณขยะพลาสติกได้ประมาณ ๗.๘ แสนตันต่อปี และสามารถประหยัดงบประมาณในการจัดการขยะมูลฝอยได้ประมาณ ๓.๙ พันล้านบาทต่อปี

ทั้งนี้ แผนที่นำทางแบ่งเป็น ๒ เป้าหมาย โดย**เป้าหมายแรก**คือ ลดและเลิกใช้พลาสติก และใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม แบ่งเป็นสองระยะ คือ

ระยะแรกภายในปีพ.ศ. ๒๕๖๒ จะให้เลิกใช้พลาสติก ๓ ชนิด ได้แก่ พลาสติกหุ้มฝาขวดน้ำดื่ม พลาสติกผสมสารอ็อกโซ่และพลาสติกผสมไมโครบีด

ระยะที่สองจะยกเลิกให้ใช้ภายในปี๒๕๖๕ อีก ๔ ชนิด ได้แก่ พลาสติกหูหิ้วที่มีความหนาน้อยกว่า ๓๖ ไมครอน กล่องโฟมบรรจุอาหารหลอดพลาสติก ยกเว้นกรณีที่มีความจำเป็นต้องใช้สำหรับเด็ก คนชราและผู้ป่วย และแก้วพลาสติกแบบบาง ประเภทใช้ครั้งเดียว

ส่วน**เป้าหมายที่สอง** จะเป็นการนำขยะพลาสติกเป้าหมายกลับมาใช้ประโยชน์ทั้งหมด (ร้อยละ ๑๐๐) ภายในปีพ.ศ. ๒๕๗๐ โดยจะมีการศึกษาและกำหนดเป้าหมายของพลาสติกที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ ส่วนที่เป็นของเสียก็จะถูกนำไปกำจัดอย่างถูกวิธี โดย ร่าง แผนปฏิบัติการจะแบ่งเป็น ๓ มาตรการ คือ

๑. มาตรการลดขยะพลาสติก ณ แหล่งกำเนิด โดยจะมีการสนับสนุนการออกแบบและผลิตผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๒. มาตรการ ลดและเลิกใช้พลาสติกในขั้นตอนการบริโภค โดยการขับเคลื่อนการลดและเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และไม่สามารถนำกลับเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนได้

๓. มาตรการจัดการขยะพลาสติกหลังจากการบริโภค โดยจะมีการส่งเสริมสนับสนุนการนำขยะพลาสติกเข้าสู่ระบบการนำกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

สรุป

ในบทนี้ได้กล่าวถึงสถานการณ์การนำเข้าเศษพลาสติกในปัจจุบันเนื่องจากประเทศจีนมีนโยบายห้ามนำเข้าเศษพลาสติก ส่งผลให้ผู้ประกอบการย้ายฐานการผลิตพลาสติกรีไซเคิลส่วนหนึ่งมาที่ประเทศไทย กอปรกับการที่ประเทศไทยได้อนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกเพื่อรีไซเคิลมาโดยตลอด และไม่มีการตรวจสอบที่เข้มข้นทำให้เศษพลาสติกที่นำเข้าขาดการคัดกรองคัดแยกให้เป็นไปตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมมีนโยบายให้นำเข้าได้จึงเป็นช่องทางที่ผู้ประกอบการนำเข้าสินค้าที่ผิดไปจากที่ได้รับอนุญาต ดังนั้นภาครัฐต้องเริ่มเข้มงวดการนำเข้าเศษพลาสติกอย่างจริงจัง โดยมีการบูรณาการร่วมกันหลายหน่วยงาน เริ่มตั้งแต่การที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมร่วมกับกรมศุลกากรตรวจตู้สินค้าเศษพลาสติกทุกตู้ (ร้อยละ ๑๐๐) อุตสาหกรรมจังหวัดและคณะทำงานของจังหวัดตรวจการนำเข้าสินค้าเศษพลาสติกที่ผ่านด่านศุลกากรแล้วให้นำไปใช้ในโรงงานที่ได้รับอนุญาตปลายทางโดยมีระบบอิเล็กทรอนิกส์ส่งต่อข้อมูล

การพิจารณาเพิกถอนใบอนุญาตสำหรับผู้กระทำความผิดและปรับลดโควตาเท่าที่มีความจำเป็นเพื่อไม่ให้ผู้ประกอบการที่สุจริตเดือดร้อน โดยกรมโรงงานอุตสาหกรรม ได้ออกประกาศเพื่อชะลอการพิจารณาการนำเข้ามาในราชอาณาจักร เมื่อ ๒๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่ผ่านมาและทำเรื่องให้กระทรวงพาณิชย์ทบทวนการอนุญาตดังกล่าว เพื่อให้ตอบสนองนโยบายที่จะปรับลดโควตา คือ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ปริมาณไม่เกิน ๗๐,๐๐๐ ตัน โดยให้ใช้พลาสติกภายในประเทศร่วมด้วยไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ปริมาณ ๔๐,๐๐๐ ตัน ให้ใช้พลาสติกภายในประเทศร่วมด้วยไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ และสุดท้ายเพื่อการบรรลุเป้าหมายห้ามนำเข้าในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ให้มีการสนับสนุนการคัดแยกขยะพลาสติกจากที่มีขยะพลาสติกสะสมอยู่ปริมาณ ๑.๕ ล้านตันต่อปี ให้เข้าระบบรีไซเคิลและกำจัดอย่างถูกวิธีเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ และลดปริมาณขยะพลาสติกสะสมของประเทศด้วย

การกำหนดนโยบายการจัดการขยะพลาสติกในประเทศเป็นโจทย์สำคัญที่ต้องรณรงค์ให้เป็นรูปธรรม เช่น การลดเลิกใช้ถุงพลาสติก เป็นต้น เนื่องจากปัญหาที่พบขยะพลาสติกในทะเลส่งผลต่อชีวิตของสัตว์น้ำต่างๆ ซึ่งเป็นปัญหาซึ่งมีการหยิบยกขึ้นมาในเวทีโลก และจะมีการนำเสนอให้พิจารณากำหนดขยะพลาสติกให้เป็นของเสียที่อยู่ภายใต้การบังคับตามอนุสัญญาบาเซลว่าด้วยการเคลื่อนย้ายของเสียอันตรายข้ามแดนในช่วงกลางปีหน้าอีกด้วย ทั้งนี้ในหัวข้อต่อไปจะกล่าวถึงการวิเคราะห์ผลกระทบและแนวทางการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการใช้เศษพลาสติกเพื่อส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนของประเทศ

บทที่ ๔
วิเคราะห์ผลกระทบจากการกำหนดนโยบายการจัดการใช้เศษพลาสติก

ในบทนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสำรวจความเห็นของผู้ประกอบการ นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านพลาสติกของไทยเรื่อง การจัดการกากอุตสาหกรรม กรณีผลกระทบการกำหนดนโยบายห้ามนำเข้าเศษพลาสติกของรัฐบาลรายละเอียดตามภาคผนวก ฐและขอสัมภาษณ์เพื่อรับฟังความเห็นจากผู้ให้ข้อมูลต่อเรื่องดังกล่าวรวมทั้งสิ้น ๔ ราย เพื่อใช้ประกอบการกำหนดนโยบายการจัดการใช้เศษพลาสติกเพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทยให้มีความเหมาะสม

ความเห็นของผู้ประกอบการด้านพลาสติกของไทย

ผู้วิจัยได้สำรวจข้อมูลความคิดเห็นจากผู้ประกอบการด้านพลาสติก๒รายได้แก่ บริษัท มหาชัยเทค จำกัดและบริษัท คิงส์ เอ็นเนอร์จี แอนด์เวซท์โซลูชั่นส์ จำกัดโดยมีรายละเอียดดังนี้

บริษัท มหาชัยเทค จำกัด

นายวชิรวิชญ์ กิตติ์เรืองพัชรผู้ให้ข้อมูลโรงงานตั้งอยู่ที่ ต.บางหญ้าแพรก อ.เมืองสมุทรสาคร จ.สมุทรสาคร ประกอบกิจการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติก ทำเม็ดพลาสติก บดหรือย่อยพลาสติก

๑.ความเป็นมาและสาเหตุของปัญหาในการจัดการกากอุตสาหกรรมและแนวคิดในการแก้ไข

มีความพยายามที่จะลักลอบนำสินค้าที่เป็นวัตถุอันตรายเข้ามาในประเทศโดยการสำแดงเท็จ ควรเพิ่มความเข้มงวดในการตรวจสอบ ณ ท่าเรือที่มีการนำเข้า

๒. บทบาทของผู้เกี่ยวข้องในแต่ละภาคส่วน เช่น ชุมชน ผู้บริโภค ภาคอุตสาหกรรม ภาครัฐ สถาบันการศึกษา/วิจัย ควรเป็นเช่นใด

๒.๑ภาคชุมชน ผู้บริโภค ควรศึกษาข้อมูลให้รอบด้านอย่างมีวิจารณญาณ

๒.๒ภาคอุตสาหกรรม ควรมีธรรมภิบาลในการประกอบกิจการโดยคำนึงถึงวิธีการประกอบกิจการ และผลกระทบให้ครบถ้วน และปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างจริงจัง

๒.๓ภาครัฐ ควรจะมีการควบคุม ตรวจสอบ ส่งเสริม ผู้ประกอบการที่มีความประสงค์ในการประกอบกิจการนำเข้าเศษพลาสติก โดยให้ผู้ประกอบการมีส่วนร่วมด้วย

๓. แนวทางการกำหนดนโยบายการจัดการใช้เศษพลาสติก เพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทยให้มีความเหมาะสม

คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยควรจะมีการกำกับดูแล ให้คำแนะนำ ผู้ประกอบการเนื่องจากพลาสติกเป็นวัตถุดิบที่ไม่อันตราย หากมีการจัดการที่เหมาะสม

๔. แผนงาน มาตรการ ระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ควรเป็นเช่นใด

๔.๑ระยะสั้น ดำเนินการต่อผู้ที่ลักลอบนำเข้าวัตถุอันตรายโดยสำแดงว่าเป็นเศษพลาสติก

๔.๒ระยะยาว มีระบบควบคุมการนำเข้าที่อำนวยความสะดวกแก่ผู้นำเข้าและผู้ที่เกี่ยวข้อง

บริษัท คิงส์ เอ็นเนอร์จี แอนด์เวซท์โซลูชั่นส์ จำกัด (King Energy & Waste Solutions)

คุณเศรษฐการ ปภาคีรี ผู้จัดการทั่วไปผู้ให้ข้อมูลโรงงานตั้งอยู่ที่ ต.คลองกิ่ว อ.บ้านบึง จ.ชลบุรี ประกอบกิจการหลอมเม็ดพลาสติก ล้าง บด หรือย่อยพลาสติก ผลิต Compound Plastic แสดงรายละเอียดการเยี่ยมชมและสำรวจข้อมูลได้ดังแผนภาพที่ ๔-๑

๑.ความเป็นมาและสาเหตุของปัญหาในการจัดการกากอุตสาหกรรมและแนวคิดในการแก้ไข

๑.๑ในชีวิตประจำวันหลีกเลี่ยงการใช้พลาสติกได้เฉพาะบางชนิด มีการรณรงค์หลายรูปแบบ สินค้าบางรายการมีความจำเป็นต้องใช้งาน ซึ่งเรื่องการจัดเก็บ นำไปใช้ และกำจัด จึงเป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับหลายโรงงาน

๑.๒คิงส์ เอ็นเนอร์จี แอนด์เวซท์โซลูชั่นส์ มีการนำเศษพลาสติกเหลือใช้จากบ่อขยะในประเทศไทย รวมถึงเศษพลาสติกที่มีการคัดแยกที่เป็นระบบจากต่างประเทศ นำกลับมาแปรรูปเป็นเม็ดหลอมรีไซเคิลและถุงขยะพลาสติกสีดำ เพื่อนำกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

๑.๓Reduce Reuseและ กระบวนการสุดท้าย Recycleเป็นกระบวนการที่มีการลงทุนทั้งเครื่องจักร ความรู้ความชำนาญ และบุคลากรที่เข้าใจ รวมถึงหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ที่เล็งเห็นความสำคัญของกระบวนการรีไซเคิลชนิด “ครบวงจร” เฉกเช่นเดียวกับ คิงส์ เอ็นเนอร์จี แอนด์เวซท์โซลูชั่นส์ ที่มีความพร้อมทุกด้าน ซึ่งได้ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ผลิตจากเศษพลาสติกเหลือใช้ โดยในระยะยาวเราหวังว่าจะเป็นหนึ่งในกลไกการขับเคลื่อนในสังคมธุรกิจด้านรีไซเคิล เพื่อให้ปัญหามลภาวะเศษพลาสติกบ่อขยะหรือในแม่น้ำลำคลอง ทะเล ลดน้อยลง

๒.บทบาทของผู้เกี่ยวข้องในแต่ละภาคส่วน เช่น ชุมชน ผู้บริโภค ภาคอุตสาหกรรม ภาครัฐ สถาบันการศึกษา/วิจัย ควรเป็นเช่นใด

๒.๑ ชุมชน เริ่มตั้งแต่ภาคครัวเรือน ควรปลูกจิตสำนึกในการคัดแยกขยะ

๒.๒ ภาครัฐที่ทำหน้าที่ในการจัดเก็บขยะที่ถูกคัดแยกมาแล้ว มีการบริหารจัดการจัดเก็บให้เป็นสัดส่วน เช่น แยกเก็บรวบรวมขยะตามประเภทของขยะ เพื่อให้ลดต้นทุนในการบริหารจัดการน้อยลง ไม่จัดเก็บปะปนกันเพื่อให้ปลายทางสามารถลดเวลาลดขั้นตอนการจัดเก็บได้มีประสิทธิภาพ ภาครัฐ สนับสนุนเรื่องนโยบายการทำรีไซเคิล ดังเช่นเรื่องการสนับสนุนทางตรงโดยให้มีการนำเข้าเศษพลาสติกจากต่างประเทศ เพื่อนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป (ถุงขยะ) เพื่อส่งออกต่างประเทศ ซึ่งหมายถึงทางโรงงานสามารถใช้สัดส่วนเศษบ่อขยะในประเทศ และเศษพลาสติกที่รวบรวมจากต่างประเทศ ซึ่งทำให้ถุงมีคุณภาพที่ดี สอดคล้องกับผู้บริโภค และสร้างเม็ดเงินจากการส่งออกให้เข้าสู่ประเทศ ไปพร้อมกับการลดปัญหามลภาวะเศษพลาสติกบ่อขยะที่ผสมในถุงนั้นๆด้วย

๒.๓ภาคเอกชน สำหรับกลุ่มรับซื้อวัสดุรีไซเคิลนั้น รวมถึง คิงส์ เอ็นเนอร์จี แอนด์เวซท์โซลูชั่นส์สามารถรับเศษพลาสติก PE (Poly Ethylene) ที่ผ่านการคัดแยกมาแล้ว หรือ กลุ่มวงษ์พาณิชย์รับซื้อเศษวัสดุรีไซเคิลอื่นๆ เช่น ทองแดง PP เป็นต้น

๒.๔ ภาคสถาบันและหน่วยงานวิจัย เดินหน้าทำวิจัยสนับสนุนภาคเอกชนเกี่ยวกับระบบรีไซเคิลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ รวมถึงวิจัยพัฒนาระบบการจัดเก็บ/รวบรวมขยะครัวเรือนให้มีระบบที่มีประสิทธิภาพ และในเวลาเดียวกันก็วิจัยสินค้าและผลิตภัณฑ์เพื่อช่วยลดมลภาวะปัญหาสิ่งแวดล้อมในหลายๆรูปแบบ นอกจากถุงขยะรักษ์โลกแล้ว เป็นต้น

๓. แนวทางการกำหนดนโยบายการจัดการใช้เศษพลาสติก เพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทยให้มีความเหมาะสม

ภาครัฐส่งเสริมให้ภาคเอกชนเช่น คิงส์ เอ็นเนอร์จี แอนด์เวซท์โซลูชั่นส์ ซึ่งมีความตั้งใจในการนำเศษพลาสติกเหลือใช้ทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ มาแปรรูปรีไซเคิลเพื่อทำถุงขยะรักษ์โลก เพื่อช่วยลดปัญหามลภาวะเศษพลาสติกเหลือใช้ในบ่อขยะ ที่ส่งผลปัญหาทั้งด้านสิ่งแวดล้อม สุขอนามัย ปัญหาขยะในทะเลที่สร้างปัญหามากมายต่อสัตว์น้ำและส่งผลกลับมาที่มนุษย์ซึ่งเป็นผู้บริโภคอุปโภคโดยตรงต่อไป และยังได้ผลดีคือ การส่งออกเพื่อนำเม็ดเงินเข้าประเทศ เสริมโครงสร้างเศรษฐกิจให้แข็งแรงยิ่งๆขึ้นไป

๔. แผนงาน มาตรการ ระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ควรเป็นเช่นใด

๔.๑ เชิงนโยบาย เปิดรับฟัง หารือ ภาคเอกชน เป็นรายๆไป ที่ตั้งใจทำสิ่งที่สร้างสรรค์เกี่ยวกับระบบรีไซเคิลครบวงจร

๔.๒ ระยะสั้น ผ่อนปรน ให้ภาคเอกชน ที่ตั้งใจทำระบบรีไซเคิลครบวงจร ได้รับโอกาสในการนำเข้าเศษพลาสติกจากต่างประเทศ เพื่อนำมาผสมกับเศษบ่อขยะในประเทศ เพื่อให้มีการแปรรูปถุงขยะดำ ที่ช่วยลดปัญหามลภาวะเศษพลาสติกตามบ่อขยะ เป็นต้น

๔.๓ ระยะกลาง-ยาว ส่งเสริมเรื่องผลประโยชน์การส่งออกเช่น ขยายสิทธิส่งเสริมการลงทุน(BOI) การอุดหนุนจากภาครัฐ เฉกเช่นเดียวกับการทิ้งขยะตามบ่อขยะที่เจ้าของบ่อขยะได้รับ รวมถึงสิทธิประโยชน์เรื่องภาษีเพื่อสนับสนุนธุรกิจที่ช่วยลดปัญหามลภาวะเศษพลาสติกบ่อขยะตามวาระแห่งชาติ

แผนภาพที่ ๔-๑การสำรวจข้อมูลความเห็นของผู้ประกอบการ

อนึ่งในช่วงเวลาไม่นานมานี้ ผู้วิจัยได้รับข้อมูลการขอหารือจากผู้ประกอบที่เกี่ยวกับพลาสติกที่ประสบปัญหาขาดแคลนวัตถุดิบ ซึ่งเป็นผลกระทบจากการชะลอ หรือเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการอนุญาตให้นำเศษ เศษตัด และของที่ใช้ไม่ได้ซึ่งเป็นพลาสติกไม่ว่าใช้แล้วหรือไม่ก็ตามเข้ามาในราชอาณาจักร จำนวน ๔ ราย ได้แก่

๑.บริษัทผู้ผลิตเส้นใยโพลีเอสเตอร์แบบสั้น (Polyester Staple Fiber)ซึ่งมีความต้องการใช้เศษพลาสติก PET Flake เป็นวัตถุดิบโดยมีความต้องการนำเข้าพลาสติกไม่ว่าใช้แล้วหรือไม่ก็ตามประมาณ ๓,๖๐๐ ตันต่อปี

๒. บริษัทผู้ผลิตผลิตภัณฑ์โพลีเอสเตอร์ ซึ่งประเมินความต้องการใช้ขวด PET ใช้แล้วภายในประเทศโดยประมาณ ๓๗๑,๐๐๐ - ๔๐๘,๐๐๐ ตันต่อปี แต่ความสามารถในการจัดเก็บและรวบรวมอยู่ที่ ๒๒๕,๐๐๐ - ๒๗๔,๐๐๐ ตันต่อปี จึงขาดแคนอยู่ประมาณ ๑๕๐,๐๐๐ - ๑๗๕,๐๐๐ ตันต่อปี คิดเป็นวัตถุดิบที่รวบรวมได้ในประเทศขาดแคลนประมาณร้อยละ๔๐

๓. บริษัทผู้ผลิตเส้นใยสังเคราะห์โพลีเอสเตอร์สำหรับการผลิตเส้นด้ายและผ้า ที่มีกำลังการผลิตเกือบ ๒๐๐,๐๐๐ ตันต่อปีซึ่งประสบปัญหาเศษพลาสติกโพลีเอสเตอร์(PET) ในประเทศไม่พอใช้โดยมีความต้องการขออนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกโพลีเอสเตอร์(PET) ประมาณปีละ ๒๐,๐๐๐ ตัน

๔. บริษัทผู้บุกเบิกในการใช้เทคโนโลยีแปลงฟิล์มเสียประเภทต่างๆ ผลิตเป็นเม็ดพลาสติกรีไซเคิล ซึ่งที่ผ่านมาของเสียจากวัสดุบรรจุภัณฑ์ชนิดอ่อนเกือบทั้งหมดไม่มีการรีไซเคิลเนื่องจากเป็นวัสดุที่มีความซับซ้อน โดยบริษัทมีกำลังการผลิตหลายร้อยตันต่อเดือน และได้รับผลกระทบขาดแคลนวัตถุดิบ เนื่องจากมาตรการตรวจสอบและควบคุมผู้นำเข้า

ความเห็นของนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านพลาสติกของไทย

ผู้วิจัยได้สำรวจข้อมูลความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการด้านพลาสติก ๒ ราย ได้แก่ผู้แทนจากสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยและจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มอุตสาหกรรมการจัดการเพื่อสิ่งแวดล้อมสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

อดีตประธานคณะกรรมการกลุ่ม (ไม่ประสงค์ออกนาม)กลุ่มอุตสาหกรรมการจัดการเพื่อสิ่งแวดล้อมสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (ส.อ.ท.) เป็นผู้ให้ข้อมูล

๑.ความเป็นมาและสาเหตุของปัญหาในการจัดการกากอุตสาหกรรมและแนวคิดในการแก้ไข

<u>๑.๑ ความเป็นมา</u>

กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมการบริหารจัดการกากอุตสาหกรรมในประเทศไทยให้มีการดำเนินการอย่างถูกต้องโดยในยุคแรกเริ่มของการบริหารจัดการกากอุตสาหกรรมในประเทศไทย เกิดขึ้นประมาณปี ๒๕๓๙ ซึ่งกรมโรงงานฯได้ออก TOR และเข้าถือหุ้นในบริษัท GENCO เพื่อบุกเบิกการฝังกลบกากอุตสาหกรรมอันตรายในประเทศไทย ในช่วงแรกของการจัดการกากอุตสาหกรรมนี้ การลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่เกิดจากผู้ก่อกำเนิดของเสียต้องการลดต้นทุนในการผลิตสินค้า และไม่ต้องการจ่ายค่ากำจัดกากอุตสาหกรรมที่มีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูงเนื่องจากมีผู้ให้บริการน้อยราย

ต่อมากรมโรงงานอุตสาหกรรมมีนโยบายอนุญาตให้เอกชนรายอื่นๆ เริ่มดำเนินกิจการด้านการจัดการขยะอุตสาหกรรมประเภทต่างๆอย่างกว้างขวางมากขึ้น โดยมีใบอนุญาตประกอบกิจการ

โรงงาน ๑๐๑ ๑๐๕ และ ๑๐๖ ตามประเภทของกิจกรรมที่ดำเนินการซึ่งทำให้จำนวนผู้ให้บริการจัดการกากอุตสาหกรรมมีปริมาณล้นตลาดโดยมีจำนวนใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานในปัจจุบัน มากกว่า ๒,๐๐๐ ราย นำไปสู่การแข่งขันราคาอย่างรุนแรง ประกอบกับประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมฉบับปี พ.ศ. ๒๕๔๘ และ พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งกำหนดให้ผู้ก่อกำเนิดของเสียเป็นผู้รับผิดชอบการลักลอบทิ้งกากของเสียที่เกิดขึ้นเป็นหลัก ทำให้ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นต้นมา การลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรมในที่สาธารณะ จึงเกิดขึ้นเนื่องจากผู้ให้บริการประเภท ๑๐๕ และ ๑๐๖ เป็นส่วนมาก รวมไปถึงผู้ให้บริการประเภท๑๐๑ บางรายที่มีการรับกากอุตสาหกรรมในปริมาณที่สูงกว่าความสามารถ(Capacity) ในการรับกำจัดได้จริง

นอกจากนี้ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ที่ผ่านมารัฐบาลจีนยังได้ออกระเบียบห้ามการนำเข้าขยะพลาสติกและขยะอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ขยะดังกล่าวจำนวนมากถูกนำเข้าไปในประเทศอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทย ซึ่งได้อนุญาตให้นำเข้าจำนวนมาก

๑.๒ ปัญหา

ปัญหาในการจัดการกากอุตสาหกรรมแบ่งออกเป็น ๓ ประเด็นดังนี้

๑.๒.๑การควบคุมการขออนุญาตนำของเสียออกนอกโรงงานที่เข้มงวด ในขณะที่เกณฑ์การอนุญาตไม่ชัดเจน ทำให้การอนุญาตใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งส่งผลให้ผู้ให้บริการด้านกากอุตสาหกรรมไม่สามารถขยายหรือพัฒนาธุรกิจให้เติบโตได้เนื่องจากความไม่แน่นอนในการให้อนุญาต

๑.๒.๒ขาดการตรวจติดตามและบังคับใช้กฎหมายให้เท่าเทียม ทำให้มีกากของเสียที่ไม่เข้าสู่ระบบอีกจำนวนมาก ในขณะที่ข้อบังคับต่างๆถูกบังคับใช้กับผู้ประกอบการทั้งในส่วนของผู้ก่อกำเนิดของเสียและผู้รับบำบัดกำจัดของเสียในวงจำกัดเฉพาะผู้ประกอบการรายใหญ่ๆเท่านั้น

๑.๒.๓จากข้อ ๑.๒.๑และ ๑.๒.๒เป็นสาเหตุนำไปสู่จากแข่งขันในธุรกิจจัดการกากอุตสาหกรรมที่ไม่เป็นธรรมและเกิดการลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรม เพื่อลดต้นทุนการจัดการอย่างไม่ถูกต้อง

๑.๒.๔ ขยะจากต่างประเทศ ทั้งขยะพลาสติกที่มีการนำเข้ามาล้างแล้วใช้ทำพลาสติกรีไซเคิลและขยะอิเล็กทรอนิกส์ ได้ถูกนำเข้ามาในรูปแบบที่เป็นสินค้าและการสำแดงเท็จ

๑.๓ แนวคิดในการแก้ไข

๑.๓.๑การจัดทำรายงานของเสียที่อนุญาตให้โรงงานรับบำบัดกำจัดกากอุสาหกรรมแต่ละประเภทรับดำเนินการได้ให้มีความชัดเจน แล้วยกเลิกการขออนุญาตนำของเสียออกนอกโรงงาน ทั้งนี้หากดำเนินการตามแนวทางดังกล่าว ผู้ก่อกำเนิดของเสียสามารถส่งของเสียไปยังโรงงานรับบำบัดกำจัดของเสียแต่ละประเภทได้โดยไม่ต้องขออนุญาตนำของเสียออกนอกโรงงานแต่ต้องจัดส่งใบกำกับการขนส่งอิเล็กทรอนิกส์ (E-Manifest) ในระบบ เพื่อสอบกลับปริมาณที่ส่งไปบำบัดกำจัดจริง

๑.๓.๒ การบังคับใช้กฎหมายให้ทั่วถึง และการสอบกลับปริมาณการรับบำบัดกำจัดในระบบใบกำกับการขนส่งอิเล็กทรอนิกส์ (E-Manifest) เท่านั้น เพื่อให้การสอบกลับปริมาณสามารถทำได้จริง

๑.๓.๓ โรงงานประเภท ๑๐๖ จะต้องจัดทำรายงาน สก.๘ และ สก.๙ ให้ครบถ้วนในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์และสามารถสอบกลับปริมาณเข้าออกให้ตรงกันได้

๑.๓.๔การควบคุมการนำเข้าขยะพลาสติกและขยะอิเล็กทรอนิกส์ให้เข้มงวดมากขึ้น

๑.๓.๕เพิ่มบทลงโทษผู้นำเข้าขยะผิดประเภทเข้ามาในประเทศไทย

๑.๓.๖ ใช้ Third Party ในการ Audit โรงงานประเภท ๑๐๑๑๐๕ และ ๑๐๖เพื่อบังคับใช้กฎหมายให้ทั่วถึง

๑.๓.๗โรงงานประเภท ๑๐๑๑๐๕ และ ๑๐๖ควรมีการวางหลักประกันสิ่งแวดล้อมให้เพียงพอ กรณีเกิดปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะต้องสามารถรับผิดชอบได้

๒.บทบาทของผู้เกี่ยวข้องในแต่ละภาคส่วน เช่น ชุมชน ผู้บริโภค ภาคอุตสาหกรรม ภาครัฐ สถาบันการศึกษา/วิจัย ควรเป็นเช่นใด

๒.๑ ชุมชน

จิตสำนึกในการดูแลสิ่งแวดล้อมในชุมชนและผลกระทบที่เกิดขึ้น เนื่องจากการจัดการขยะอุตสาหกรรมที่ไม่เหมาะสม ควรมีระบบแจ้งเหตุที่ชุมชนมีความมั่นใจว่าจะไม่ได้รับผลกระทบจากผู้มีอิทธิพลในพื้นที่

๒.๒ ภาคอุตสาหกรรม

ควรรวมกลุ่มภาคอุตสาหกรรมกำหนดมาตรฐานการจัดการของเสียให้เหมาะสม ไม่สนับสนุนผู้ดำเนินการจัดการของเสียที่ไม่มีการจัดการสิ่งแวดล้อมให้ถูกต้อง

๒.๓ ภาครัฐ

๒.๓.๑การจัดทำรายการของเสียที่อนุญาตให้โรงงานรับบำบัดกำจัดกากอุตสาหกรรมแต่ละประเภทสามารถรับดำเนินการได้ให้ชัดเจน แล้วยกเลิกการขออนุญาตนำของเสียออกนอกโรงงาน ทั้งนี้หากดำเนินการตามแนวทางดังกล่าว ผู้ก่อกำเนิดของเสียสามารถส่งของเสียไปยังโรงงานรับบำบัดกำจัดของเสียแต่ละประเภทได้โดยไม่ต้องขออนุญาตนำของเสียออกนอกโรงงาน แต่ต้องจัดส่งใบกำกับการขนส่งอิเล็กทรอนิกส์ (E-Manifest) ในระบบเพื่อสอบกลับปริมาณที่ส่งไปบำบัดกำจัดจริง

๒.๓.๒การบังคับใช้กฎหมายให้ทั่วถึงและการสอบกลับปริมาณการรับบำบัดกำจัดในระบบใบกำกับการขนส่งอิเล็กทรอนิกส์ (E-Manifest) เท่านั้นเพื่อให้การสอบกลับปริมาณสามารถทำได้จริง

๒.๓.๓ โรงงานประเภท ๑๐๖จะต้องจัดทำรายงาน สก.๘ และ สก.๙ให้ครบถ้วนในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์และสามารถสอบกลับปริมาณเข้าออกให้ตรงกันได้

๒.๓.๔ การควบคุมการนำเข้าขยะพลาสติกและขยะอิเล็กทรอนิกส์ให้เข้มงวดมากขึ้น

๒.๓.๕ เพิ่มบทลงโทษผู้นำเข้าขยะผิดประเภทเข้ามาในประเทศไทย

๒.๓.๖ ใช้ Third Party ในการ Audit โรงงานประเภท ๑๐๑๑๐๕ และ ๑๐๖เพื่อบังคับใช้กฎหมายให้ทั่วถึง

๒.๓.๗โรงงานประเภท ๑๐๑๑๐๕ และ ๑๐๖ควรมีการวางหลักประกันสิ่งแวดล้อมให้เพียงพอ กรณีเกิดปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะต้องสามารถรับผิดชอบได้

๓. แนวทางการกำหนดนโยบายการจัดการใช้เศษพลาสติก เพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทยให้มีความเหมาะสม

การใช้เศษพลาสติกจากขยะอุตสาหกรรมมาเป็นวัตถุดิบหากดำเนินการด้วยมาตรฐานที่ดีจะสอดคล้องกับหลัก Circular Economy ซึ่งจะเกิดการหมุนเวียนของเศรษฐกิจที่ดีกว่าการกำจัดเศษพลาสติกโดยไม่ได้ใช้ประโยชน์ แต่ในอดีตที่ผ่านมาการใช้เศษพลาสติกมักไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่เหมาะสม และทำให้เกิดผลกระทบที่มากกว่าประโยชน์ที่จะได้รับ โดยมีข้อเสนอดังนี้

๓.๑การกำหนดประเภทของขยะพลาสติก ที่อนุญาตให้นำกลับไปใช้ประโยชน์ให้ชัดเจน รวมไปถึงความสกปรกและสิ่งปนเปื้อนที่ต้องมีค่ากำหนดให้ชัดเจน โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ทางเศรษฐศาสตร์ในการรีไซเคิล

๓.๒กำหนดมาตรฐานขั้นตอนการรีไซเคิล ขยะพลาสติกของโรงงานรีไซเคิลขยะดังกล่าว

๓.๓การควบคุมมลภาวะที่เกิดจากการล้างและทำความสะอาดพลาสติก เช่น คุณภาพน้ำทิ้งจากโรงงานรีไซเคิล คุณภาพน้ำใต้ดิน ฝุ่น และกลิ่นที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชนรอบข้าง

๓.๔การจัดทำ สก.๘ และ สก.๙และ mass balance ของโรงรีไซเคิลขยะพลาสติก ซึ่งจะต้องสามารถสอบกลับปริมาณที่รับดำเนินการเปรียบเทียบกับปริมาณสินค้าที่ผลิตได้ (พลาสติกที่พร้อมขาย) ซึ่งจะต้องไม่แตกต่างกันมากเกินไป

ภาควิชาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อมคณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาจารย์ ดร. เจนยุกต์ โล่ห์วัชรินทร์ ผู้ให้ข้อมูล

ในกรณีการกำหนดนโยบายห้ามนำเข้าเศษพลาสติกของรัฐบาล ควรพิจารณาผลกระทบโดยอาศัยกรอบแนวคิดต่างๆ ได้แก่ “ยุติการนำเข้าเศษพลาสติกอย่างผิดกฎหมายและกระตุ้นระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน” ควบคู่ไปกับแผนการลดขยะพลาสติกและลดการใช้พลาสติกประเภทใช้แล้วทิ้ง ในแผนระยะยาวควรส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีทางวิศวกรรมสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมพลาสติก เทคโนโลยี 3Rs การออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม และการจัดการองค์ความรู้ในการผลิต การใช้งาน และกำจัดเศษเหลือเช่นแนวคิด“ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน หรือ Circular Economy สำหรับผลิตภัณฑ์พลาสติก” ซึ่งถูกมองว่ามีความสำคัญในการส่งเสริมให้เกิดการนำองค์ประกอบต่างๆ ของผลิตภัณฑ์กลับมาสร้างคุณค่าใหม่ หมุนเวียนต่อเนื่องจึงไม่เกิดของเสีย และลดการดึงทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ใหม่โดยไม่จำเป็น รวมถึงแนวคิดเรื่อง“พฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อม หรือ Pro-Environment Behaviors ของผู้บริโภค” มีเป้าหมายเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และเพื่อการปลูกฝังจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การรีไซเคิลและลดการใช้พลังงาน การใช้ถุงแบบที่นำกลับมาใช้ใหม่แทนถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง เป็นต้น

ในระยะกลางและระยะยาว นโยบาลควรกระตุ้นให้มีการรีไซเคิลและการเผาที่ถูกต้องตามหลักการของการจัดการเศษพลาสติก และลดการฝังกลบและทิ้งให้น้อยที่สุด ซึ่งยังเป็นสิ่งที่ท้าทายมากแม้ในประเทศพัฒนาแล้ว ในการกระตุ้นการรีไซเคิลควรเน้นเพิ่มคุณภาพของวัตถุดิบสำหรับการผลิตเม็ดพลาสติกรีไซเคิล ได้แก่ พอลิโพรพิลีน (PP) พอลิเอทิลีนความหนาแน่นต่ำ (LDPE) และพอลิเอทิลีนเทเรฟทาเลต (PET) ซึ่งมีความจำเป็นที่อุตสาหกรรมการรีไซเคิลต้องปรับตัวและมีการลงทุนมากขึ้นในเทคโนโลยี ส่วนวัตถุดิบสำหรับการรีไซเคิลที่มีคุณภาพต่ำจะเข้ากระบวนการเผาและฝังกลบ ดังนั้นเทคโนโลยีจะเข้ามาช่วยเพิ่มสัดส่วนของการรีไซเคิลต่อการเผาและฝังกลบให้สูงขึ้น

สำหรับยุติการนำเข้าเศษพลาสติกอย่างผิดกฎหมายจะเกี่ยวข้องกับมาตรการการนำเข้าเศษพลาสติกภายใต้ พ.ร.บ.การส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. ๒๕๒๒ ของกระทรวงพาณิชย์ โดยกรมโรงงานฯเป็นผู้ออกใบอนุญาตให้ผู้นำเข้า ซึ่งควรมีการปรับให้มีความทันสมัย และลงโทษผู้นำเข้าที่ลักลอบนำเข้าเศษพลาสติกอย่างผิดกฎหมายอย่างจริงจัง ทั้งการระงับการออกใบอนุญาตฯ และการปรับผู้กระทำผิด แนวทางการจัดทำข้อมูลการนำเข้า E-waste และ Used-E

เพื่อบูรณาการการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์และเศษพลาสติกที่นำเข้าจากต่างประเทศให้เป็นระบบถือว่ามีความสำคัญยิ่ง

แนวทางการกำหนดนโยบายการจัดการใช้เศษพลาสติกเพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทยให้มีความเหมาะสม

ระยะสั้น

๑. ชะลอการอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกเป็นการชั่วคราวโดยรายที่ใบอนุญาตนำเข้ายังมีผลอยู่ (ณ วันที่ ๑๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ยังมีใบอนุญาตมีผลอยู่ ๒๓ ราย)กรมโรงงานฯ ได้จัดเจ้าหน้าที่สนับสนุนการตรวจปล่อยเศษพลาสติกร่วมกับกรมศุลกากร ตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๑ จนถึงปัจจุบัน โดยเปิดตู้ตรวจสินค้าทุกตู้ สามารถสกัดเศษพลาสติกที่มีการปนเปื้อนได้จำนวน ๒๓ ตู้ รายละเอียดดังตารางที่๔-๑ และได้อำนวยความสะดวกให้กับผู้ประกอบการที่ทำถูกต้องตามเกณฑ์กำหนดจำนวน ๑๑,๙๓๘ ตู้สินค้า

ตารางที่๔-๑จำนวนตู้สินค้าที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไข

ด่านศุลกากร	จำนวนตู้สินค้า	น้ำหนักรวม (ตัน)
ท่าเรือกรุงเทพ	2	41.410
ท่าเรือแหลมฉบัง	21	415.737
รวม	23	457.147

ข้อมูล ณ วันที่ 13 มิถุนายน 2562

๒. ติดตามการเคลื่อนย้ายเศษพลาสติกถึงปลายทาง โดยอุตสาหกรรมจังหวัดร่วมตรวจสอบว่าตู้สินค้าได้ไปยังโรงงานผลิตที่ได้รับอนุญาต และกำกับดูแลโรงงานอย่างเข้มงวด

๓. พัฒนาระบบกำกับดูแลการนำเข้าเศษพลาสติกผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยให้ผู้ประกอบการแจ้งข้อมูลการนำเข้าผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นการอำนวยความสะดวกและบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนของผู้ประกอบการที่นำเข้าเศษพลาสติกถูกต้องเข้ามาใช้เป็นวัตถุดิบโรงงาน

๔. พัฒนาช่องทางการสื่อสารโดยตรงกับผู้ประกอบการผ่านไลน์กลุ่ม เพื่อตัดตัวกลางและลดข่าวลือ รวมถึงเป็นช่องทางในการรับทราบปัญหาของผู้ประกอบการเพื่อการแก้ไขอย่างรวดเร็ว

ระยะต่อไป

๑. ประสานกระทรวงพาณิชย์ (กรมการค้าต่างประเทศ) ในการจัดทำระเบียบกระทรวงพาณิชย์ ว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์ในการนำเข้าเศษพลาสติก เพื่อสกัดโรงงานไม่มีมาตรฐานการผลิตและไม่รักษาสิ่งแวดล้อม และเพื่อให้โรงงานที่ดีสามารถประกอบกิจการได้ (อยู่ระหว่างดำเนินการ)

๒. พัฒนาระบบการพิจารณาการนำเข้าสินค้าเศษพลาสติกเป็นรายใบตราส่งสินค้า (Bill of Lading: B/L) ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และกำหนดพิกัดสินค้าเศษพลาสติกที่ต้องขออนุญาตนำเข้าและที่

ได้รับการยกเว้น เพื่อให้เชื่อมโยงข้อมูลเข้ากับระบบ National Single Window ของกรมศุลกากรได้ (อยู่ระหว่างดำเนินการ)

สรุป

จากผลการวิจัย อาจกล่าวสรุปได้ว่า

๑. เนื่องจากมีประกาศชะลอการออกใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติก ตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๑ ส่งผลกระทบต่อโรงงานผู้นำเข้าโดยตรง ซึ่งไม่สามารถต่อใบอนุญาตได้ทำให้ขาดวัตถุดิบ

๒. เนื่องจากเป็นการประกาศชะลอการออกใบอนุญาต ทำให้ขาดความชัดเจนด้านนโยบายส่งผลต่อการจัดการและการวางแผนการผลิตของผู้ประกอบการ

๓. ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น ส่งผลให้พลาสติกราคาสูงขึ้น

ทั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะแนวทางการกำหนดนโยบายการจัดการใช้เศษพลาสติกดังนี้

๑. ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องเป็นผู้ประกอบกิจการโรงงานที่นำเศษพลาสติกมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์เท่านั่น ไม่อนุญาตให้นำเศษพลาสติกมาทำเป็นเม็ดพลาสติก

๒. พิจารณาอนุญาตการนำเข้าสินค้าเศษพลาสติกรายครั้ง (per shipment)เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาผู้ที่กระทำความผิดซ้ำซาก

๓. กระทรวงอุตสาหกรรมควรหารือร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเรื่องการจัดการการรีไซเคิลพลาสติกภายในประเทศการใช้เศษพลาสติกจากขยะอุตสาหกรรม

คำจำกัดความ

ยุทธศาสตร์	หมายถึง	วิธีการ (Ways) ที่จะนำเครื่องมือ (Means) ที่มีอยู่อย่างจำกัด มาใช้อย่างดีที่สุดให้บรรลุจุดมุ่งหมาย (Ends) ที่ตั้งไว้
ยุทธศาสตร์ชาติ	หมายถึง	ศิลป์และศาสตร์ในการพัฒนา และการใช้การเมือง การเศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การทหารของชาติ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรม ทั้งในยามปกติและยามสงคราม เพื่อส่งเสริม ผลประโยชน์ของชาติ และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของชาติ และอีกความหมายหนึ่งคือ ศิลป์และศาสตร์ในการพัฒนาและการใช้กำลังอำนาจของชาติ ทั้งในยามสงบและยามสงครามทำการสนับสนุนนโยบายของชาติ ให้ได้ผลดีที่สุด เพื่อเพิ่มพูนโอกาสและความได้เปรียบที่ได้มา ซึ่งชัยชนะและลดโอกาสที่ประสบความพ่ายแพ้ให้น้อยลง
สิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว	หมายถึง	ของเสียหรือสิ่งที่ไม่ใช้แล้วที่เกิดจากการประกอบกิจการโรงงาน ตั้งแต่กระบวนการรับวัตถุดิบ การผลิต การตรวจสอบคุณภาพ การบำบัดมลพิษ การซ่อมบำรุงเครื่องจักร/อุปกรณ์ การรื้อถอน/ก่อสร้างอาคารภายในบริเวณโรงงาน รวมทั้งกากตะกอน หรือสิ่งตกค้างจากสิ่งเหล่านั้น ทั้งที่อยู่ในสภาวะของแข็ง ของเหลว กึ่งแข็งกึ่งเหลวหรือก๊าซ ทั้งนี้รวมถึงของเสียอันตรายที่เกิดจากอาคารสำนักงานและที่พักคนงานที่อยู่ภายในบริเวณโรงงาน โดยของเสียอันตรายคือสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วที่มีองค์ประกอบหรือปนเปื้อนสารอันตราย หรือที่มีคุณสมบัติที่เป็นอันตราย
เศษพลาสติก	หมายถึง	เศษ เศษตัด และ [illegible]งที่ใช้ไม่ได้ซึ่งเป็นพลาสติกไม่ว่าใช้แล้วหรือไม่ก็ตาม ที่ไม่ใช่ของเสียเคมีวัตถุ
โรงงาน	หมายถึง	อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะที่ใช้เครื่องจักรมีกำลังรวมตั้งแต่ห้าแรงม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่ห้าแรงม้าขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่เจ็ดคนขึ้นไปโดยใช้เครื่องจักรหรือไม่ก็ตามสำหรับทำผลิต ประกอบ บรรจุ ซ่อม ซ่อมบำรุง ทดสอบ ปรับปรุง แปรสภาพ ลำเลียง เก็บรักษา หรือทำลายสิ่งใดๆ ทั้งนี้ ตามประเภทหรือชนิดของโรงงานที่กำหนดในกฎกระทรวง (อ้างตามมาตรา ๕ ในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕)

บทที่ ๕
สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการนำเข้าหรือส่งออกขยะรีไซเคิลของประเทศต่างๆ ที่เป็นผลให้รัฐบาลจีนได้ประกาศนโยบายห้ามนำเข้าขยะ ๒๔ ชนิด ทำให้การนำเข้าเศษพลาสติกของประเทศไทยมีปริมาณสูงกว่าปีก่อนหน้าเป็นอย่างมาก อีกทั้งมีการตรวจพบการกระทำที่ผิดกฎหมายในการนำเข้าเศษพลาสติกอย่างไรก็ตามรัฐบาลจะส่งเสริมการรีไซเคิลพลาสติกใช้แล้วจากแหล่งชุมชน ซึ่งหากเลิกนำเข้าขยะเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อบรรดาผู้ประกอบกิจการภายในประเทศได้

งานวิจัยนี้ได้เน้นศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีและแนวคิดในการจัดการกากอุตสาหกรรมที่เหมาะสม เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายการจัดการนำเข้าเศษพลาสติกเพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรม โดยวิเคราะห์ผลกระทบจากการกำหนดนโยบายการนำเข้าเศษพลาสติกเพื่อนำเสนอเป็นข้อสรุปและข้อเสนอแนะ

สถานการณ์การนำเข้าเศษพลาสติกในปัจจุบัน สืบเนื่องจากประเทศจีนมีนโยบายห้ามนำเข้าเศษพลาสติก ส่งผลให้ผู้ประกอบการย้ายฐานการผลิตพลาสติกรีไซเคิลส่วนหนึ่งมาที่ประเทศไทย ประกอบกับการที่ประเทศไทยได้อนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกมารีไซเคิลมาโดยตลอด และไม่มีการตรวจสอบที่เข้มข้น ทำให้เศษพลาสติกที่นำเข้าขาดการคัดกรองคัดแยก ให้เป็นไปตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมมีนโยบายให้นำเข้าได้ จึงเป็นช่องทางที่ผู้ประกอบการนำเข้าสินค้าที่ผิดจากที่ได้รับอนุญาต ดังนั้นภาครัฐต้องเริ่มเข้มงวดการนำเข้าเศษพลาสติกอย่างจริงจัง โดยมีการบูรณาการกันหลายหน่วยงาน เริ่มตั้งแต่การที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมร่วมกับกรมศุลกากรตรวจตู้สินค้าเศษพลาสติกทุกตู้ (100%) อุตสาหกรรมจังหวัดและคณะทำงานของจังหวัดตรวจการนำเข้าสินค้าเศษพลาสติกที่ผ่านด่านศุลกากร แล้วให้นำไปใช้ในโรงงานที่ได้รับอนุญาตปลายทาง โดยมีระบบอิเล็กทรอนิกส์ส่งต่อข้อมูล

การพิจารณาเพิกถอนใบอนุญาตสำหรับผู้กระทำความผิดและปรับลดโควตาเท่าที่มีความจำเป็นเพื่อไม่ให้ผู้ประกอบการที่สุจริตเดือดร้อน โดยกรมโรงงานอุตสาหกรรมฯ ได้ออกประกาศเพื่อชะลอการพิจารณาการนำเข้ามาในราชอาณาจักร เมื่อ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๑ ที่ผ่านมาและทำเรื่องให้กระทรวงพาณิชย์ทบทวนการอนุญาตดังกล่าว เพื่อให้ตอบสนองนโยบายที่จะปรับลดโควตา คือ ในปี ๒๕๖๒ ปริมาณไม่เกิน ๗๐,๐๐๐ ตัน โดยให้ใช้พลาสติกภายในประเทศร่วมด้วยไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ในปี ๒๕๖๓ ปริมาณ ๔๐,๐๐๐ ตัน ให้ใช้พลาสติกภายในประเทศร่วมด้วยไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ และสุดท้ายเพื่อการบรรลุเป้าหมายห้ามนำเข้าในปี ๒๕๖๔ ให้มีการสนับสนุนการคัดแยกขยะพลาสติกจากที่มีขยะพลาสติกสะสมอยู่ปริมาณ ๑.๕ ล้านตันต่อปี ให้เข้าระบบรีไซเคิลและกำจัดอย่างถูกวิธีเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ และลดปริมาณขยะพลาสติกสะสมของประเทศด้วย

ทั้งนี้ในปัจจุบันมีประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดให้ขยะเทศบาลเป็นสินค้าที่ต้องห้ามนำเข้าและห้ามนำผ่านราชอาณาจักรพ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๒กำหนดให้ขยะเทศบาลตามพิกัดอัตราศุลกากรประเภทย่อย ๓๘๒๕.๑๐.๐๐ เป็นสินค้าที่ต้องห้ามนำเข้าและห้ามนำผ่านราชอาณาจักร

การกำหนดนโยบายการจัดการขยะพลาสติกในประเทศเป็นโจทย์สำคัญที่ต้องรณรงค์ให้เป็นรูปธรรม เช่น การลดเลิกใช้ถุงพลาสติก เป็นต้น เนื่องจากปัญหาที่พบขยะพลาสติกในทะเลส่งผลต่อชีวิตของสัตว์น้ำต่างๆ ซึ่งเป็นปัญหาระดับโลก ประเด็นนี้มีการหยิบยกในเวทีโลก และจะมีการนำเสนอให้พิจารณากำหนดขยะพลาสติกให้เป็นของเสียที่อยู่ภายใต้การบังคับตามอนุสัญญาบาเซลว่าด้วยการเคลื่อนย้ายของเสียอันตรายข้ามแดนในช่วงกลางปีหน้าอีกด้วย ทั้งนี้ งานวิจัยนี้ได้สำรวจความเห็นของผู้ประกอบการ นักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญด้านพลาสติกของไทย รวมทั้งได้ทำการวิเคราะห์ผลกระทบและแนวทางการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการใช้เศษพลาสติกในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อใช้สำหรับการกำหนดนโยบายการจัดการใช้เศษพลาสติกเพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทยให้มีความเหมาะสมเพื่อส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนของประเทศ

จากข้อมูลความเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องและการวิเคราะห์แนวทางการกำหนดนโยบายการจัดการใช้เศษพลาสติกเพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทยให้มีความเหมาะสมทั้งสำหรับระยะสั้นและระยะต่อไปในการวิจัยบทที่ผ่านมานั้น อาจแสดงสรุปเป็นทางเลือกในการจัดการการนำเข้าเศษพลาสติก ได้ดังแผนภาพที่๕-๑

แผนภาพที่๕-๑ ทางเลือกในการจัดการการนำเข้าเศษพลาสติก

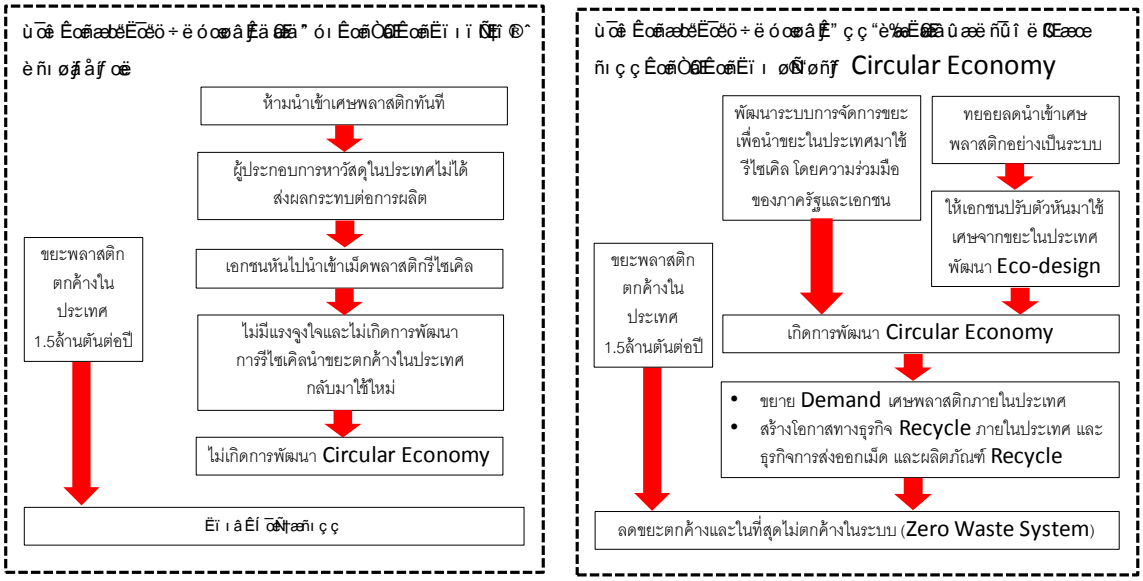

ข้อเสนอแนะ

โลกมีการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างมากมายในครึ่งศตวรรษที่ผ่านมา ทำให้เกิดผลิตภัณฑ์หลากหลายประเภท ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดปัญหาในการจัดการขยะ โดยเมื่อประเทศต่างๆ มีปัญหาในการจัดการขยะเช่นพลาสติกจึงนำมาสู่นโยบายยุติการนำเข้าและได้มีการรายงานสถานการณ์ของขยะอุตสาหกรรมทะลักไปยังประเทศต่างๆ รวมถึงไทยอย่างต่อเนื่อง

รัฐบาลปัจจุบันมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศไปสู่ประเทศไทย ๔.๐ เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วน สอดคล้องกับกระแสโลกที่กำลังก้าวสู่การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่ส่งผลให้เกิดการปฏิรูปอุตสาหกรรมในยุคที่ ๔ หรือที่เรียกว่า “Industry 4.0” ซึ่งเป็นการต่อยอดและผสมผสานของเทคโนโลยีหลัก ๓ รูปแบบ คือ ด้านกายภาพ ดิจิทัล และชีวภาพ ที่เกิดขึ้นจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ ๓ ดังนั้น กรมโรงงานอุตสาหกรรมจึงมีการดำเนินงานเพื่อการส่งเสริมภาคการผลิตไปสู่ ๔.๐ (Factory 4.0) และการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืน (Sustainable Industrial Development) เพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถปรับตัวและรับมือกับปัญหาต่างๆ รวมทั้งการจัดการขยะและเศษพลาสติก ซึ่งความสำเร็จจะเกิดขึ้นได้นั้น ต้องอาศัยความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะทั้งในเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืน และเชิงปฏิบัติในการจัดการกากอุตสาหกรรมและเศษพลาสติก โดยข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืน ได้แก่

๑. ยกระดับกระบวนการผลิตด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมสู่ ๔.๐ โดยการกำหนดนโยบายส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ Industry 4.0

๒. นำกรอบแนวคิด “เศรษฐกิจหมุนเวียน” มาใช้สนับสนุนในการวิเคราะห์และการกำหนดนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรม โดยเฉพาะในการจัดการกากอุตสาหกรรมและกรณีเศษพลาสติก

๓. การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการกากอุตสาหกรรม และ

๔. การพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ

ทั้งนี้ โดยที่วิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศโดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วน และกรมโรงงานอุตสาหกรรมเป้าหมายในการดำเนินงานเพื่อการส่งเสริมภาคการผลิตไปสู่ ๔.๐ ดังนั้นการพัฒนาระบบการจัดการขยะเพื่อนำขยะในประเทศมาใช้รีไซเคิล จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากทั้งภาครัฐและเอกชนโดยอาจสรุปได้ดังแผนภาพที่๕-๒ซึ่งแต่ละภาคส่วนอาจแสดงบทบาทหรือหน้าที่ที่สำคัญได้ดังนี้

๑. บทบาทของภาครัฐ ได้แก่

๑.๑ การกำหนดโควตาการนำเข้าและทยอยลดการนำเข้าจนยกเลิกภายในกำหนดเวลาให้มีความเหมาะสม

๑.๒ การเร่งพัฒนาระบบการบริหารจัดการขยะ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

๑.๓ การรณรงค์และให้ความรู้ เรื่องการคัดแยก และการจัดการขยะที่ถูกวิธีกับประชาชน

๑.๔การส่งเสริมผลิตภัณฑ์จากการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ (Eco-design)

๑.๕ การกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ที่เอื้อต่อการจัดการหลังการใช้อย่างเหมาะสมเช่น ภาชนะบรรจุที่ทำจากพลาสติก

๑.๖ การส่งเสริมธุรกิจตลอดห่วงโซ่การผลิตของวงจรหลังการใช้การคัดแยก/รับซื้อขยะการรีไซเคิล

๑.๗ การส่งเสริมการตลาด สำหรับผลิตภัณฑ์จากวัสดุรีไซเคิล เช่น รณรงค์ให้ประชาชนเห็นคุณค่าของผลิตภัณฑ์จากวัสดุรีไซเคิล

๑.๘การแก้ไขกฎระเบียบให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมรีไซเคิลอย่างเหมาะสม

๑.๙การกำกับดูแลและบังคับใช้กฎหมายต่อโรงงานรับบำบัดกำจัดกากอุตสาหกรรมและผู้นำเข้าอย่างเข้มงวด

๒. บทบาทของผู้ประกอบการได้แก่

๒.๑ การมีธรรมภิบาลในการประกอบธุรกิจ และไม่สนับสนุนผู้ดำเนินการจัดการของเสียที่ไม่มีการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้อง

๒.๒ การปรับตัวและร่วมมือหันมาใช้เศษพลาสติกจากขยะภายในประเทศมากขึ้น

๒.๓ การนำขยะตกค้างกลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด

๒.๔ การพัฒนานวัตกรรมเพื่อการใช้ประโยชน์/เพิ่มมูลค่าขยะพลาสติก

๒.๕ การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ (Eco-design)

๒.๖ การพัฒนาธุรกิจตลอดห่วงโซ่การผลิต ของวงจรหลังการใช้ การคัดแยก/รับซื้อขยะการรีไซเคิล การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากวัสดุรีไซเคิล

๓. บทบาทของภาคประชาชน ได้แก่

๓.๑ การมีจิตสำนึกในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

๓.๒การคัดแยกและการจัดการขยะให้ถูกวิธี

๓.๓การศึกษาข้อมูลให้รอบด้าน เข้าใจถึงคุณค่าของผลิตภัณฑ์จากวัสดุรีไซเคิล

๓.๔การให้ความร่วมมือ ส่งเสริมและสนับสนุน ทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจ ในการคัดแยก/จัดการขยะ การนำไปรีไซเคิล การใช้ผลิตภัณฑ์จากวัสดุรีไซเคิล

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

ข่าวศุลกากร ฉบับที่ ๔๐/๒๕๖๑. “สถานการณ์และมาตรการการนำเข้า ส่งออก เศษอิเล็กทรอนิกส์และเศษพลาสติก”. ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๑.

บริษัท เอสซีจี เคมิคอลส์ จำกัด. “เศรษฐกิจหมุนเวียน – โอกาสใหม่ของธุรกิจเพื่อความยั่งยืน”. ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๑.

ปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยและสถาบันพลาสติก, สถาบัน. “การขออนุญาตนำเข้าเศษพลาสติก”, *Plastics Intelligence Update*. ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๖ เดือนมิถุนายน ๒๕๕๕.

ผู้จัดการออนไลน์. “จีนนำเข้า ‘ขยะของแข็ง’ ปี ๖๑ ลดลงเกินครึ่ง เตรียมเลิกนำเข้าทั้งหมดปี ๖๓”. ๒ พฤศจิกายน๒๕๖๒.

ผู้จัดการออนไลน์. “หลังจีนแบนขยะพลาสติก! จับตา “อาเซียน” แหล่งรับฟอกขยะรายใหญ่ของโลก”. ๖ พฤศจิกายน๒๕๖๑.

ศูนย์ข้อมูลและวิจัยตลาดอุตสาหกรรมพลาสติก สถาบันพลาสติก. “รายงานสรุปข้อมูลสถิติอุตสาหกรรมพลาสติกไทย ประจำปี๒๕๖๐”.

ศูนย์ข้อมูลและวิจัยตลาดอุตสาหกรรมพลาสติก สถาบันพลาสติก. “ส่องนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมพลาสติกไทย : (ร่าง) ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมพลาสติกไทย ปี ๒๕๖๐ -๒๕๖๔. กระทรวงอุตสาหกรรม ๒๕๕๘”.

สำนักข่าวออนไลน์ไทยพับลิก้าThaiPublica.org. “กระทรวงอุตฯ ชง ครม. ห้ามนำเข้าขยะอิเล็กทรอนิกส์ – พลาสติก ๒๖ มิ.ย. นี้”. ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๑.

สำนักข่าวออนไลน์ไทยพับลิก้าThaiPublica.org. “โลกจับมือเร่งแก้ขยะพลาสติก (ตอนที่ ๑): เคนยาใช้กฎหมายแรงสุด – ไต้หวันเดินหน้าสู่ Plastic-free Island”. ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

สำนักข่าวออนไลน์ไทยพับลิก้าThaiPublica.org. “โลกจับมือเร่งแก้ขยะพลาสติก (ตอนที่ ๒): จีนห้ามนำเข้าขยะรีไซเคิล – อังกฤษประกาศแผน ๒๕ ปี – EU วางยุทธศาสตร์ใหม่”. ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

หนังสือพิมพ์ไลฟ์สไตล์รายสัปดาห์ ๒ ภาษา (ไทย-อังกฤษ). “เศรษฐกิจหมุนเวียนด้วยขยะพลาสติก”. ๒๓ มกราคม ๒๕๖๑.

โรงงานอุตสาหกรรม,กรม. “กรมโรงงานอุตสาหกรรมและองค์การพัฒนาพลังงานใหม่และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม (New Energy and Industrial Technology Development Organization: NEDO) ประเทศญี่ปุ่น”.รายงานการศึกษาพื้นที่รองรับกากอุตสาหกรรม,๒๕๕๘. (Main Report in English)

โรงงานอุตสาหกรรม,กรม.“คู่มือหลักปฏิบัติที่ดีสำหรับการให้บริการบำบัดกำจัดกากอุตสาหกรรม โครงการจัดระดับโรงงานจัดการกากอุตสาหกรรม ประเภท ๑๐๑๑๐๕ และ ๑๐๖”. มกราคม ๒๕๕๔.

โรงงานอุตสาหกรรม, กรม. “อุตสาหกรรมทำเม็ดพลาสติกจากเศษพลาสติกเก่าที่ใช้งานแล้ว”.(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :www๒.diw.go.th/I_Standard/Web/pane_files/Industry๑๗.asp,๒๕๖๑.

aec10news.“จีนแบนนำเข้าขยะ ทำโลกป่วน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :http://www.aec10news.com, ๒๕๖๑.

ภาษาต่างประเทศ

Announcement No. 39 (2017) of the Ministry of Environmental Protection, the Ministry of Commerce, the National Development and Reform Commission, the General Administration of Customs, and the General Administration of Quality Supervision, Inspection and Quarantine. “Announcement on Issuing the Catalogue for the Administration of the Import of Solid Wastes (2017)”. (in Chinese)

Brooks, Wang, Jambeck. “The Chinese import ban and its impact on global plastic waste trade”,*Science Advances 2018*;4(6). 20 June 2018.

McVeigh, Karen. “Huge rise in US plastic waste shipments to poor countries following China ban”,*The Guardian.*5 October 2018.

Recycling Today Staff. “China announces import ban on an additional 32 scrap materials”.19 April 2018.

Recycling Today Staff. “China releases new proposed contaminants thresholds”. 16 November 2017.

Leblanc, Rick.“Plastic Recycling Facts and Figures”.The Balance Small Business, Dotdash publishing.Updated 21 October 2018.

Ritchie, Hannah.andRoser, Max. “Plastic Pollution”. September 2018.

Laville, Sandra. “Plastic recycling industry's problems costing councils up to £500,000 a year”,*The Guardian.*20 October 2018.

South China Morning Post.Smuggled waste deported from China. 14 April 2019.

Yoshinori, M. and Shiko, H. “Proposals to Strengthen Japan’s Domestic Measures and Regional Cooperation on Stable and Environmentally Sound Plastic Scrap Recycling:Response to China’s Ban on Imports of Plastic Scrap”. October 2018.

贵屿塑料(Guiyu Plastic).“七天后再无进口废塑料，市场将出现 700 万吨缺口！(After seven days,there will be no imported waste plastics, and the market will have a gap of 7 million tons!)”.24 December 2018. (in Chinese)

ภาคผนวก

ผนวก ก
ประเภทของพลาสติกที่นิยมนำมาใช้ในการรีไซเคิล

สัญลักษณ์	ประเภทพลาสติก	รูปตัวอย่าง
01 PET	โพลิเอทิลีนเทเรฟทาเลต (Polyethylene Terephthalate, PET, PETE) ใช้ทำขวดบรรจุน้ำดื่ม ขวดน้ำมันพืช ถาดอาหารสำหรับเตาอบ และเครื่องสำอาง สามารถนำมารีไซเคิลเป็นเส้นใยสำหรับทำเสื้อกันหนาว พรม ใยสังเคราะห์ ถุงหูหิ้ว กระเป๋า ขวด	
02 PE-HD	โพลิเอทิลีนชนิดความหนาแน่นสูง (High Density polyethylene, HDPE) ใช้ทำขวดนม น้ำผลไม้ โยเกิร์ต บรรจุภัณฑ์สำหรับน้ำยาทำความสะอาด แชมพูสระผม แป้งเด็ก และถุงหูหิ้ว สามารถนำมารีไซเคิลเป็นขวดใส่น้ำยาซักผ้า ขวดน้ำมันเครื่อง ท่อ ลัง พลาสติก ไม้เทียม	
03 PVC	โพลิไวนิลคลอไรด์ (Polyvinyl Chloride, PVC) ใช้ทำท่อน้ำประปา สายยางใส แผ่นฟิล์มสำหรับห่ออาหาร ม่านในห้องอาบน้ำ แผ่นกระเบื้องยาง แผ่นพลาสติกปูโต๊ะ ประตู หน้าต่าง และหนังเทียม สามารถนำมารีไซเคิลเป็นท่อน้ำประปาหรือรางน้ำ กรวยจราจร เฟอร์นิเจอร์ ม้านั่งพลาสติก ตลับเทปเคเบิล ไม้เทียม	
04 PE-LD	โพลิเอทิลีนชนิดความหนาแน่นต่ำ (Low Density polyethylene, LDPE) ใช้ทำฟิล์มห่ออาหารและห่อของ ถุงใส่ขนมปัง ถุงเย็นสำหรับบรรจุอาหาร สามารถนำมารีไซเคิลเป็นถุงดำสำหรับใส่ขยะ ถุงหูหิ้ว ถังขยะ กระเบื้องปูพื้น เฟอร์นิเจอร์ แท่งไม้เทียม	
05 PP	โพลิโพรพิลีน (Polypropylene, PP) ใช้ทำภาชนะบรรจุอาหาร เช่น กล่อง ชาม จาน ถัง ตะกร้า กระบอกใส่น้ำแช่เย็น ขวดซอส แก้วโยเกิร์ต ขวดบรรจุยา สามารถนำมารีไซเคิลเป็นกล่องแบตเตอรี่ในรถยนต์ ชิ้นส่วนรถยนต์ เช่น กันชน กรวยสำหรับน้ำมัน ไฟท้าย และ ไม้กวาดพลาสติก แปรง	
06 PS	โพลิสไตรีน (Polystyrene, PS) ใช้ทำภาชนะบรรจุของใช้เช่น เทปเพลง สำลี หรือ ของแห้งเช่น หมูแผ่น หมูหยอง และคุกกี้ นอกจากนั้นยังนำมาทำโฟมใส่อาหาร ซึ่งจะเบามาก สามารถนำมารีไซเคิลเป็นไม้แขวนเสื้อ กล่องวิดีโอ ไม้บรรทัด กระเปาะเทอร์โมมิเตอร์ แผงสวิตช์ไฟ ฉนวนความร้อน ถาดใส่ไข่ เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ	
07 O	พลาสติกชนิดอื่นที่ไม่ใช่พลาสติกทั้ง 6 กลุ่มข้างต้น หรือเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากพลาสติกหลายชนิด เช่น 1. อะคริโลไนไตรล์ - บิวทาไดอีน - สไตรีน (Acrylonitrile – Butadiene – Styrene, ABS) เป็นเทอร์โมพลาสติกที่ได้จากการทำปฏิกิริยาการเกิดโพลิเมอร์ของโมโนเมอร์ 3 ชนิด คือ สไตรีน (Styrene) อะคริโลไนไตรล์ (Acrylonitrile) และโพลิบิวทาไดอีน (Polybutadiene) อะคริโลไนไตรล์มีผลต่อสมบัติการทนความร้อนและสารเคมี บิวทาไดอีนมีผลต่อสมบัติความทนทานต่อแรงกระแทก และสไตรีนมีผลทำให้พลาสติกมีพื้นผิวเป็นมันเงา ตัดแต่งวัสดุได้ง่าย และช่วยลดต้นทุน ดังนั้นผู้ผลิตเอบีเอสจึงสามารถปรับเปลี่ยนสัดส่วนของโมโนเมอร์ทั้งสามชนิดเพื่อให้ได้ สมบัติอย่างที่ต้องการ โดยส่วนใหญ่มักใช้ในอุตสาหกรรมรถยนต์และเครื่องใช้ไฟฟ้า 2. High impact polystyrene (HIPS) เป็นโพลิสไตรีนชนิดหนึ่งที่ได้จากการเติมสารเติมแต่งบางอย่าง หรือการผสมกับพวกยาง เช่น SBR เหมาะสำหรับใช้งานที่ต้องรับแรงกระแทก แต่จะเสียความใส และอุณหภูมิในการใช้งานจะต่ำลง เหมาะสำหรับงานตู้เย็น ตู้โทรทัศน์ วิทยุ เฟอร์นิเจอร์ ของเด็กเล่น	

ที่มา:กรมโรงงานอุตสาหกรรม, ๒๕๖๑

ผนวก ข

ภาพรวมของอุตสาหกรรมผลิตเม็ดพลาสติกรีไซเคิลและกระบวนการผลิต

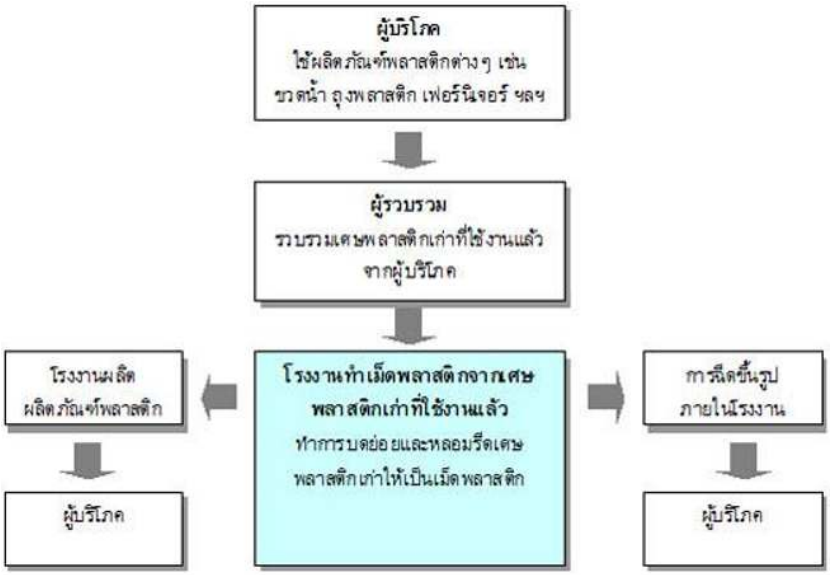

แผนภาพแสดงภาพพรวมของอุตสาหกรรมผลิตเม็ดพลาสติกรีไซเคิล

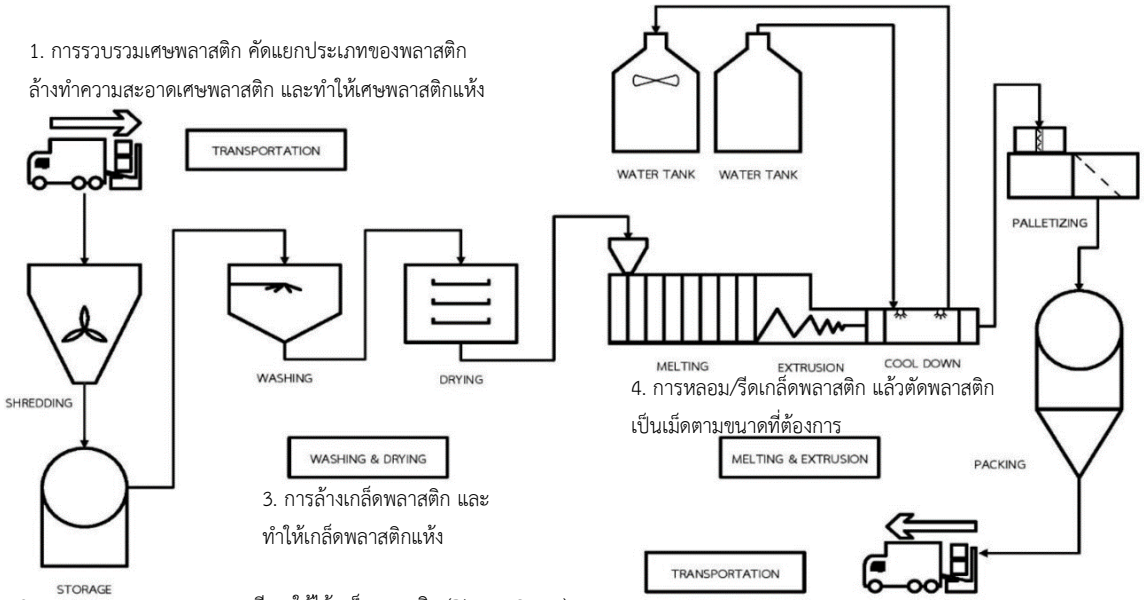

แผนภาพแสดงกระบวนการผลิตเม็ดพลาสติกรีไซเคิล

ที่มา: กรมโรงงานอุตสาหกรรม, ๒๕๖๑

ผนวก ค

Annex 1of the Announcement No. 39 of 2017

Annex I -- Catalogue of Banned Importation of Solid Waste			24 new types highlighted in yellow	
No.	**Customs commodity Code**	**Name of waste**	**Abbreviation**	**Other requirement or annotation**
I. Waste animal and plant product				
II. Mineral slag, mineral ash and residue				
18	2619000021	Slag, dross containing vanadium (excluding granulated slag) produced by iron smelting, V_2O_5 > 20%	Slag containing vanadium produced by iron smelting, V_2O_5 > 20%	
19	2619000029	Other slag, dross containing vanadium (excluding ganulated slag) produced by iron smelting	Other slag containing vanadium produced by iron smelting	
30	2620999011	Mineral slag, ash and residue containing other metal whose V_2O_5 > 20% (excluding produced by the iron smelting)	Mineral slag, ash and residue containing V_2O_5 > 20%	
31	2620999019	Mineral slag, ash and residue containing other metal whose 20%≥V_2O_5 > 10% (excluding produced by the iron smelting)	Mineral slag, ash and residue containing 20%≥V_2O_5 > 10%	
III. Silicon waste and screap				
40	2804619011	Polysilicon waste and scrap, silica content > 99.9999999%	Polysilicon waste and scrap, silica content > 99.9999999%	
41	2804619091	Other silicon waste and screap, silica content > 99.99%	Other silicon waste and screap, silica content > 99.99%	
IV. Waste medicine				
42	3006920000	Waste medicine (Exceed the expiration date and could not used for the orignnal purpose)	Waste medicine	
V. Miscellaneous Chemical waste				
VI. Plastic waste & scrap				
53	3915100000	Waste & scrap of Polyvinyl (EVA)	Waste & scrap of Polyvinyl (EVA), excluding aluminum Laminate	Non-industrial waste plastic (including waste plastic from living sources.
54			Aluminum Laminate	
55	3915200000	Waste & scrap of styrene polymer	Waste & scrap of styrene polymer	
56	3915300000	Waste & scrap of vinyl chloride etc polymers	Waste & scrap of Vinyl Chloride etc	
57	3915901000	Waste & scrap of polyethylene terephthalate	PET waste & scrap , excluding waste PET beverage bottle	
58			Waste PET beverage bottle	
59	3915909000	Other plastic waste & scrap	Other plastic waste & scrap, excluding CD waste& scrap	
60			CD waste& scrap	
VII. Waste rubber & leather				
VIII. Recycled (scrap) paper and paperboard, including waste specialty paper				
68	4707900090	Other recycled paper or paperboard (including unsorted scrap paper)	Other waste paper	Excluding waxed paper,copying paper,carbonless copy paper, thermal sensitive paper,asphalt moisture proof paper,self-adhesive paper,impregnated paper,used liquid wrapping paper (Tetra Pak)
IX. Textile raw materials and their product				
69	5103109090	Other noil of fine animal hair	Other noil of fine animal hair	
70	5103209090	Other waste fine aminal hair (including waste yarn, excluding recycled fibre)	Other waste fine aminal hair	
71	5103300090	Other waste coarse animal hair (including waste yarn, excluding recycled fibre)	Other waste coarse animal hair	
72	5104009090	Other recycled fibre of fine or coarse aminal hair	Other recycled fibre of fine or coarse aminal hair	
73	5202100000	Scrap cotton yarn (including waste cotton)	Scrap cotton yarn	
74	5202910000	Recycled fibre of cotton	Recycled fibre of cotton	
75	5202990000	Other waste cotton	Other waste cotton	
76	5505100000	Waste synthetic fibre (Including cotton fly, waste yarn and recycled fibre)	Waste synthetic fibre	
77	5505200000	Waste antificial fibre (Including cotton fly, waste yarn and recycled fibre)	Waste antificial fibre	
79	6310100010	Textile material by new or warn scrap fabrics (Including waste twine, rope,cable and their products)	Textile material by scrap fabrics	
81	6310900010	Other textile material by new or warn scrap fabrics (Including new or used waste twine, rope,cable and their products)	Other textile material by scrap fabrics	
XIV. Others				
125		Other unlisted solid waste	Other unlisted solid waste	The solid waste not listed in "Catalogue of Banned Importation of Solid Waste"
Note: The Customs commodity Code is for reference only				

ผนวก ง

Annex 1and Annex 2of the Announcement No. 6 of 2018

English translation
For reference only

Annex 1

List of Solid Waste to be Included in the Catalogue of Banned Import Solid Waste Effective as of the End of 2018

No.	HS Code	Name of Waste	Brief Description	Other Requirements or Notes
1	2618001001	Manganese-containing granular slag generated during smelting of steel and iron, with a manganese content greater than 25% (including slag sand)	Granular slag generated during smelting of steel and iron, with a manganese content greater than 25%	
2	2619000010	Oxide scale generated during steel rolling	Oxide scale generated during steel rolling	
3	2619000030	Steel and iron residue generated during smelting of steel and iron, with an iron content greater than 80%	Steel and iron residue generated during smelting of steel and iron, with an iron content greater than 80%	
4	3915100000	Waste and scrap ethylene polymers and remnants	Waste and scrap ethylene polymers and remnants, excluding aluminum-plastic composite membrane	Industrial waste and scrap of plastics (referring to the thermoplastic remnant materials, leftover materials, and inferior products produced in the manufacture of plastics and processing of plastic products
5			Aluminum-plastic composite membrane	
6	3915200000	Waste and scrap vinyl benzene polymers and remnants	Waste and scrap vinyl benzene polymers and remnants	
7	3915300000	Waste and scrap cholroethylene polymers and remnants	Waste and scrap cholroethylene polymers and remnants	
8	3915901000	Waste and scrap polyethylene terephthalate and remnants	Waste and scrap PET and remnants, excluding waste and scrap PET bottles (compressed)	
9			Waste and scrap PET bottles (compressed)	
10	3915909000	Other waste and scrap plastics and remnants	Other waste and scrap plastics and remnants, excluding cracked compact disc scrap	
11			Cracked compact disc scrap	
12	7204490010	Compressed piece of scrap automobile	Compressed piece of scrap automobile	
13	7204490020	Metal and electrical appliance scraps mainly for the recovery of iron and steel	Metal and electrical appliance scraps mainly for the recovery of iron and steel	
14	7404000010	Metal and electrical appliance scraps mainly for the recovery of copper (including waste electric motors, waste wires and cables, and metal and electrical appliance scraps)	Metal and electrical appliance scraps mainly for the recovery of copper	
15	7602000010	Metal and electrical appliance scraps mainly for the recovery of aluminum (including waste wires and cables, and metal and electrical appliance scraps)	Metal and electrical appliance scraps mainly for the recovery of aluminum	
16	8908000000	Vessels and other floating structures for breaking up	Scrap vessels	

Note: The "HS Code" column is for reference only.

ที่มา: Announcement No. 6, 2018(in Chinese)

Annex 2

List of Solid Waste to be Included in the Catalogue of Banned Import Solid Waste Effective as of the End of 2019

No.	HS Code	Name of Waste	Brief Description	Other Requirements or Notes
1	4401310000	Wood pellet	Wood wastes	
2	4401390000	Other sawdust, wood waste and scrap		
3	4501901000	Cork waste	Cork waste	
4	7204210000	Waste and scrap of stainless steel	Waste and scrap of stainless steel	
5	8101970000	Tungsten wastes and scraps	Tungsten wastes and scraps	
6	8104200000	Magnesium wastes and scraps	Magnesium wastes and scraps	
7	8106001092	Other unwrought bismuth wastes and scraps	Bismuth wastes and scraps	
8	8108300000	Titanium wastes and scraps	Titanium wastes and scraps	
9	8109300000	Zirconium wastes and scraps	Zirconium wastes and scraps	
10	8112921010	Unwrought germanium wastes and scraps	Germanium wastes and scraps	
11	8112922010	Unwrought vanadium wastes and scraps	Vanadium wastes and scraps	
12	8112924010	Niobium wastes and scraps	Niobium wastes and scraps	
13	8112929011	Unwrought hafnium wastes and scraps	Hafnium wastes and scraps	
14	8112929091	Unwrought gallium and rhenium wastes and scraps	Gallium and rhenium wastes and scraps	
15	8113001010	Granular or powdery tungsten carbide wastes and scraps	Granular or powdery tungsten carbide wastes and scraps	
16	8113009010	Other tungsten carbide wastes and scraps, except for granular or powdery ones	Other tungsten carbide wastes and scraps, except for granular or powdery ones	

Note: The "HS Code" column is for reference only.

ผนวก จ

คำสั่งกระทรวงอุตสาหกรรม ที่ ๑๘๐/๒๕๖๑ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการแก้ไขปัญหากากอุตสาหกรรม

คำสั่งกระทรวงอุตสาหกรรม
ที่ ๑๘๐/๒๕๖๑
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการแก้ไขปัญหากากอุตสาหกรรม

.....

เพื่อให้การดำเนินการบริหารจัดการกากอุตสาหกรรมของกระทรวงอุตสาหกรรม ในฐานะหน่วยงาน กำกับ ดูแล การประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรม ให้ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขอนามัย และความปลอดภัยของประชาชนโดยทั่วไป

จึงเห็นเป็นการสมควรให้มีการกำหนดมาตรการและแนวทางในการป้องกัน แก้ไข ปัญหาการจัดการกากอุตสาหกรรมดังกล่าว อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๑ และ มาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ จึงให้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการแก้ไขปัญหากากอุตสาหกรรม โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

องค์ประกอบ

(๑) ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม	ประธานกรรมการ
(๒) นายทองชัย ชวลิตพิเชฐ รองปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม	รองประธานกรรมการ
(๓) อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม	รองประธานกรรมการ
(๔) นายสุรพล ชามาตย์ หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงอุตสาหกรรม	กรรมการ
(๕) นายณัฐพล ณัฐสมบูรณ์ ผู้ตรวจราชการกระทรวงอุตสาหกรรม	กรรมการ
(๖) นางเบญจมาพร เอกฉัตร์ ผู้ตรวจราชการกระทรวงอุตสาหกรรม	กรรมการ
(๗) นางอนงค์ ไพจิตรประภาภรณ์ ผู้ตรวจราชการกระทรวงอุตสาหกรรม	กรรมการ
(๘) นายวีรศักดิ์ ศุภประเสริฐ ผู้ตรวจราชการกระทรวงอุตสาหกรรม	กรรมการ
(๙) นายพระเทพ การศัพท์ ผู้ตรวจราชการกระทรวงอุตสาหกรรม	กรรมการ
(๑๐) นายจุลพงษ์ ทวีศรี ผู้ตรวจราชการกระทรวงอุตสาหกรรม	กรรมการ
(๑๑) นายอดิศัย อยู่อินทร์ ที่ปรึกษาด้านกฎหมาย สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม	กรรมการ
(๑๒) นายเดชา ชาคุนานันท์ รองอธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม	กรรมการ
(๑๓) นายสุนทร แก้วสว่าง ผู้อำนวยการกองกฎหมาย กรมโรงงานอุตสาหกรรม	กรรมการ
(๑๔) นายสมชัย เอมบำรุง ผู้อำนวยการกองกฎหมาย สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม	กรรมการ
(๑๕) อุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
(๑๖) อุตสาหกรรมจังหวัดชลบุรี	กรรมการ
(๑๗) อุตสาหกรรมจังหวัดระยอง	กรรมการ
(๑๘) อุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการ	กรรมการ
(๑๙) อุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี	กรรมการ
(๒๐) อุตสาหกรรมจังหวัดนครปฐม	กรรมการ
(๒๑) ผู้อำนวยการกองบริหารจัดการกากอุตสาหกรรม กรมโรงงานอุตสาหกรรม	กรรมการ
(๒๒) ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมโรงงานอุตสาหกรรม	กรรมการ
(๒๓) ผู้อำนวยการกองมาตรฐานอุตสาหกรรมและแผนงาน กรมโรงงานอุตสาหกรรม	กรรมการ
(๒๔) ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม	กรรมการ
(๒๕) นางจิบดา เตชะศรินทร์ นักวิทยาศาสตร์เชี่ยวชาญ กองส่งเสริมเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อมโรงงาน กรมโรงงานอุตสาหกรรม	กรรมการ
(๒๖) นางวาสนา เล็กสมบูรณ์ นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการพิเศษ กองบริหารจัดการวัตถุอันตราย กรมโรงงานอุตสาหกรรม	กรรมการ
(๒๗) นางสาวนวพร สงวนหมู่ นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการพิเศษ กองบริหารจัดการกากอุตสาหกรรม กรมโรงงานอุตสาหกรรม	กรรมการ
(๒๘) นายภิทรพล ลิ้มภักดี วิศวกรชำนาญการพิเศษ กองบริหารจัดการกากอุตสาหกรรม กรมโรงงานอุตสาหกรรม	กรรมการ
(๒๙) นางสาวปานทอง ศรีคัณฑกรณ์ นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการพิเศษ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมโรงงานอุตสาหกรรม	กรรมการ
(๓๐) นางสาวประภัสสร สินครบุรี นักประชาสัมพันธ์ชำนาญการพิเศษ กองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม	กรรมการ
(๓๑) นายสิทธิพัฒน์ อนุพันธ์ นักประชาสัมพันธ์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเลขานุการกรม กรมโรงงานอุตสาหกรรม	กรรมการ
(๓๒) นางสาวภาวิดา อมรประเวศ นักประชาสัมพันธ์ชำนาญการ สำนักงานเลขานุการกรม กรมโรงงานอุตสาหกรรม	กรรมการ
(๓๓) ผู้อำนวยการกองตรวจราชการ สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม	กรรมการและเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

๑. กำหนดมาตรการและแนวทางการบริหารจัดการกากอุตสาหกรรมของกระทรวงอุตสาหกรรม

๒. จัดทำแผนปฏิบัติการการบริหารจัดการกากอุตสาหกรรมภายในประเทศ และต่างประเทศตามอนุสัญญาบาเซล ว่าด้วยการควบคุมการเคลื่อนย้ายข้ามแดนของของเสียอันตรายและการกำจัด (Basel Convention) และ พระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. ๒๕๒๒

๓. พัฒนาระบบการกำกับดูแลกากอุตสาหกรรม และระบบฐานข้อมูลกากอุตสาหกรรม

๔. จัดทำข้อมูล Mass Balance ของกากอุตสาหกรรมภายในประเทศและต่างประเทศ

๕. บริหารจัดการ กำกับ ดูแล โรงงานลำดับที่ ๑๐๑ ลำดับที่ ๑๐๕ ลำดับที่ ๑๐๖ และโรงงานที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

๖. บูรณาการการทำงานระหว่างสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด กรมโรงงานอุตสาหกรรม และการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ด้านการบริหารจัดการกากอุตสาหกรรม ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๗. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

๘. ดำเนินการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนี้ หรือตามที่ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๑

(นายพสุ โลหารชุน)
ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม

ศูนย์ปฏิบัติการการบริหารจัดการแก้ไขปัญหากากอุตสาหกรรม
(Industrial Waste Warroom)

ฝ่าย	ประธานคณะทำงานฯ	คณะทำงานฯ
กฎหมาย	อรอ.	หน.ฝ่ายกฎหมาย (นายอดิศัยฯ) , รสอ. (นายเดชาฯ) , ผอ.กม.กรอ. , ผอ.กม.สปอ
วิชาการ / ระบบ IT	ผตร.อก. (นายจุลพงษ์ฯ)	ผอ.กกอ.กรอ. , ผอ.ศส.กรย. , ผอ.ศทส.สปอ. , ชช.นางจิบดาฯ (กรอ.) , นางสาวนพวรฯ (กรอ.) , นางภาสนาฯ (กรอ.) , นางสาวปานทองฯ (กรอ.) , นายภิทรพล (กรอ.)
ปฏิบัติการ	หน.ผตร.อก.	อสง.ผอ.เชียงใหม่ , ชลบุรี , ระยอง , สมุทรปราการ , ปทุมธานี , นครปฐม
ประชาสัมพันธ์	หน.ผตร.อก.	ผอ.กย.กรอ. , นางสาวประภัสสรฯ (สปอ.) , นายสิทธิพัฒน์ฯ (กรอ.) , นางสาวภาวิดาฯ (กรอ.)
รายงาน / การประชุม	รปอ. (นายทองชัยฯ)	ผอ.กตร.สปอ. , ผอ.กพพ.กรอ. , นายพาวุฒิฯ (สปอ.) , นายสุรพัชร์ (สปอ.) , นายศิรดนย์ฯ (สปอ.)

กตร.สปอ. ๒๗ มิ.ย. ๖๑

ผนวก ฉ
ประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม เรื่อง ชะลอการพิจารณานำเข้ามาในราชอาณาจักร ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๑

ประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม

เรื่อง ชะลอการพิจารณานำเข้ามาในราชอาณาจักร

โดยที่เป็นการสมควรและเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการนำวัสดุที่ไม่ใช้แล้วนำกลับมาใช้ประโยชน์อีกครั้ง ตลอดจนเพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรภายในประเทศอย่างคุ้มค่าและให้เกิดประโยชน์สูงสุด กรมโรงงานอุตสาหกรรมออกประกาศไว้ดังนี้

ให้ชะลอการพิจารณาอนุญาตนำเศษ เศษตัด และของที่ใช้ไม่ได้ซึ่งเป็นพลาสติกที่ผ่านการใช้งานแล้ว ชิ้นส่วนอุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์หรือเศษ ลำดับที่ ๒.๑๘ ตามบัญชี ๕.๒ และเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้แล้ว ตามบัญชี ๕.๓ ของประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๕๖ ตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตรายเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวจนกว่าคณะอนุกรรมการเพื่อบูรณาการการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่นำเข้าจากต่างประเทศอย่างเป็นระบบจะได้มีแนวทางหรือนโยบายเกี่ยวกับเรื่องนี้

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๑

(นายมงคล พฤกษ์วัฒนา)

อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม

ผนวก ช

ประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม เรื่อง ยกเลิกหลักเกณฑ์ วิธีการเกี่ยวกับการอนุญาตให้นำเศษ เศษตัด และของที่ใช้ไม่ได้ซึ่งเป็นพลาสติกไม่ว่าใช้แล้วหรือไม่ก็ตามเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๖๑ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๑

ประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม

เรื่อง ยกเลิกหลักเกณฑ์ วิธีการเกี่ยวกับการอนุญาตให้นำเศษ เศษตัด และของที่ใช้ไม่ได้ซึ่งเป็นพลาสติกไม่ว่าใช้แล้วหรือไม่ก็ตามเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑

ตามประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม ลงวันที่ ๒๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการเกี่ยวกับการอนุญาตให้นำเศษ เศษตัด และของที่ใช้ไม่ได้ซึ่งเป็นพลาสติกไม่ว่าใช้แล้วหรือไม่ก็ตามเข้ามาในราชอาณาจักร นั้น

โดยที่เป็นการสมควรและเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการนำเข้าพลาสติกไม่ว่าใช้แล้วหรือไม่ก็ตามกลับมาแปรรูปเพื่อใช้ใหม่ให้เกิดประโยชน์อีกครั้ง ตลอดจนเพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรภายในประเทศอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ดังนั้น อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๓ (๔) ของประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง หลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการอนุญาตนำเศษ เศษตัด และของที่ใช้ไม่ได้ซึ่งเป็นพลาสติกไม่ว่าใช้แล้วหรือไม่ก็ตามเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ กรมโรงงานอุตสาหกรรมโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ให้ยกเลิกประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการเกี่ยวกับการอนุญาตให้นำเศษ เศษตัด และของที่ใช้ไม่ได้ซึ่งเป็นพลาสติกไม่ว่าใช้แล้วหรือไม่ก็ตามเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑ นี้เสีย

ทั้งนี้ ให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑
มงคล พฤกษ์วัฒนา
อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม

ผนวก ซ

(ร่าง) ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดชนิดและแหล่งกำเนิดวัตถุดิบที่จะนำมาใช้ในโรงงาน พ.ศ. ....(กม.กรอ. ๖ ธันวาคม ๒๕๖๑)

(กม.กรอ. ๖ ธ.ค. ๖๑)

-ร่าง-

ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม
เรื่อง กำหนดชนิดและแหล่งกำเนิดวัตถุดิบที่จะนำมาใช้ในโรงงาน พ.ศ. ...

.....

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดชนิดและแหล่งกำเนิดวัตถุดิบที่จะนำมาใช้ในโรงงานเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนส่งเสริมการใช้ทรัพยากรภายในประเทศอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด อีกทั้ง เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของประเทศหรือของสาธารณะชน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ (๒) แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม โดยอนุมัติคณะรัฐมนตรีออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

๑. ประกาศนี้เรียกว่า "ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดชนิดและแหล่งกำเนิดวัตถุดิบที่จะนำมาใช้ในโรงงาน พ.ศ. ...."

๒. ในประกาศนี้

"ขยะอิเล็กทรอนิกส์" หมายความว่า ของเสียเคมีวัตถุ ลำดับที่ ๒.๑๘ ตามบัญชี ๕.๒ ของประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๕๖ ตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตรายประเภทเศษชิ้นส่วนอุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (ไม่รวมเศษจากเครื่องกำเนิดไฟฟ้า) ที่มีส่วนประกอบอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ตัวเก็บประจุไฟฟ้า แบตเตอรี่ สวิทช์ที่มีปรอทเป็นองค์ประกอบในการทำงาน เป็นต้น

"นำเข้ามาจากต่างประเทศ" หมายความว่า การนำเข้ามาในราชอาณาจักรไม่ว่าจะโดยวิธีการใดๆ ก็ตาม

๓. ห้ามโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานใช้ขยะอิเล็กทรอนิกส์ตามพิกัดอัตราศุลกากรที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดให้ขยะอิเล็กทรอนิกส์เป็นสินค้าต้องห้ามในการนำเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. ... ที่นำเข้ามาจากต่างประเทศมาเป็นวัตถุดิบในการผลิตของโรงงาน

๔. ประกาศฉบับนี้ให้มีผลบังคับใช้เมื่อประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดให้ขยะอิเล็กทรอนิกส์เป็นสินค้าต้องห้ามในการนำเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. .... มีผลบังคับใช้

ประกาศ ณ วันที่ เดือน พ.ศ.

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

ผนวก ฌ

การบริหารจัดการโรงงานอุตสาหกรรมและของเสีย ให้เป็นไปตามมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

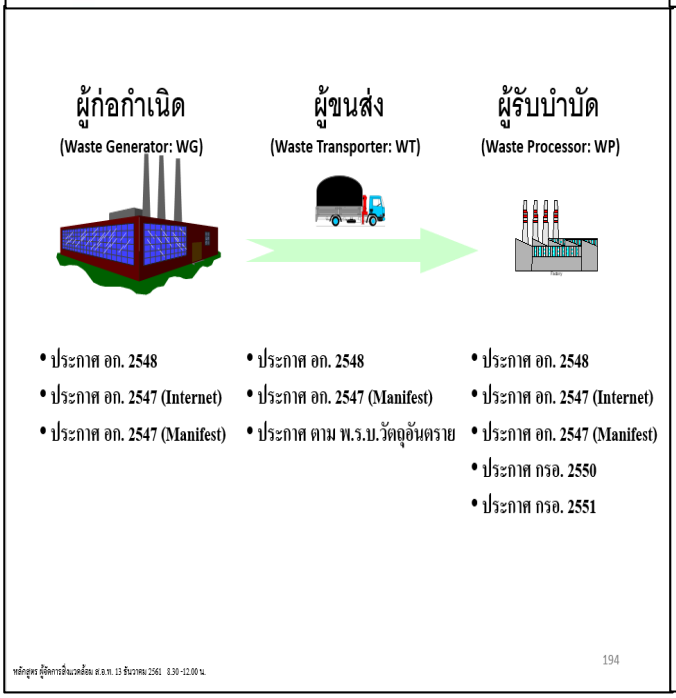

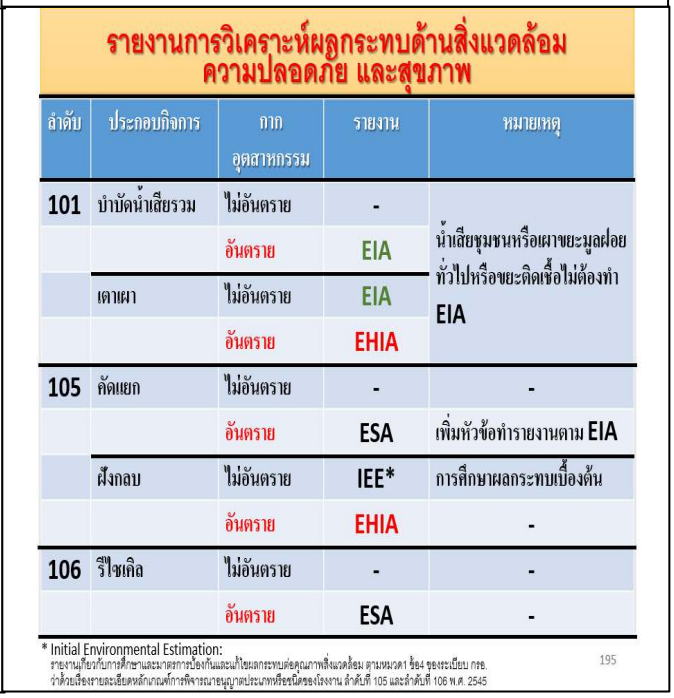

ผนวก ญ

คำสั่งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ที่ ๑๕/๒๕๖๑ เรื่อง แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการบริหารจัดการขยะพลาสติก

คำสั่งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
ที่ ๑๕ /๒๕๖๑
เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการบริหารจัดการขยะพลาสติก

ด้วย คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑ มีมติเห็นชอบให้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการบริหารจัดการขยะพลาสติก เพื่อให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาขยะพลาสติกของประเทศให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม และเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน ในการบริหารจัดการตั้งแต่ขั้นตอนการผลิต การจำหน่าย การบริโภค และการจัดการปลายทาง

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ และตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๓๒๔/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ เรื่อง มอบหมายและมอบอำนาจให้รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกปฏิบัติหน้าที่ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ และกรรมการในคณะกรรมการต่างๆ ตามกฎหมายและระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี และมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติดังกล่าว จึงแต่งตั้งคณะอนุกรรมการบริหารจัดการขยะพลาสติก โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. องค์ประกอบ

๑) ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ประธานอนุกรรมการ
๒) อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ	รองประธานอนุกรรมการ
๓) อธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๔) อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๕) อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๖) อธิบดีกรมการท่องเที่ยว หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๗) อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๘) ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๙) อธิบดีกรมการค้าภายใน หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑๐) อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑๑) อธิบดีกรมประมง หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑๒) ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑๓) นายปริญญา เหวานฤมิตรกุล ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารจัดการ	อนุกรรมการ
๑๔) นายณพงศ์ นพเกตุ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิ่งแวดล้อม	อนุกรรมการ
๑๕) นายภาวิญญ์ เถลิงศรี ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิ่งแวดล้อม	อนุกรรมการ
๑๖) ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑๗) ประธานกลุ่มอุตสาหกรรมพลาสติก สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑๘) ผู้อำนวยการสถาบันพลาสติก หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑๙) นายกสมาคมโรงแรมไทย หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๒๐) นายกสมาคมผู้ค้าปลีกไทย หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๒๑) ผู้อำนวยสถาบันการจัดการบรรจุภัณฑ์และวิไซเคิลเพื่อสิ่งแวดล้อม หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๒๒) ผู้อำนวยการสำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ	อนุกรรมการและเลขานุการ
๒๓) ผู้อำนวยการกองส่งเสริมและเผยแพร่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ ๑
๒๔) ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งทะเล และป่าชายเลน กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ ๒
๒๕) ผู้อำนวยการส่วนลดและใช้ประโยชน์ของเสีย กรมควบคุมมลพิษ	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ ๓

๒. อำนาจหน้าที่

๒.๑ เสนอแนะมาตรการเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและประสานงานระหว่างรัฐวิสาหกิจ และเอกชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาขยะพลาสติกของประเทศแบบบูรณาการ

๒.๒ เสนอแนะแนวทาง รูปแบบ หรือกลไก ในการบริหารจัดการตั้งแต่ขั้นการจำหน่าย การบริโภค และการจัดการปลายทาง เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาขยะพลาสติกของประเทศ

๒.๓ ติดตามประเมินผล และปรับปรุงมาตรการ แนวทางในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาขยะพลาสติกของประเทศ เพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

๒.๔ แต่งตั้งคณะทำงานตามที่เห็นสมควร เพื่อปฏิบัติงานตามที่รับมอบหมาย

๒.๕ ปฏิบัติภารกิจอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๑

พลเอก
(ประวิตร วงษ์สุวรรณ)

ผนวก ฎ
รายงานการประชุม คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ วันศุกร์ที่ ๔ มกราคมพ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา ๑๐.๐๐ น. ณ ห้องประชุม ๓๐๑ ชั้น ๓ ตึกบัญชาการ ทำเนียบรัฐบาล

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเสนอเพื่อทราบ

๓.๕ ผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ตามแผนปฏิบัติการภายใต้ยุทธศาสตร์การจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เชิงบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๗ – ๒๕๖๔

กรรมการและเลขานุการ รายงานสรุปต่อที่ประชุมว่า คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๗ มีมติเห็นชอบกับร่างยุทธศาสตร์การจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เชิงบูรณาการปี พ.ศ. ๒๕๕๗ – ๒๕๖๔ ซึ่งคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๘ มีมติเห็นชอบกับร่างยุทธศาสตร์ และมอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมควบคุมมลพิษ ประสานงานและติดตามการดำเนินงาน ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการกำกับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ฯ ซึ่งเป็นคณะอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีนายธเรศ ศรีสถิตย์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เป็นประธาน กรมควบคุมมลพิษ เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นอนุกรรมการ ได้ประชุมติดตามประเมินผล และทบทวนการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ตามแผนปฏิบัติการภายใต้ยุทธศาสตร์ฯ สรุปได้ว่าในปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ดำเนินการแล้วเสร็จ ๓ โครงการ อยู่ระหว่างดำเนินการหรือดำเนินการต่อเนื่อง ๕ โครงการ และยังไม่ได้ดำเนินการ ๕ โครงการ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมควบคุมมลพิษ ได้วิเคราะห์ผลการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ พบว่า

(๑) ซากผลิตภัณฑ์ฯ มีปริมาณมากและมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น มีการนำเข้าผลิตภัณฑ์ฯ คุณภาพต่ำ อายุการใช้งานสั้น เป็นภาระในการจัดการซากผลิตภัณฑ์ฯ

(๒) กลไกในการจัดการซากผลิตภัณฑ์ฯ อย่างครบวงจร ยังไม่ชัดเจน

(๓) ร่าง พระราชบัญญัติการจัดการซากผลิตภัณฑ์ฯ พ.ศ. .... ซึ่งจะใช้เป็นกลไกทางกฎหมายอยู่ระหว่างพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

(๔) ประชาชนส่วนหนึ่งยังขาดความรู้เกี่ยวกับพิษภัยจากซากผลิตภัณฑ์ฯ รวมทั้งขาดแรงจูงใจในการคัดแยก และเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้ ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ได้ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ฯ ดังนี้

(๑) ร่วมผลักดันให้ ร่าง พระราชบัญญัติการจัดการซากผลิตภัณฑ์ฯ พ.ศ. .... ให้ได้รับการพิจารณาและมีผลบังคับใช้

(๒) รัฐบาลได้ขับเคลื่อนการดำเนินการในระดับนโยบาย โดยคณะกรรมการขับเคลื่อนและปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน คณะที่ ๕ (กขป.๕) ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อบูรณาการการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์และเศษพลาสติกที่นำเข้าจากต่างประเทศอย่างเป็นระบบ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นประธาน รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธาน ซึ่งคณะอนุกรรมการฯ มีมติที่สำคัญ เช่น การยกเลิกการนำเข้าขยะอิเล็กทรอนิกส์ ๔๒๒ รายการ ภายใน ๖ เดือน และให้ยกเลิกการนำเข้าเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ใช้แล้ว สินค้าที่ใช้แล้วอื่นๆ มอบให้**กรมโรงงานอุตสาหกรรม** และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พิจารณาเหตุผลความจำเป็นในการนำเข้าให้ครอบคลุมทุกด้าน การอนุญาตให้นำเข้าเศษโลหะต้องมีเงื่อนไขหรือได้รับใบรับรองจากผู้ใช้ประโยชน์จากบริษัทของประเทศปลายทาง <u>การกำหนดโควตาการนำเข้าเศษพลาสติกจากต่างประเทศ โดยทยอยปรับลดการนำเข้าให้หมดใน ๒ ปี และให้มีการศึกษาแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนให้โรงงานรีไซเคิลขยะพลาสติกดำเนินการโดยใช้ขยะพลาสติกภายในประเทศ เพื่อยุติการนำเข้าจากต่างประเทศหรือให้มีน้อยที่สุด</u> โดยควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณ ตามแผนปฏิบัติการภายใต้ยุทธศาสตร์ฯ ให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้

จึงเรียนเสนอที่ประชุมเพื่อโปรดทราบ

มติที่ประชุม

รับทราบผลการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ตามแผนปฏิบัติการภายใต้ยุทธศาสตร์การจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เชิงบูรณาการ ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ – ๒๕๖๔ และการขับเคลื่อนการดำเนินงานที่สำคัญในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

ระเบียบวาระที่ ๕เรื่องอื่นๆ

๕.๑ ผลการประชุมคณะอนุกรรมการบริหารจัดการขยะพลาสติก

กรรมการและเลขานุการ รายงานสรุปต่อที่ประชุมว่า คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการบริหารจัดการขยะพลาสติก มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอแนะมาตรการ เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและประสานงานระหว่างส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาขยะพลาสติกของประเทศแบบบูรณาการ และเสนอแนะแนวทาง รูปแบบ หรือกลไก ในการบริหารจัดการตั้งแต่ขั้นตอนการผลิต การจำหน่าย การบริโภค และการจัดการปลายทาง เพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรม คณะอนุกรรมการบริหารจัดการขยะพลาสติก มีการประชุม ๓ ครั้ง โดยมีผลการดำเนินงาน ดังนี้

๑. ยก ร่าง แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑–๒๕๘๐) แบ่งเป็น ๓ ระยะ ได้แก่ มาตรการระยะสั้น (พ.ศ. ๒๕๖๑–๒๕๖๔) มาตรการระยะกลาง (พ.ศ. ๒๕๖๕–๒๕๗๐) และมาตรการระยะยาว (พ.ศ. ๒๕๗๑–๒๕๘๐) ซึ่งกำหนดเป้าหมาย ได้แก่

๑) ขยะผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์พลาสติกเข้าสู่ระบบการนำกลับมาใช้ประโยชน์ ร้อยละ ๑๐๐ ภายในปี ๒๕๘๐ ได้แก่ ถุงพลาสติกหูหิ้ว แก้วน้ำพลาสติก (แบบใช้ครั้งเดียว) หลอดพลาสติก กล่องโฟมบรรจุอาหาร ถุงร้อน ถุงเย็น ขวดเครื่องดื่ม และ ช้อน ส้อม มีด ใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Cutlery)

๒) ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์พลาสติก ลดลงหรือมีการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จำนวน ๗ ประเภท ดังนี้ พลาสติกหุ้มฝาขวดน้ำดื่ม (cap seal) ผลิตภัณฑ์พลาสติกที่มีส่วนผสมของสารประเภทอ๊อกโซ่ (Oxo) และไมโครบีดจากพลาสติก (Microbead) เลิกใช้ภายในปี ๒๕๖๒ ถุงพลาสติกหูหิ้วขนาดความหนา <๓๖ ไมครอน และกล่องโฟมบรรจุอาหาร เลิกใช้ภายในปี ๒๕๖๕ แก้วน้ำพลาสติก(แบบบางใช้ครั้งเดียว) และหลอดพลาสติก เลิกใช้ภายในปี ๒๕๖๘ และ

๓) ลดปริมาณขยะพลาสติก ในทะเลไทย ภายในปี ๒๕๖๔ ร้อยละ ๓๐ ปี ๒๕๗๐ ร้อยละ ๕๐ และปี ๒๕๘๐ ร้อยละ ๗๐

๒. แต่งตั้งคณะทำงานดำเนินการจัดการขยะพลาสติก จำนวน ๓ คณะ ประกอบด้วย

๑) คณะทำงานด้านการพัฒนากลไกการจัดการพลาสติก

๒) คณะทำงานด้านการส่งเสริมและรณรงค์ประชาสัมพันธ์ และ

๓) คณะทำงานด้านการพัฒนาและใช้ประโยชน์ขยะพลาสติก (Circular Economy)

๓. การลดขยะพลาสติกโครงการ “ทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม” ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ลดใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วได้ทั้งสิ้น ๕๐๐,๖๐๑,๓๔๒ ใบ แบ่งเป็น

๑) ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ จำนวน ๔๙๒,๐๗๙ ใบ

๒) ในห้างสรรพสินค้า/ร้านสะดวกซื้อ จำนวน ๒๒๙,๑๒๕,๐๐๐ ใบ และ

๓) ตลาดสด จำนวน ๒๗๑,๐๔๗,๒๖๓ ใบ

สำหรับการดำเนินการขั้นต่อไป กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมควบคุมมลพิษ ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการฯ ขยะพลาสติก ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน จะเร่งรัดจัดทำ ร่าง แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑–๒๕๘๐) ให้แล้วเสร็จ เพื่อใช้เป็นกรอบและทิศทางการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาขยะพลาสติกของประเทศแบบบูรณาการ ตั้งแต่ขั้นตอนการผลิต การจำหน่าย การบริโภค และการจัดการปลายทาง เพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรม นำเสนอคณะรัฐมนตรี พิจารณาต่อไป

จึงเรียนเสนอที่ประชุมเพื่อโปรดพิจารณา

ความเห็นที่ประชุม

๑. ให้คณะอนุกรรมการบริหารจัดการขยะพลาสติก ดำเนินการขับเคลื่อนในการแก้ไขปัญหา และผลักดันกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะพลาสติก รวมถึงการรณรงค์ขอความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น การเปิดตัวใครไม่รับถุง ๒๐ สตางค์บริจาคเข้าศิริราช Road map การลดการใช้พลาสติกหุ้มฝาขวดน้ำดื่ม (cap seal) จนนำไปสู่การเลิกใช้ทั่วประเทศ นโยบายการควบคุมการนำเข้าเศษพลาสติกจากต่างประเทศ เป็นต้น

๒. การออกมาตรการในการกำจัดหรือลดขยะ ให้ดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไป คำนึงถึงวัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน และเพื่อลดต้นทุนในการจัดการขยะ ควรมีการรณรงค์ให้เกิดการคัดแยกขยะ เพื่อนำไปสู่การจัดการอย่างถูกวิธี

๓. ควรปรับระยะเวลาของ ร่าง แผนฯ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาของประเทศไทย จากภายในปี ๒๕๘๐ เป็น ปี ๒๕๗๐ รวมทั้งผลักดันเรื่อง กฎหมายการ Recycle ให้ทันภายในแผนนี้ด้วย

๔. ควรเพิ่มมาตรการในเชิงป้องกัน เช่น มาตรการทางภาษี (Incentive Tax) ในการสนับสนุนการบริหารจัดการขยะพลาสติก

มติที่ประชุม

รับทราบผลการประชุมคณะอนุกรรมการบริหารจัดการขยะพลาสติก และมอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมควบคุมมลพิษ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำ ร่าง แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑–๒๕๘๐) ให้แล้วเสร็จ เพื่อนำเสนอ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อพิจารณาก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรี พิจารณาต่อไป

ผนวก ฏ
สรุปผลการประชุมคณะรัฐมนตรีวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๖๒เรื่อง (ร่าง) Roadmapการจัดการขยะพลาสติกพ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๗๓

๔. เรื่อง (ร่าง) Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๗๓

คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบ (ร่าง) Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๗๓ตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ และให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กรมควบคุมมลพิษ) ปรับปรุง (ร่าง) Roadmap ดังกล่าว และจัดทำ (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก๒๕๖๑ – ๒๕๗๓ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๒ [เรื่อง (ร่าง) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ] ก่อนเสนอไปยังสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพิจารณากลั่นกรองตามขั้นตอนมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐(เรื่อง แนวทางการเสนอแผนเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี) ต่อไป ตามความเห็นของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งให้รับความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และความเห็นของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีไปพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย

สาระสำคัญของเรื่อง

เรื่องนี้เดิมนายกรัฐมนตรีมีข้อสั่งการในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๖๑ ว่าให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการลดการใช้วัสดุที่ผลิตขึ้นจากพลาสติก รวมทั้งให้กระทรวงพาณิชย์เป็นหน่วยงานหลักร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงการคลัง กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณากำหนดมาตรการจูงใจสำหรับบริษัท ห้างร้าน และสถานประกอบการต่างๆเพื่อลดปริมาณการใช้วัสดุที่ผลิตจากพลาสติกอีกทางหนึ่งด้วย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงได้จัดทำ (ร่าง) Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๗๓[(ร่าง) Roadmap] ตามข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีดังกล่าว ซึ่งได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติแล้ว เพื่อใช้เป็นกรอบนโยบายการบริหารจัดการขยะพลาสติกในภาพรวมของประเทศ และเป็นกรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติกแบบบูรณาการของหน่วยงาน โดย (ร่าง) Roadmap ได้ตั้งเป้าหมายในการลดและเลิกใช้พลาสติก บางประเภทภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เช่น พลาสติกหุ้มฝาขวดน้ำดื่ม ด้วยการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และเลิกใช้พลาสติกประเภทถุงพลาสติกหูหิ้ว กล่องโฟมบรรจุอาหาร แก้วพลาสติก (แบบบางใช้ครั้งเดียว) และหลอดพลาสติกภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ รวมทั้งมีการกำหนด

หน่วยงานต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานตาม (ร่าง) Roadmap ในทุกภาคส่วน ตลอดจนมีการกำหนดกลไกต่าง ๆ ในการขับเคลื่อน เช่นสร้างความรู้ ความเข้าใจกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความร่วมมือการดำเนินงานรณรงค์ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น (http://www.thaigov.go.th)

ผนวก ฐ
แบบสำรวจความเห็นของผู้ประกอบการ นักวิชาการและ ผู้เชี่ยวชาญด้านพลาสติกของไทย

แบบสำรวจความเห็นของผู้ประกอบการ นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านพลาสติกของไทย

ชื่อ.....

ตำแหน่ง.....

หน่วยงาน.....

ด้วยผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำโครงการวิจัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรวปอ. รุ่นที่ ๖๑ ในลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ เรื่อง “การจัดการกากอุตสาหกรรม กรณีผลกระทบการกำหนดนโยบายห้ามนำเข้าเศษพลาสติกของรัฐบาล”เพื่อเสนอต่อวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรจึงขอข้อมูลความเห็นของท่าน ดังนี้

๑.ความเป็นมาและสาเหตุของปัญหาในการจัดการกากอุตสาหกรรมและแนวคิดในการแก้ไข

๒.บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องในแต่ละภาคส่วนเช่น ชุมชน ผู้บริโภค ภาคอุตสาหกรรม ภาครัฐ สถาบันการศึกษา/วิจัย ควรเป็นเช่นใด

๓.แนวทางการกำหนดนโยบายการจัดการใช้เศษพลาสติกเพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทยให้มีความเหมาะสม

๔. แผนงาน มาตรการ ระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ควรเป็นเช่นใด

๕. ข้อคิดเห็นและ/หรือข้อเสนอแนะอื่นๆ

อนึ่ง ท่านอาจใช้คำถามข้างต้นเพื่อเป็นเพียงแนวทาง สำหรับการเสนอความเห็นต่อเรื่อง การจัดการกากอุตสาหกรรม กรณีผลกระทบการกำหนดนโยบายฯ ดังกล่าว

ด้วยความนับถือและขอบคุณอย่างยิ่ง

ผู้จัดทำโครงการวิจัย

แผนภาพที่๕-๒การพัฒนาระบบการจัดการขยะเพื่อนำขยะในประเทศมาใช้รีไซเคิล โดยความร่วมมือของภาครัฐและเอกชน

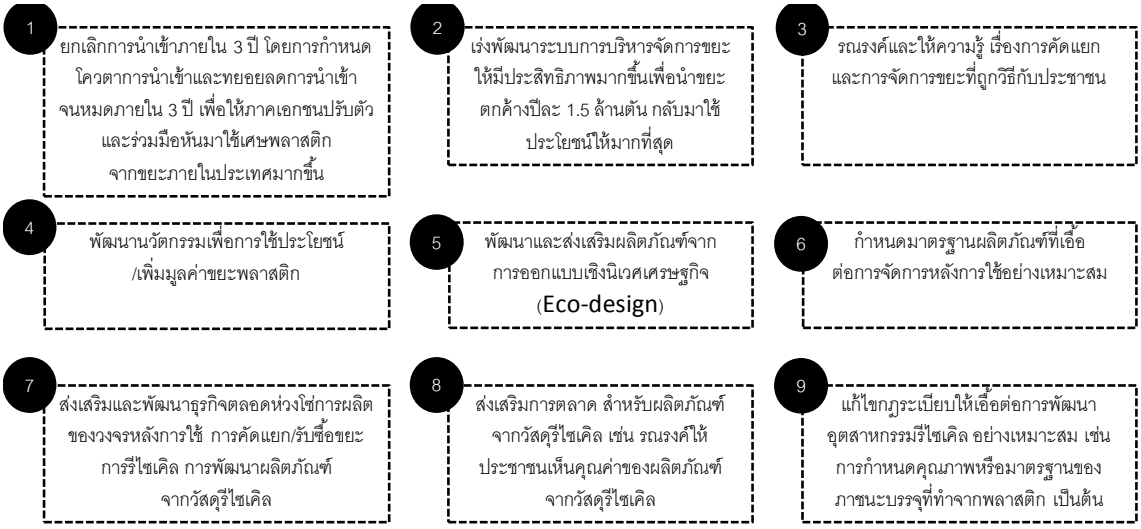

สำหรับข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติที่สำคัญ ในการจัดการกากอุตสาหกรรมและเศษพลาสติก ได้แก่

๑. ในการพิจารณาอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติก เห็นควรให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณา โดยประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒. ปรับปรุงแนวทางการพิจารณาอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกโดยเปลี่ยนจากการอนุญาตปริมาณการนำเข้าเศษพลาสติกระบบโควตา (Quota) เป็นพิจารณาการอนุญาตปริมาณการนำเข้าเศษพลาสติกในการขนส่งแต่ละครั้ง (Shipment) เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาผู้ที่กระทำความผิดซ้ำซาก

๓. นโยบายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องควรได้รับการปรับปรุงให้เกิดความชัดเจน เช่น คำสั่งการอนุญาตต่างๆ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและสร้างความมั่นใจให้แก่นักลงทุน

๔. ควรให้มีการต่อยอดการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งให้มีการเก็บข้อมูลที่สำคัญให้มากขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ (Business Disruption) รวมทั้งนโยบายและวิสัยทัศน์ของรัฐบาลประเทศต่างๆ ทำให้เกิดปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศของไทย ทำให้การวางแผนการดำเนินงานและตัวชี้วัดต่างๆ อาจต้องปรับปรุง เพื่อสะท้อนถึงสภาพแวดล้อมที่เกิดกระบวนการทำธุรกิจในรูปแบบใหม่ได้ถูกต้องตลอดไป

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นายบรรจง สุกรีฑา

วัน เดือน ปีเกิด ๑๘ มกราคม ๒๕๐๘

การศึกษา ปริญญาโท บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (MBA)มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ปริญญาตรี ครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต (ค.อ.บ.วิศวกรรมไฟฟ้ากำลัง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น)

ประวัติการทำงาน

๒๕๕๔ อุตสาหกรรมจังหวัดสุโขทัย
๒๕๕๕ อุตสาหกรรมจังหวัดสุรินทร์
๒๕๕๗ อุตสาหกรรมจังหวัดตาก
๒๕๕๙ อุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี

ตำแหน่งปัจจุบัน รองอธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

เรื่อง การจัดการกากอุตสาหกรรม กรณีผลกระทบการกำหนดนโยบายห้ามนำเข้าเศษพลาสติกของรัฐบาล

ผู้วิจัย นายบรรจง สุกรีฑา **หลักสูตร** วปอ. **รุ่นที่** ๖๑

ตำแหน่งรองอธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีต สาธารณรัฐประชาชนจีน คือ จุดหมายปลายทางหลักของการนำเข้าขยะหมุนเวียน (Recycle waste) จากประเทศต่างๆ นับเป็นปริมาณรวมถึงร้อยละ ๖๐ ของทั้งโลก แต่ในช่วงต้นปี พ.ศ. ๒๕๖๑ รัฐบาลจีนได้ประกาศนโยบายห้ามนำเข้าขยะ ๒๔ ชนิด ซึ่งครอบคลุมทั้งเศษพลาสติกและขยะอิเล็กทรอนิกส์ เป็นผลให้การนำเข้าขยะหมุนเวียนของสาธารณรัฐประชาชนจีนลดลงเหลือแค่ร้อยละ ๑๐ ของทั้งโลก โดยปริมาณขยะที่เคยนำเข้าไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีนเริ่มกระจายเข้าสู่ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นจำนวนมาก

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เป็นเป้าหมายใหม่ของการนำเข้าเศษพลาสติกจากทั่วโลก หลังจากประเทศจีนประกาศห้ามนำเข้าเด็ดขาดตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่ผ่านมา ซึ่งหลักเกณฑ์ที่ประเทศไทยยินยอมให้นำเข้าเศษพลาสติกได้จะต้องปฏิบัติตามประกาศ๓ ฉบับ ได้แก่

๑. ประกาศกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยการนำสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักร (ฉบับที่ ๑๑๒) พ.ศ. ๒๕๓๙ พระราชบัญญัติ การส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. ๒๕๒๒

๒. ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม (อก.) เรื่อง หลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการอนุญาตนำเศษ เศษตัด และของที่ใช้ไม่ได้ซึ่งเป็นพลาสติกไม่ว่าใช้แล้วหรือไม่ก็ตามเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑

๓. ประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม (กรอ.) เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการเกี่ยวกับการอนุญาตให้นำเศษ เศษตัด และของที่ใช้ไม่ได้ ซึ่งเป็นพลาสติกไม่ว่าใช้แล้วหรือไม่ก็ตามเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑

ภายหลังจากการที่รัฐบาลจีนประกาศนโยบายห้ามนำเข้าขยะเหล่านั้นแล้ว พบว่าในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ เมื่อสิ้นเดือนกรกฎาคม การนำเข้าเศษพลาสติกของประเทศไทยมีปริมาณสูงกว่า ๕๒๐,๐๐๐ ตัน แต่ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ทั้งปี พบว่ามีปริมาณอยู่ที่ ๕๖๔,๕๕๔ ตัน นอกจากนั้น มูลค่า

การนำเข้าก็สูงขึ้นด้วย โดย ๗ เดือนแรกของปีงบประมาณ ๒๕๖๑ (ตุลาคม ๒๕๖๐ - เมษายน ๒๕๖๑) มูลค่านำเข้าเศษพลาสติกสูงขึ้นกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อนถึง ๓ เท่า ซึ่งมีการพบการลักลอบนำ[illegible]าสติกของป[illegible]แ[illegible]งจีน

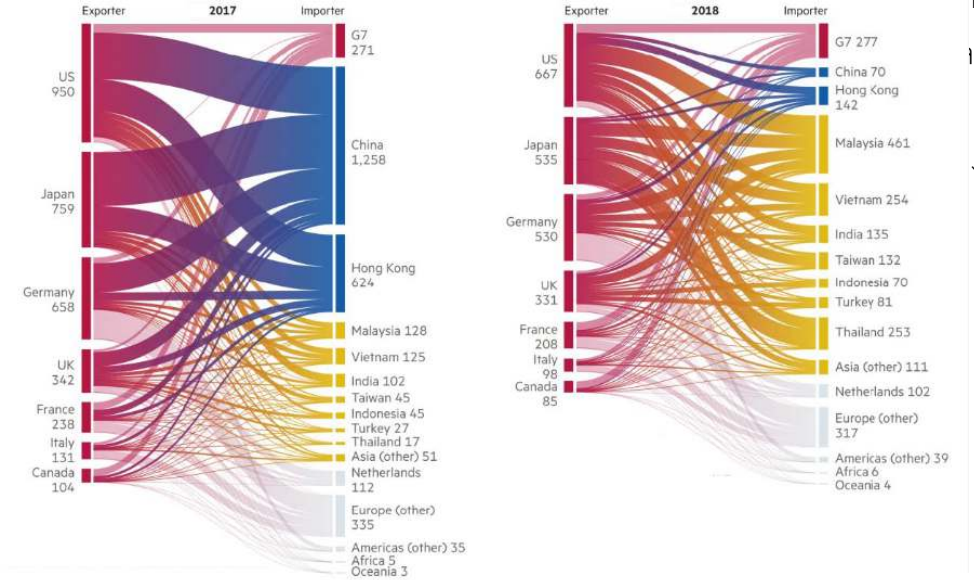

ที่มา: US Census Bureau;Japan e-stat;Eurostat;Statustucs Canada

หลังจากที่ได้มีการตรวจพบการกระทำที่ผิดกฎหมายในการนำเข้าเศษพลาสติกจำนวนมาก รัฐบาลจึงได้มีนโยบายที่จะลดและยกเลิกการนำเข้า (Phase out) โดยจำกัดปริมาณให้ลดลงตามลำดับในระยะเวลา ๒ ปี และรัฐบาลจะส่งเสริมการรีไซเคิลพลาสติกใช้แล้วจากแหล่งชุมชน ซึ่งหากเลิกนำเข้าขยะเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อบรรดาผู้ประกอบกิจการภายในประเทศได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเศรษฐกิจ แรงงาน การขนส่ง หรือแม้กระทั่งราคาสินค้าพลาสติกภายในประเทศ ดังนั้นจึงเป็นที่มาของงานวิจัยฉบับนี้ ที่มุ่งจะศึกษาผลกระทบที่จะเกิดขึ้นการกำหนดนโยบายห้ามนำเข้าเศษพลาสติกของรัฐบาลและหาแนวทางในการรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ในด้านความมั่นคง ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษา และวิเคราะห์ การกำหนดยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จากการศึกษาผลกระทบจากการกำหนดนโยบายห้ามนำเข้าเศษพลาสติก

๒. เพื่อศึกษาแนวทางในการกำหนดนโยบายในการใช้เศษพลาสติกเพื่อเป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรม

ขอบเขตการวิจัย

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา

๑.๑ การวิจัยนี้เน้นการศึกษาวิเคราะห์ กระบวนการการจัดการกากอุตสาหกรรม กรณีการนำเศษพลาสติกมาใช้เป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรมเท่านั้น

๑.๒ การวิจัยนี้เป็นการศึกษาแนวคิด/หลักการระดับยุทธศาสตร์ ซึ่งจะไม่ลงลึกในรายละเอียดการปฏิบัติ

๑.๓ การวิจัยจะเน้นเฉพาะหลักการหรือการกำหนดแผนการจัดการกากอุตสาหกรรมที่สามารถเปิดเผยได้เท่านั้น

๒. ขอบเขตด้านประชากร

๒.๑ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เน้นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลปริมาณการนำเข้าเศษพลาสติกของประเทศไทยในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ - พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาก่อนและหลังการประกาศนโยบายห้ามนำเข้าขยะของสาธารณรัฐประชาชนจีนที่ส่งผลต่อการสถานการณ์นำเข้าเศษพลาสติกของประเทศไทย

๒.๒ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เน้นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากจำนวนโรงงาน ๕๘ โรงงาน ที่มีใบอนุญาตการนำเข้าเศษพลาสติก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ร่วมกับใช้การวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ดังนี้

๑. การรวบรวมข้อมูล

๑.๑ ข้อมูลทุติยภูมิ ดำเนินการโดยการศึกษาจากตำราและเอกสารต่าง ๆ

๑.๒ ข้อมูลปฐมภูมิ ดำเนินการโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ประกอบการด้านพลาสติก นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านพลาสติก

๒. การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Context Analysis) และการวิเคราะห์ เปรียบเทียบ สังเคราะห์ข้อมูลจากรายงาน และแผนงานต่างๆ

๓. การนำเสนอข้อมูล นำเสนอข้อมูลแบบรายงานวิจัยเชิงพรรณนาและวิเคราะห์นำเสนอแนวคิดใหม่ๆ จากการวิจัย

ผลการวิจัย

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการนำเข้าหรือส่งออกขยะรีไซเคิลของประเทศต่างๆ ที่เป็นผลให้รัฐบาลจีนได้ประกาศนโยบายห้ามนำเข้าขยะ ๒๔ ชนิด ทำให้การนำเข้าเศษพลาสติกของประเทศไทยมีปริมาณสูงกว่าปีก่อนหน้าเป็นอย่างมาก อีกทั้งมีการตรวจพบการกระทำที่ผิดกฎหมายในการนำเข้าเศษพลาสติก อย่างไรก็ตามรัฐบาลจะส่งเสริมการรีไซเคิลพลาสติกใช้แล้วจากแหล่งชุมชน ซึ่งหากเลิกนำเข้าขยะเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อบรรดาผู้ประกอบกิจการภายในประเทศได้

งานวิจัยนี้ได้เน้นศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีและแนวคิดในการจัดการกากอุตสาหกรรมที่เหมาะสม เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายการจัดการนำเข้าเศษพลาสติกเพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรม โดยวิเคราะห์ผลกระทบจากการกำหนดนโยบายการนำเข้าเศษพลาสติกเพื่อนำเสนอเป็นข้อสรุปและข้อเสนอแนะ

สถานการณ์การนำเข้าเศษพลาสติกในปัจจุบัน สืบเนื่องจากประเทศจีนมีนโยบายห้ามนำเข้าเศษพลาสติก ส่งผลให้ผู้ประกอบการย้ายฐานการผลิตพลาสติกรีไซเคิลส่วนหนึ่งมาที่ประเทศไทย กอรปกับการที่ประเทศไทยได้อนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกมารีไซเคิลมาโดยตลอด และไม่มีการตรวจสอบที่เข้มข้น ทำให้เศษพลาสติกที่นำเข้าขาดการคัดกรองคัดแยก ให้เป็นไปตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมมีนโยบายให้นำเข้าได้ จึงเป็นช่องทางที่ผู้ประกอบการนำเข้าสินค้าที่ผิดจากที่ได้รับอนุญาต ดังนั้นภาครัฐต้องเริ่มเข้มงวดการนำเข้าเศษพลาสติกอย่างจริงจัง โดยมีการบูรณาการกันหลายหน่วยงาน เริ่มตั้งแต่การที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมร่วมกับกรมศุลกากรตรวจตู้สินค้าเศษพลาสติกทุกตู้ (100%) อุตสาหกรรมจังหวัดและคณะทำงานของจังหวัดตรวจการนำเข้าสินค้าเศษพลาสติกที่ผ่านด่านศุลกากร แล้วให้นำไปใช้ในโรงงานที่ได้รับอนุญาตปลายทาง โดยมีระบบอิเล็กทรอนิกส์ส่งต่อข้อมูล

การพิจารณาเพิกถอนใบอนุญาตสำหรับผู้กระทำความผิดและปรับลดโควตาเท่าที่มีความจำเป็น เพื่อไม่ให้ผู้ประกอบการที่สุจริตเดือดร้อน โดยกรมโรงงานอุตสาหกรรมฯ ได้ออกประกาศเพื่อชะลอการพิจารณาการนำเข้ามาในราชอาณาจักร เมื่อ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๑ ที่ผ่านมาและทำเรื่องให้กระทรวงพาณิชย์ทบทวนการอนุญาตดังกล่าว เพื่อให้ตอบสนองนโยบายที่จะปรับลดโควตา คือ ในปี ๒๕๖๒ ปริมาณไม่เกิน ๗๐,๐๐๐ ตัน โดยให้ใช้พลาสติกภายในประเทศร่วมด้วยไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ในปี ๒๕๖๓ ปริมาณ ๔๐,๐๐๐ ตัน ให้ใช้พลาสติกภายในประเทศร่วมด้วยไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ และสุดท้ายเพื่อการบรรลุเป้าหมายห้ามนำเข้าในปี ๒๕๖๔ ให้มีการสนับสนุนการคัดแยกขยะพลาสติกจากที่มีขยะพลาสติกสะสมอยู่ปริมาณ ๑.๕ ล้านตันต่อปี ให้เข้าระบบรีไซเคิลและกำจัดอย่างถูกวิธีเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ และลดปริมาณขยะพลาสติกสะสมของประเทศด้วย

การกำหนดนโยบายการจัดการขยะพลาสติกในประเทศเป็นโจทย์สำคัญที่ต้องรณรงค์ให้เป็นรูปธรรม เช่น การลดเลิกใช้ถุงพลาสติก เป็นต้น เนื่องจากปัญหาที่พบขยะพลาสติกในทะเลส่งผลต่อชีวิตของสัตว์น้ำต่างๆ ซึ่งเป็นปัญหาระดับโลก ประเด็นนี้มีการหยิบยกในเวทีโลก และจะมีการนำเสนอให้พิจารณากำหนดขยะพลาสติกให้เป็นของเสียที่อยู่ภายใต้การบังคับตามอนุสัญญาบาเซลว่าด้วยการเคลื่อนย้ายของเสียอันตรายข้ามแดนในช่วงกลางปีหน้าอีกด้วย ทั้งนี้ งานวิจัยนี้ได้สำรวจความเห็นของผู้ประกอบการ นักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญด้านพลาสติกของไทย รวมทั้งได้ทำการวิเคราะห์ผลกระทบและแนวทางการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการใช้เศษพลาสติกในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อใช้สำหรับการกำหนดนโยบายการจัดการใช้เศษพลาสติกเพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทยให้มีความเหมาะสมเพื่อส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนของประเทศ

ข้อเสนอแนะ

โลกมีการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างมากมายในครึ่งศตวรรษที่ผ่านมา ทำให้เกิดผลิตภัณฑ์หลากหลายประเภท ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดปัญหาในการจัดการขยะ โดยเมื่อประเทศต่างๆ มีปัญหาในการจัดการขยะเช่นพลาสติกจึงนำมาสู่นโยบายยุติการนำเข้าและได้มีการรายงานสถานการณ์ของขยะอุตสาหกรรมทะลักไปยังประเทศต่างๆ รวมถึงไทยอย่างต่อเนื่อง

รัฐบาลปัจจุบันมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศไปสู่ประเทศไทย ๔.๐ เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วน สอดคล้องกับกระแสโลกที่กำลังก้าวสู่การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่ส่งผลให้เกิดการปฏิรูปอุตสาหกรรมในยุคที่ ๔ หรือที่เรียกว่า “Industry 4.0” ซึ่งเป็นการต่อยอดและผสมผสานของเทคโนโลยีหลัก ๓ รูปแบบ คือ ด้านกายภาพ ดิจิทัล และชีวภาพ ที่เกิดขึ้นจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ ๓ ดังนั้น กรมโรงงานอุตสาหกรรมจึงมีการดำเนินงานเพื่อการส่งเสริมภาคการผลิตไปสู่ ๔.๐ (Factory 4.0) และการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืน (Sustainable Industrial Development) เพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถปรับตัวและรับมือกับปัญหาต่างๆ รวมทั้งการจัดการขยะและเศษพลาสติก ซึ่งความสำเร็จจะเกิดขึ้นได้นั้น ต้องอาศัยความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะทั้งในเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืน และเชิงปฏิบัติในการจัดการกากอุตสาหกรรมและเศษพลาสติก โดยข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืน ได้แก่

๑. ยกระดับกระบวนการผลิตด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมสู่ ๔.๐ โดยการกำหนดนโยบายส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ Industry 4.0

๒. นำกรอบแนวคิด “เศรษฐกิจหมุนเวียน” มาใช้สนับสนุนในการวิเคราะห์และการกำหนดนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรม โดยเฉพาะในการจัดการกากอุตสาหกรรมและกรณีเศษพลาสติก

๓. การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการกากอุตสาหกรรม และ

๔. การพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ

สำหรับข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติในการจัดการกากอุตสาหกรรมและเศษพลาสติก ได้แก่

๑. ในการพิจารณาอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติก เห็นควรให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณา โดยประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒. ปรับปรุงแนวทางการพิจารณาอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกโดยเปลี่ยนจากการอนุญาตปริมาณการนำเข้าเศษพลาสติกระบบโควตา (Quota) เป็นพิจารณาการอนุญาตปริมาณการนำเข้าเศษพลาสติกในการขนส่งแต่ละครั้ง (Shipment) เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาผู้ที่กระทำความผิดซ้ำซาก

๓. นโยบายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องควรได้รับการปรับปรุงให้เกิดความชัดเจน เช่น คำสั่งการอนุญาตต่างๆ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและ~้างความมั่นใจให้แก่นักลงทุน และ

๔. ควรให้มีการต่อยอดการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งให้มีการเก็บข้อมูลที่สำคัญให้มากขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ (Business Disruption) รวมทั้งนโยบายและวิสัยทัศน์ของรัฐบาลประเทศต่างๆ ทำให้เกิดปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศของไทย ทำให้การวางแผนการดำเนินงานและตัวชี้วัดต่างๆ อาจต้องปรับปรุง เพื่อสะท้อนถึงสภาพแวดล้อมที่เกิดกระบวนการทำธุรกิจในรูปแบบใหม่ได้ถูกต้องตลอดไป